

Tisdagen den 21 oktober

Kl. 13.00–16.00
18.00–21.48

---

§ 1 Anmälan om ny riksdagsledamot

Följande berättelse från Valprövningsnämnden upplästes och lades till handlingarna:

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot

Till Valprövningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att Fredrik Schulte (M) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 16 oktober 2014 sedan Ewa Björling (M) avsagt sig uppdraget.

Valprövningsnämnden har denna dag granskat beviset för den nye ledamoten och därvid funnit att det blivit utfärdat i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen (2005:837).

Stockholm den 17 oktober 2014

Per Virdesten

ersättare för ordföranden

/Mattias Andersson
sekreterare

§ 2 Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att *Per Olsson* (MP) avsagt sig uppdraget som ledamot i försvarsutskottet, som suppleant i utrikesutskottet och som suppleant i utbildningsutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade att Miljöpartiet de grönas riksdagsgrupp anmält *Jakop Dalunde* som ledamot i försvarsutskottet.

Andre vice talmannen förklarade vald till

ledamot i försvarsutskottet

Jakop Dalunde (MP)

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2014/15:17

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:17 Västsahara
av Lotta Johnsson Fornarve (V)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 4 november 2014.

Skälet till dröjsmålet är resor.

Stockholm den 16 oktober 2014

Utrikesdepartementet

Margot Wallström (S)

Enligt uppdrag

Fredrik Jörgensen

Expeditionschef

Interpellation 2014/15:21

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:21 Sveriges politik för ett fritt Palestina och fred
i Mellanöstern

av Hans Linde (V)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 4 november 2014.

Skälet till dröjsmålet är resor.

Stockholm den 16 oktober 2014

Utrikesdepartementet

Margot Wallström (S)

Enligt uppdrag

Fredrik Jörgensen

Expeditionschef

Interpellation 2014/15:22

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:22 Utvärdering av pensionssystemet
av Wivi-Anne Johansson (V)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 4 november 2014.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 13 oktober 2014

Socialdepartementet

Annika Strandhäll (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:23 Lex Realia

av Maj Karlsson (V)

Interpellationen kommer att besvaras den 4 november 2014.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 13 oktober 2014

Socialdepartementet

Åsa Regnér (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Interpellation 2014/15:25

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:25 Återreglerat järnvägssystem

av Emma Wallrup (V)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 4 november 2014.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 14 oktober 2014

Näringsdepartementet

Anna Johansson (S)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

§ 5 Anmälan om faktapromemoria

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2014/15:FPM4 Lägesrapport för det europeiska forskningsområdet (ERA)

KOM(2014) 575 till utbildningsutskottet

§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition

2014/15:9 till finansutskottet

Motioner

2014/15:42 och 47 till socialförsäkringsutskottet

2014/15:45 och 54 till justitieutskottet

2014/15:44, 46 och 48 till trafikutskottet

2014/15:53 till näringsutskottet

2014/15:41 till arbetsmarknadsutskottet

§ 7 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Näringsutskottets utlåtanden
2014/15:NU5 Granskning av vitbok om effektivare kontroll av företagskoncentrationer i EU
2014/15:NU6 Granskning av grönbok om en utvidgning av EU:s skydd av geografiska ursprungsbeteckningar

Svar på
interpellationer

§ 8 Svar på interpellation 2014/15:8 om EU:s klimat- och energimål till 2030

Anf. 1 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman, åhörare och riksdagsledamöter! Jens Holm har frågat mig vilka mål för EU:s klimat- och energipolitik till 2030 som jag avser att driva inför Europeiska rådet den 23–24 oktober.

Att EU fattar ett beslut om utsläppsminskningar på kommande toppmöte är av största vikt både för miljön och för att skapa förutsättning för en långsiktig omställning till en hållbar ekonomi i Europa. Det är också mycket viktigt för att i tid kunna formulera EU:s ambitioner inför de internationella klimatförhandlingarna och COP 21 i Paris nästa år.

Jag och regeringen delar uppfattningen att kommissionens förslag till mål för utsläppsreduktioner, förnybar energi och energieffektivisering är för låga. Målnivåerna återspeglar inte de möjligheter som finns för EU och världen i övrigt att ställa om och satsa på en ny hållbar ekonomi.

Vi vet att det är både billigare och mindre riskfyllt att satsa på tidiga åtgärder för att minska utsläppen.

Regeringen anser att EU:s mål för utsläppsminskningar borde vara minst 50 procent och hade välkomnat mål för förnybar energi på runt 40 procent. Det skulle visa ledarskap och återspegla EU:s ansvar och förmåga i en överenskommelse som håller global uppvärmning under två grader.

Vi måste samtidigt inse att diskussionen inom EU ser annorlunda ut. Flera länder håller emot när det gäller högre ambitioner.

Det är av största vikt att säkerställa beslut om tre bindande mål vid EU-toppmötet. Regeringen kommer därför, trots den alltför låga ambitionen i förslagen, ändå att medverka till en uppgörelse med tydligt uttalade målsättningar om minst 40 procents utsläppsreduktioner inom EU, minst 27 procent förnybar energi och minst 30 procent energieffektivisering.

Jag och regeringen vill inte äventyra hela paketet och därmed EU:s chans att arbeta proaktivt i de internationella klimatförhandlingarna genom att säga nej till ett paket med målsättningar som är lägre än vad vi egentligen vill ha. Den uppfattningen hoppas jag att Jens Holm delar.

För regeringen är det därför också viktigt att EU kan återkomma till frågan om sin ambition inför klimattoppmötet i Paris nästa år, med möjlighet att höja ambitionen.

Regeringen har arbetat och kommer under de dagar som återstår att arbeta för att vara en tydlig motvikt till dem som ställer sig tveksamma till ett beslut om ambitiösa målsättningar vid Europeiska rådet. I den andeme-

ningen kommer vi naturligtvis att använda att den svenska regeringens position handlar om minst 50 procents utsläppsreduktioner, 40 procent förnybar energi och minst 30 procent energieffektivisering i absoluta termer.

Anf. 2 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag tackar klimat- och miljöministern för svaret. För ett halvår sedan, i slutet av februari, var våra två partier, Miljöpartiet och Vänsterpartiet, överens om att vi väsentligt måste skärpa EU:s målsättningar för energi och klimat till 2030. I miljö- och jordbruksutskottet lade vi fram reservationer om att utsläppen måste minska med minst 60 procent till 2030, att vi måste höja kravet på förnybar energi till minst 45 procent och att vi skulle ha en målsättning för energieffektivisering på 40 procent.

Jag har tagit del av regeringens position inför toppmötet på torsdag och fredag. Det är inte första gången vi får ta del av regeringens ståndpunkt, utan det har också diskuterats i miljö- och jordbruksutskottet, i EU-nämnden och också i näringsutskottet i dag.

Det känns som att det finns två positioner i detta förslag. Först säger klimat- och miljöministern att den svenska regeringen inte är nöjd med kommissionens förslag och att målsättningen för minskning av utsläpp borde vara minst 50 procent och att också målsättningen för förnybar energi borde vara högre. Det är bra, även om ni inte går så långt som Vänsterpartiet vill.

I nästa stycke står det dock att regeringen är beredd att acceptera kommissionens förslag rakt av.

Jag tycker att det är märkligt att man i en förhandling går in och visar alla sina kort redan innan förhandlingen har börjat.

Låt mig jämföra med om jag har fått ett nytt jobb och min nya arbetsgivare i löneförhandlingen säger att jag ska få 25 000 kronor i månadslön. Jag tycker att det är för lite och vill ha minst 30 000 kronor i månadslön. Säger jag då till arbetsgivaren innan vi börjat förhandla att 25 000 är för lite och att jag vill ha 30 000 men att jag är beredd att acceptera 25 000? Nej, så gör jag förstås inte.

I ett förhandlingsläge ska man säga vad den svenska positionen är, och den svenska positionen borde ha varit att man ska skärpa klimat- och energimålen kraftigt och inte öppna för något annat.

Jag skulle vilja veta av klimat- och miljöministern om Stefan Löfven när han åker till Bryssel på torsdag kommer att säga att den svenska positionen är att utsläppen ska minska med minst 50 procent och att andelen förnybar energi ska vara minst 40 procent till 2030. Kommer Stefan Löfven att säga det i sitt inlägg till de andra stats- och regeringscheferna?

Jag vill också veta vad den svenska positionen är avseende internationella krediter. När du, Åsa, talade med oss i miljö- och jordbruksutskottet i förra veckan var du tydlig. Du sade att alla minskningar ska göras på hemmaplan utan uppköp av internationella krediter. På EU-nämnden i fredags gav utrikesminister Margot Wallström tyvärr ett annat besked. Hon verkar sedan ha backat från det, vilket är bra. Det vore dock bra att få veta att den svenska positionen handlar om att allt ska göras på hemmaplan utan uppköp av osäkra krediter som inte minskar utsläppen.

Prot. 2014/15:11
21 oktober

Svar på
interpellationer

Anf. 3 FREDRIK MALM (FP):

Herr talman! Välkommen, miljö- och klimatministern, till de första interpellationsdebatterna! Det lär bli fler sådana här övningar under mandatperioden framöver.

Jag vill börja ungefär där Jens Holm slutade. Faktum är att vi nu har en regering som sade en sak före valet och som säger någonting annat efter valet.

Det vi har sett den senaste tiden, vilket återspeglas i svaret från miljö- och klimatministern, är en regering som har sänkt ambitionerna. Det har man gjort av två skäl: dels för att man lovade för mycket före valet, dels för att man förstår de realiteter som finns i Europeiska unionen. En rad av medlemsstaterna har inte alls en så ambitiös klimat- och miljöpolitik som Sverige, och man måste ta hänsyn till att det i slutändan är viktigt att få klimatmålen på plats inför Parismötet nästa år.

Det som återspeglas i det tidigare inlägget från miljö- och klimatministern och därefter i inlägget från vänsterpartisten är att man har väldigt högtflygande mål, som är fullständigt orealistiska att uppnå. Det är detta som jag tror att Miljöpartiet nu, när man har hamnat i regeringsställning, håller på att landa i. Man har sagt en sak i alla år, men nu inser man att det blir omöjligt att realisera dem därför att ansvar och verklighet tränger sig på. Det kan vi i och för sig välkomna.

Europeiska unionen går före resten av världen i klimatpolitiken i dag. Sammantaget är det inte Europeiska unionen som är den stora miljöboven i världen, utan det är snarare USA, Ryssland, Kina, Indien och en rad andra länder. Europeiska unionen försöker att driva på för en mer omfattande klimathänsyn i världen.

Sverige är det land inom Europeiska unionen som har den mest ambitiösa miljö- och klimatpolitiken. Det innebär att vi har ett starkt mandat att kunna påverka. Men när vi nu har en regering som sänker ambitionerna är det klart att omvärldens förväntningar på Sverige också kommer att sänkas. Miljöministern får gärna svara på hur sänkta ambitioner från svensk sida innebär att Sverige kan behålla ledartröjan i klimatpolitiken och driva på andra länder.

Om Sverige sänker sina ambitioner, vilket Miljöpartiet och Socialdemokraterna nu gör, innebär det att andra länder också kommer att tycka att de kan sänka ambitionerna när det gäller att reducera utsläpp och öka det förnybara.

Under alliansregeringen, herr talman, minskade utsläppen av växthusgaser med 14 procent. Under alliansregeringen ökade andelen förnybart i den svenska energimixen med 8 procent. Vi har i dag högst andel förnybar energi i hela Europeiska unionen. Detta är väldigt viktigt. Men vi ska veta att när Sverige nu ligger så långt fram innebär det också – om detta är någonting som är viktigt i miljöpolitiken, vilket vi menar att det är – att det kan vara väldigt kostnadseffektivt och bra att göra olika åtaganden utanför Europeiska unionen.

Det handlar inte om att ersätta de åtgärder vi gör i Sverige utan om att vi som ett komplement till de åtgärder vi gör kan bidra till energi- och miljöomställning i andra länder. Då är det väldigt förvånande att Miljöpartiet går i bräschen för att stoppa detta.

Är det inte bra om man vill byta ut en oljepanna till ett vindkraftverk i ett land i Afrika och att Sverige bidrar till detta? Då säger Miljöpartiet: Det

där är inte bra, därför att den åtgärden måste genomföras här i Sverige. Det är en sorts klimatnationalism som i slutändan inte gynnar någon. Vi vet att miljö- och klimatpolitiken är gränslös. Vi vet att utsläppen inte stannar vid gränserna utan rör sig över mycket stora områden. Därför behövs åtgärder utanför Europeiska unionen.

Prot. 2014/15:11
21 oktober

Svar på
interpellationer

Anf. 4 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Jag vill ta vid ungefär där ledamoten Fredrik Malm slutade, nämligen i det faktum att Sverige är ett klimatpolitiskt föregångsland. Vi är ett föregångsland framför allt genom att vi har lyckats förena en stark ekonomisk utveckling med snabbt sjunkande utsläpp.

Sedan 1990 har Sveriges utsläpp av växthusgaser minskat med hela 23 procent samtidigt som vi har haft en bnp-utveckling på över 60 procent. Det gör att fler länder vill följa Sveriges exempel, eftersom man ser att det faktiskt är möjligt att ha en utveckling där sjunkande utsläpp och ekonomisk utveckling går hand i hand.

Vi har hittills inte träffat någon, herr talman, från något land som har sagt: Vi är beredda att offra vår ekonomiska utveckling och fattigdomsbekämpning för att minska utsläppen. Man vill naturligtvis lyckas med båda, och i den meningen har Sverige varit ett sant föregångsland.

Jag blir väldigt bekymrad över den nytillträdda regeringens sätt att hantera den oerhört viktiga frågan om EU:s klimat- och energipaket. Det har varit närmast farsartat att följa utvecklingen de senaste två veckorna, då jag är rädd att regeringen i någon mening har schabblat bort Sveriges starka position i de här frågorna genom att lämna spretiga, otydliga och olika besked beroende på vilken minister som har varit i miljö- och jordbruksutskottet eller i EU-nämnden.

Därför hoppas jag att vi kan få tydliga besked från miljö- och klimatministern här i dag men också att vi kan få tydliga besked från statsministern i EU-nämnden i morgon när det gäller vilken ståndpunkt han kommer att driva när han senare i veckan åker till Europeiska rådet, där en överenskommelse ska träffas.

Precis som Fredrik Malm beklagar jag att regeringen överger den mer ambitiösa, kostnadseffektiva och realistiska linje som alliansregeringen har drivit tidigare, det vill säga att man kan använda kostnadseffektiva utsläppsminskningar i andra länder som ett verktyg för att försöka nå högre utsläppsminskningsambitioner än vad kommissionen har föreslagit.

Precis som miljöministern var inne på i sitt inlägg är det viktigt att försöka driva en realistisk ståndpunkt här och att försöka föra en politik som gör att vi kan få en överenskommelse på europeisk nivå. Då tror jag att det hade varit fördelaktigt om man hade drivit den mer kostnadseffektiva linje som Alliansen förespråkar och som vi nu fortsätter att argumentera för i opposition.

Precis som Fredrik Malm noterade jag under fredagens EU-nämnd att den linjen uppenbarligen kändes attraktiv för utrikesministern, som på ett förtjänstfullt sätt argumenterade för just detta.

Sedan har jag en kontrollfråga till ministern. Det handlar om bördefördelningen. Jag upplever nu att regeringen är tydlig med att man inte anser att förnybarhetsmålet eller energieffektiviseringsmålet ska bördefördelas på de olika medlemsstaterna. Det är i så fall ett besked jag välkomnar. Det viktigaste är att vi har ett övergripande utsläppsminskningsmål och att

energieffektivisering och ökad andel förnybart självklart är viktiga verktyg för att nå detta. Men det bör inte bördefördelas på medlemsstatsnivå då detta riskerar att leda till en dyrare politik och det också kan ifrågasättas om det är förenligt med subsidiaritetsprincipen.

Om regeringens position är att det inte ska bördefördelas blir jag lite nyfiken på hur det kommer sig att såväl Socialdemokraterna som Miljöpartiet har gjort en helomvändning och ändrat ståndpunkt. Under hela valrörelsen och hela förra mandatperioden argumenterade man ju för att målen skulle bördefördelas på medlemsstatsnivå. Det vore intressant att få veta vad som har gjort att regeringen och ministern har ändrat uppfattning under de senaste två veckorna.

Anf. 5 LENA EK (C):

Herr talman, ärade ledamöter, ärade åhörare! Också jag vill hälsa klimat- och miljöministern välkommen till kammaren.

I likhet med föregående talare – flera av dem – måste jag säga att vi har upplevt de senaste två veckorna som oerhört märkliga. I Sverige har vi under lång tid varit stadiga och tydliga i våra höga ambitioner när det gäller klimatfrågan. Vi har varit engagerade i att skapa förhandlingsgrupper inom EU som gemensamt jobbar för en bättre klimatpolitik inom EU, och vi har varit väldigt tydliga med de besked som har getts.

De senaste veckorna har det varit ett helt annat arbetssätt. Finansministern angav ett klimatmål på EU-nämnden. Miljö- och klimatministern angav efter extrainkallad överläggning ett mål muntligen och kom senare med en skriftlig kort kommentar. Utrikesministern lämnade tre olika besked på EU-nämnden och ändrade sig under pågående diskussion. Det inger inte förtroende, det är inte stadigt och det är inte tydligt.

Min fråga till ministern blir naturligtvis: Vad kommer den fjärde ministern, statsminister Stefan Löfven, att säga på EU-nämnden, och vad kommer han att göra på Europeiska rådet?

Till detta kommer frågan om hur man ska nå de klimatmål för 2030 som nu förhandlas. Då kommer man in på frågan om bördefördelning: Hur ska de europeiska bindande klimatmålen översättas till bindande mål för EU:s medlemsländer? Vilken förhandlingslinje håller regeringen där? Detta påverkar oerhört mycket. Kommer det att vara regler som gör att Polen eller Rumänien tar sitt klimatansvar? Vilka principer kommer regeringen att driva bördefördelningen efter?

En annan fråga är handeln med utsläppsrätter. Inte heller där har vi något besked från regeringen. Frågan behandlades på allmänna rådet i går, och den kommer att behandlas på Europeiska rådet för statsministrarna. Handel med utsläppsrätter har varit föremål för mycket diskussion i Europa, och behovet av reformer är tydligt. Vilka reformer kommer regeringen att kräva och arbeta för när det gäller handel med utsläppsrätter i Europa?

Herr talman! Slutligen handlar det om de internationella mekanismerna, det vill säga de klimatprojekt som finns i FN-systemet och som är så oerhört viktiga för de fattiga länderna. När jag var minister och förhandlade var hela tiden frågan från mina kolleger, först och främst från de afrikanska länderna: Varför får inte vi fler clean development mechanisms – FN-klimatprojekt – i vårt land? Vi behöver dem! Tekniköverföringen är oerhört viktig för oss om vi ska kunna klara vår utveckling när det gäller

både klimatmålet och fattigdomsbekämpningen, sade de. De behöver nämligen desperat den hållbara tillväxten för att klara olika ansvarsområden som en afrikansk stat måste klara av: hälsa, utbildning och miljöfrågor.

Vi har från de i regeringen ingående partierna fått helt olika besked när det gäller FN:s klimatprojekt och de internationella mekanismerna CDM. Kan vi nu få *ett* regeringsbesked i dag?

Anf. 6 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Klimat- och miljöminister Åsa Romson har återigen – skulle jag vilja hävda – med förtjänstfullhet talat om hur den nya samarbetsregeringen ser på mål, målnivåer och förhandling när det gäller EU:s klimat- och energimål. Hon har återigen förtjänstfullt berättat detta för Sveriges riksdag och för de övriga intresserade av dessa så oerhört viktiga frågor. För det måste vi ändå vara överens om; klimatutmaningen och klimatet är vår tids ödesfråga. Vi behöver samla ihop oss och ta ett ansvar här i Sverige, i EU och internationellt för att på riktigt få på plats de åtgärder som behövs för att vi ska kunna hejda klimatförändringen och klimatförändringens effekter.

Jag har sagt många gånger under de senaste fyra åren – i denna kammare och även på andra ställen – att den hårda blockpolitiken är förödande och ibland fördummande, inte minst när det kommer till klimat- och miljöpolitiken. Det finns så mycket riktigt bra politik som vi borde kunna ha en bred uppslutning omkring i Sveriges riksdag och i Sverige och där vi borde kunna få med oss länder i EU och internationellt.

Jag tycker att den debatt som vi har i dag i kammaren och som vi har fått uppleva i miljö- och jordbruksutskottet och även i EU-nämnden visar att den hårda blockpolitiken är just förödande och fördummande. Vi har en ny samarbetsregering som har lagt fram mål och ambitioner som är högre än den tidigare regeringens. Det skulle ha varit enormt ansvarsfullt om debatten hade handlat om att fler partier kunde tänka sig att ställa upp på de högre ambitionerna när det gäller svensk och europeisk internationell klimatpolitik. Men tyvärr har hittills inte ett enda av de borgerliga partierna lagt fram något förslag om högre ambitioner. Man fortsätter med sin riktigt dåliga klimatpolitik, som väljarna röstade bort för några veckor sedan.

Man hade i stället kunnat ansluta sig till detta och sluta med siffertricksandet. Man hade kunnat säga att internationella krediter och ett ansvar för att göra klimatinvesteringar utanför Sverige och utanför EU är jätte viktigt och att Sverige ska bidra till det. Men vi ska sluta siffertricksa. Vi ska inte längre, vare sig i Sverige eller i EU, räkna in detta i våra inhemska utsläppsåtaganden.

Detta har varit socialdemokratisk politik ända sedan vi senast hade en socialdemokratisk regering, under Göran Persson. Det har varit socialdemokratisk politik i över åtta oppositionsår. Nu är det samarbetsregeringens – Socialdemokraternas och Miljöpartiets – politik i regeringsställning. Självklart ska vi hjälpa till internationellt för att hejda klimatförändringarna. Men vi ska sluta siffertricksa som den tidigare regeringen gjorde. Vi ska inte göra det vare sig i Sverige eller i EU. Vi ska minska våra utsläpp, och vi ska göra det inhemskt. Jag skulle önska att fler kunde ställa upp på den linjen.

Prot. 2014/15:11
21 oktober

Svar på
interpellationer

Anf. 7 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Jag tackar för denna livaktiga debatt. Det är roligt att i sin första interpellationsdebatt som minister få komma till riksdagen och känna att det är många av partierna som bidrar till debatten. Jag riktar naturligtvis ett särskilt tack till Jens Holm, som skrev den ursprungliga interpellationen. Det var inte riktigt alla interpellanter som sedan följde den linjen i sina anföranden; de ville egentligen hellre plädera för en helt annan linje, om jag förstår debatten rätt. Jag ska försöka svara på era frågor och göra de reflexioner som är nödvändiga i denna del.

Vi står med bara några dagar kvar till mötet i Europeiska rådet i en lång process som från början skulle ha avgjorts redan i mars. Det gick inte – av flera skäl. Jag tror inte att Sverige var skälet till att man inte fick till ett beslut i mars. Jag tror att dåvarande miljöminister Lena Ek gjorde vad hon kunde för att detta redan vid denna process skulle ha slutförts och blivit ett rådsbeslut. Men det var inte moget. Det visar att det motstånd som finns bland EU:s medlemsländer mot ett ambitiöst ramverk för klimat- och energipaketet är ganska stort.

Detta har Sverige kämpat med. Vi har från de nu ingående samarbetspartierna i regeringen hela tiden sagt att vi behöver driva på genom att från Sverige tydligt uttala målsättningen att ha betydligt högre ambitioner. Det skulle ha varit förtjänstfullt i hela förhandlingen om man hade drivit den positionen från Sverige. Det har man inte gjort eftersom det var alliansregeringen som drev förhandlingarna innan den nya regeringen tillträdde. Den regeringen hade inte lika höga ambitioner. Det ser man tydligt nu i de avvikande meningar som allianspartierna tyvärr valde att lägga fram i EU-nämnden och i miljö- och jordbruksutskottet, bland annat. Man säger att minus 40 i utsläppsreduktioner är bra. Man är jättenöjd med 27 procents andel förnybar energi trots att det är business as usual med ett minus-40-mål. Man vill inte ha ett absolut mål när det gäller energieffektivisering.

Det här är klart sänkta krav jämfört med dem som Sverige skulle ha behövt driva. Det är dessutom att sänka det som ligger på bordet från kommissionen. Där är det till exempel tydligt att energieffektiviseringen är en grundbult och något som är oerhört viktigt för att få igång den gröna omställningen – det som också ska ge de fördelar som en aktiv klimatpolitik kan få.

Där har vi dilemmat. Jag är glad att andra aktörer driver på när det gäller att 40 procents andel förnybar energi vore bra, precis som den svenska regeringen säger. Ikea är en av de stora aktörer som driver på och tycker att det vore lämpligt. Det skulle ha varit förtjänstfullt om vi här hade haft en debatt om huruvida den positionen hade kunnat förflyttas fram tidigare.

Nu står vi sent i förhandlingarna. Det är rätt, Jens Holm, att regeringen har valt att vara öppen nu och till utskotten och EU-nämnden här i riksdagen med att vi inte tror att vi når fram till det höga mål om minus 50 i utsläppsreduktioner eller 40 procent förnybar energi så som landet ligger. Vi måste också vara tydliga. Jag kan säga att detta var en direkt vädjan i den grupp av like-minded länder som Sverige jobbar inom, där man försöker driva på för att få en offensiv agenda: Nu, när det är några veckor kvar, måste vi börja samla oss kring detta och få ett beslut. Och det ska då vara ett så ambitiöst beslut som vi bara kan få.

En direkt vädjan var att flera länder skulle gå hem och fundera. Vi måste vara tydliga med om vi över huvud taget kan acceptera en del av kommissionens slutsatser som ligger på bordet. De är nämligen så bra att vi också måste baxa de andra länderna.

Vi har gjort den läxan, och vi har återkommit och redovisat tydligt till utskotten att vi är beredda att medverka till det som kommissionen har lagt på bordet. Det är mer ambitiöst än vad den förra regeringen drev på för. Men vi tror att det är viktigt för att vi ska få ett beslut. Vi tror också att det är nödvändigt för att EU ska kunna vara den pådrivande kraften i de internationella förhandlingarna.

Det kommer alltså att vara en prioritet att höja utsläppsreduktionsmålet. Där vill vi gå mot 50 procent, det vill säga inom ramverket är 50 procent hemma. Men det som vi säger är att även om vi får beslut om 40 ska EU kunna höja det inom ramen för den internationella processen.

Anf. 8 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag tror att det var Fredrik Malm som sade tidigare att den här regeringen har sänkt ambitionerna. Även om det är jag som har tagit initiativet till den här interpellationsdebatten och har ganska mycket kritik kan jag inte hålla med om det. Den här regeringen har inte sänkt klimatambitionerna. Men vi i Vänsterpartiet tycker att regeringens position är otydlig och att den borde vara mer ambitiös. Den borde vara mer ambitiös eftersom det är självklart att det handlar om vår överlevnad.

Här talar vi om klimatförändringarna som om de skulle hända i framtiden. Men om vi hade varit i Bangladesh hade det varit ett akut problem där tusentals människor från landet måste lämna sina gårdar, sina hus, sina hem på grund av översvämningar. Om vi hade varit i Afrika, söder om Sahara, hade alltmer av den odlingsbara marken förvandlats till öken, och vi hade lidit akut brist på livsmedel.

Det är direkta konsekvenser av klimatförändringarna. Vi vet också att det är industriländerna som har skapat problemet. Därför ligger det ett extra stort ansvar på Sverige, på Nordamerika, på Japan och på EU att ta sitt historiska ansvar och minska utsläppen.

I den här debatten har vi de borgerliga som vill luckra upp EU:s klimatambitioner med uppköp av osäkra utsläppskrediter, vi har Sverigedemokraterna som inte verkar vilja ha några klimatambitioner alls och vi har S-MP-regeringen som säger sig vilja höja. Men de åker ned till Bryssel och säger: Vi är beredda att lägga oss platt för kommissionen. Jag tycker inte att det är särskilt tydligt, och det är inte särskilt ambitiöst. Sedan har vi Vänsterpartiet, och vi säger att vi måste stå upp för det som verkligen behövs eftersom vi har ett historiskt ansvar att ta.

Åsa Romson! Jag ställde ett par konkreta frågor till dig som du inte riktigt svarade på. Vad kommer Stefan Löfven att säga när han kommer till Bryssel på torsdag? Kommer Stefan Löfven att säga att det är 50-procentiga utsläppsminskningar som gäller och att det är den svenska positionen? Kommer Stefan Löfven att säga att andelen förnybar energi ska vara minst 40 procent? Kommer Stefan Löfven att säga att det är målsättningar som måste skärpas väsentligt för att Sverige ska vara nöjt? Det skulle jag vilja höra från klimat- och miljöministern.

Lena Ek från Centerpartiet tog upp en relevant fråga. Den handlade nämligen om reformen av systemet för handel med utsläppsrätter. Det är

Prot. 2014/15:11
21 oktober

Svar på
interpellationer

ett system som inte levererar i dag. Vi vet att det finns ett gigantiskt överskott av utsläppsrätter, och priset för att släppa ut inom EU ligger nu på mindre än vad en stor stark kostar ute på krogen. Så kan det inte vara. Vi måste reformera systemet och helt enkelt plocka bort utsläppsrätter ur systemet.

Handelssystemet med utsläppsrätter är en del av EU:s förslag som presenteras i det papper som jag har i handen och kommer att diskuteras nu på toppmötet. Därför vill jag veta ifall den svenska positionen också innebär att ni kommer att föra in konkreta förslag på hur det handelssystemet ska kunna reformeras så att det börjar leverera minskade utsläpp.

Jag skulle också vilja veta ifall ni kommer att motsätta er det förslag som nu står på s. 2 vad gäller handel med utsläppsrätter, nämligen att efter 2020 ska man fortsätta med principen om fri tilldelning. Fossilkapitalet ska fortsätta att få utsläppsrätter gratis. Så kan det inte vara. De måste betala ett högt pris för att släppa ut. Det måste vara minimikravet.

Kommer den svenska regeringen att driva att utsläppsrätterna inte ska delas ut gratis utan att de ska auktioneras ut? Det skulle jag vilja veta.

Anf. 9 FREDRIK MALM (FP):

Herr talman! Det är bra att vi har den här debatten så att det blir lite mer klarlagt vilka ambitioner den nya regeringen har och vad de ämnar driva. Finansministern har nämligen sagt en sak i EU-nämnden, klimat- och miljöministern har sagt en annan sak i miljö- och jordbruksutskottet och utrikesministern har sagt en tredje sak i EU-nämnden. Nu kan vi väl förvänta oss att statsministern förmodligen säger en fjärde sak i morgon.

I den här diskussionen är det viktigt att se de övergripande skeendena och tendenserna. Och faktum är att före valet röstade Miljöpartiet i Europaparlamentet för klimatmål på 60 procent minskade utsläpp, 45 procent ökat förnybart och 40 procent energieffektivisering. Och nu är de beredda att acceptera 40 procents utsläppsminskningar, 27 procent förnybart och 30 procent energieffektivisering. Det är en ambitionsminskning med ungefär en tredjedel på utsläppsmålet, ungefär 40 procent på målet för det förnybara och ungefär 25 procent på energieffektiviseringsmålet.

Klimat- och miljöministern är fullt välkommen att använda sin tid till att argumentera för varför dessa sänkta ambitioner i praktiken är höjda ambitioner. Jag har svårt att se hur det kan vara en höjd ambition att minska kraven på utsläppsreduceringar från 60 procent utsläppsreduceringar som man röstade för i Europaparlamentet till att man står här i Sverige i kammaren och argumenterar för 40 procent reducerade utsläpp av växthusgas. Det är klart att det är en ambitionssänkning.

Herr talman! Sedan vore det bra att få svar på frågan gällande åtaganden utomlands. Varför är det fel att bidra till miljöomställning i fattiga länder? Varför är det fel? Varför säger man att varje åtgärd måste göras i Sverige? Det är väl jättebra om Sverige kan bidra till miljöomställningen i syd.

Miljöpartiet brukar säga: Tänk globalt och handla lokalt. I det här fallet säger de: Tänk på fattiga länder men bidra absolut inte till deras miljöomställning. Det är mycket märkligt.

Anf. 10 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Det var minst sagt intressant att lyssna på Matilda Ernkrans och hennes tappra försök att försvara det sätt på vilket regeringen har hanterat frågan. Om regeringen har hanterat den här frågan på ett förtjänstfullt sätt skulle jag verkligen inte vilja veta hur regeringen hade hanterat den om sättet inte var förtjänstfullt. Det har som sagt varit rent farsarstat. Till Matilda Ernkrans försvar ska jag säga att hon inte har varit med på EU-nämndens sammanträden. Men det har varit ganska förvirrande att följa de olika redogörelserna beroende på vilken minister som har varit i EU-nämnden eftersom de tycker helt olika och säger helt olika saker. Därför har jag valt att vara med i den här debatten. Jag vill få ett tydligt svar på vad regeringens ståndpunkt egentligen innebär.

De svar som ministern har lämnat här i dag, både skriftligen och muntligen, ger även de upphov till en hel del frågor. Det framstår i stor utsträckning till och med som att regeringens position är att de accepterar kommissionens förslag rakt av, men sedan har de också en önskelista. De skriver att man borde se högre ambitioner och att de hade välkomnat högre mål. Men det är inte det som de ämnar driva. Utan de verkar till största del lägga sig ganska platt för kommissionen.

Jag menar på fullaste allvar att det de facto är en ambitionssänkning eftersom Alliansen konsekvent har drivit att man ska gå längre än kommissionens förslag på 40 procents utsläppsminskningar. Men vi ska göra det på ett kostnadseffektivt sätt. Vi ska använda kostnadseffektiva utsläppsminskningar i fattiga länder som innebär tekniköverföring som en hävstång för att kunna höja kommissionens utsläppsminskning ambitioner, och det är ett sätt att faktiskt nå längre än kommissionen vill och har föreslagit. Därför beklagar jag att regeringen vänder den hållningen ryggen. Jag hoppas att Lena Ek kan fortsätta följa upp den frågan.

Jag återupprepar min fråga till ministern om varför S och MP helt har ändrat uppfattning om principerna för bördefördelning.

Anf. 11 LENA EK (C):

Herr talman! Det sjabbel som har ägt rum när det gäller Sveriges position angående klimatmålen och vad Sverige anser att EU ska ha för klimatmål 2030 är unikt. Tre olika ministrar har lämnat tre olika besked under loppet av en vecka. Den sista ministern – utrikesminister Margot Wallström – lämnade tre olika besked på samma sammanträde, nämligen nu senast i EU-nämnden.

Här behövs det ett klagörande om vad regeringen står för. När dessa mål ska diskuteras finns det åtta sidor text med olika frågor som Sverige behöver ta ställning till. Detta är väldigt viktiga frågor, men här har vi inte fått något som helst besked, utan det är en total dramatisk brist på information om svenska ståndpunkter när det gäller så oerhört viktiga frågor.

Kommer regeringen att driva en bördefördelningsprincip som gör att till exempel Polen tar sitt klimatansvar? Eller kommer det att bli en bördefördelningsprincip som gör att de som är bäst i klassen tar flera steg framåt medan de andra slipper? Det är en viktig fråga som vi behöver få besked om.

Hur ska detta med handel med utsläppsrätter genomföras? Ska det vara genom industrin eller hur ska det gå till? Jens Holm tog mycket riktigt upp att handeln med utsläppsrätter kan kollapsa om inte regeringscheferna den

här veckan fattar ett skarpt beslut. Detta har dramatiska effekter för klimatet och Europas ställning i de globala klimatförhandlingarna.

Slutligen när det gäller de internationella mekanismerna: Varför kan vi inte få ett besked om ifall Sverige kommer att driva detta? Om man låter bli att driva internationella klimatprojekt, CDM, underminerar man ju fullständigt Kyotoprotokollets andra period där dessa regler finns. Det handlar om tekniköverföring till fattiga länder. Det är viktigt för klimatet, och det är väldigt viktigt för dessa länder. Kan vi inte få ett besked? Nu är det skarpt läge.

Anf. 12 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Jag kan till viss del förstå frustrationen från de borgerliga partierna. Det är naturligtvis inte helt enkelt att känna förtröstan när man har lämnat ifrån sig regeringsmakten eftersom väljarna i Sverige valde att rösta bort alliansregeringen och inte minst att underkänna Moderaternas politik. Jag kan förstå att det ligger en viss frustration i att inte längre få vara den part som lägger upp förhandlingslinjerna och förhandlingsspelet.

Men det jag inte kan förstå är att man låter detta komma till uttryck i en så viktig fråga som vårt klimat som är vår tids ödesfråga. Det vi alla vet är att människor utanför det här huset förväntar sig att vi tar ansvar och ser till att få på plats en politik som på riktigt gör skillnad och gör saker till det bättre.

Jag skulle också kunna förstå de borgerliga partiernas frustration, kritik och fullständiga oförståelse inför förhandlingar både i Sverige och i EU. I förhandlingar måste man ju ge och ta. Jag skulle kunna förstå den fullständiga oförståelsen om något av dessa fyra partier lade fram ett eget partiförslag i denna fråga. Men det gör de ju inte. De håller fast vid en redan av den tidigare alliansregeringen framförhandlad sämre position i dessa frågor. Då blir frustrationen och oförståelsen för förhandlingar ännu konstigare.

Jag hoppas för framtiden att man tar den utsträckta handen från Sveriges klimat- och miljöminister och för framtiden försöker att se var vi kan hitta varandra för att nå högre ambitioner i stället för det som vi håller på med nu.

Anf. 13 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Det kom kanske inte fram så mycket nytt i denna frågerunda, men jag vill säga så här: Efter att regeringen tillträdde tog det mindre än två dagar innan både jag och energiministern deltog i ett informellt miljö- och energiministermöte där man diskuterade mycket om ramverket för klimat och energi. Vi framförde då tydligt den nya regeringens positioner, att vi avsåg att till och med förstärka den förhandlingslinje som Sverige tidigare hade intagit, det vill säga att det behövs ett starkt ramverk med höjda ambitioner. Detta framförde vi som preliminära ståndpunkter eftersom den nya regeringen då hade en ny ståndpunkt bara efter två tre dagar. Det tog väl två år för alliansregeringen att över huvud taget skaffa sig en energipolitik, om jag inte minns helt fel.

Sedan inom loppet av mindre än två veckor var ståndpunkten klar. Jag deklarerade den tydligt för miljö- och jordbruksutskottet. Den presenterades också i skrift, och den har också deklarerats av flera ministrar i den

nya regeringen. Även i svaret på denna interpellation redogörs för positionen.

Enligt positionen, som har intagits gemensamt med statsminister Stefan Löfven, tycker inte Sverige att de mål och ambitionsnivåer som finns i klimat- och energipaketet är tillräckliga. Vi vill se högre mål. Vi uttrycker också vilka målen är. Vi ser även ett oerhört stort behov av att fatta beslut.

Jag ställde ett par kontrollfrågor till miljö- och jordbruksutskottets ledamöter, bland annat om man ville och var beredd att skicka med till regeringen att Sverige ska säga nej till ett beslut inom klimat- och energipaketet på ministermötet om några dagar. Det finns många länder som inte vill fatta ett sådant beslut. Därmed finns det ett stort behov av att Sverige visar handlingskraft och visar att man är för ett ambitiöst ramverk.

Det är inte bara jag och Ibrahim Baylan som har varit på EU-möten under de senaste dagarna för att prata om höjda ambitioner för klimat- och energipaketet. Margot Wallström, finansminister Magdalena Andersson och statsminister Stefan Löfven har också varit på EU-möten och kommer att återkomma till ministerrådsmötet. Vi har alla samma position i detta ärende.

Regeringen har gjort ytterligare ett par saker som tydliggör den ambitionshöjning som nu finns. Den budget som kommer att presenteras här i riksdagen inom bara några dagar innehåller flera konkreta åtgärder för att minska utsläppen i Sverige. Inte minst Stefan Löfven och jag har publicerat en debattartikel på DN Debatt i dag där vi redogör för flera sådana projekt och konkreta investeringsåtgärder som ytterligare kan minska utsläppen i Sverige här och nu.

Vi har också tydliggjort att vi kommer att satsa mycket på att få klimatfinansiering i de fattigaste länderna. Det är kul att det är så många ledamöter här som tycker att det är en angelägen fråga. Fattigare länder bör få möjlighet att utvecklas utan att ta stegen via den fossila ekonomin, utan att gå omvägen via ytterligare kolgruvor och fossil kraft. I stället bör de få kliva in i det som är en hållbar agenda och tillsammans med andra länder kunna utvecklas till att minska utsläppen.

Vi satsar 4 miljarder på Gröna fonden, den fond som de fattiga länderna har stridit för i klimatförhandlingarna och som de vill ska kanalisera de finansieringsmedel som de får stöd för. Som svar till dig, Lena Ek, med flera som i debatten tog upp frågan om hur vi stöder fattiga länders utveckling för ett starkt klimatfokus: Ja, det gör vi från den nya samarbetsregeringen väldigt tydligt, och det kommer också att avtecknas i den budget som presenteras för riksdagen.

Det var de frågor som jag hade att svara på.

Anf. 14 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag vill tacka för svaret och för den här debatten. Kul att det är så många som är med. Diskussionen kommer att gå vidare i morgon på EU-nämnden då Stefan Löfven ska informera om den svenska positionen. Då hoppas jag att vi klart och tydligt får höra att Sverige kommer att verka för högre ambitioner avseende klimat- och energimålen till 2030. Det vore väldigt bra om Åsa Romson också sade det klart och tydligt, så att det är högre ambitioner som gäller och inte att lägga sig platt för EU-kommissionens förslag.

Prot. 2014/15:11

21 oktober

Svar på
interpellationer

Det här är extremt viktiga frågor. Som jag sade tidigare handlar det om vår överlevnad. Den industrialiserade världen måste ta sitt ansvar för de utsläpp som vi har åsamkat denna planet. Men det handlar också om att vi i framtiden ska producera billigare, renare, säkrare och förnybar energi. Det handlar om att vi ska skapa miljontals nya jobb när vi helt och hållet ställer om till förnybart och till mindre utsläpp.

Det handlar också om ökad energisäkerhet. Någon sade att isolering av våra hus, tak och väggar, är det bästa vapnet mot Putins Ryssland. Det ligger någonting i det, för ju mer vi kan energieffektivisera desto mindre blir vi beroende av olje- och gasimport från exempelvis Mellanöstern och Ryssland. Det är alltså viktiga frågor inte bara för vår överlevnad utan också för jobb och för omställningen av Europa.

Åsa Romson har i sitt sista inlägg möjlighet att berätta hur den svenska regeringen tänker reformera EU:s system med utsläppsrätter. Jag frågade ifall ni kommer att verka för att utsläppsrätterna ska auktioneras ut. Ska det vara så eller ska fossilkapitalet få utsläppsrätterna helt gratis? Det tycker jag är en viktig fråga som jag ännu inte fått svar på.

Anf. 15 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Jag tackar för en god debatt. Jag är säker på att jag kommer att återkomma många gånger till kammaren och samtala med ledamöterna om hur den svenska regeringen på ett alltmer förtjänstfullt sätt kan driva på för ökade klimat- och energipaket i EU och också för ökade klimatambitioner internationellt. Vi vet att i det internationella samarbetet behövs Sveriges röst. Där behöver Sverige vara aktivt, ambitiöst och på hemmaplan visa att vi tar frågan på allvar. Därför är jag glad att den budget som riksdagen snart får på sitt bord tydligt speglar den agendan i Sverige. Det är där vi kan visa att man genom att göra ambitiösa klimatsatsningar kan ställa om ett samhälle och öka livskvaliteten och välfärden.

Jag håller med interpellanten Jens Holm om det han sade i sitt sista inlägg, att det viktigaste egentligen är att visa vägen för omvärlden och få de internationella samtalen att bli smidigare. Sedan måste man vara en aktiv aktör i EU och driva på och säkerställa att fler länder ser de positiva sidorna och inte halkar efter. I utskottet var jag mycket tydlig med att när det gäller de finansieringsprogram som finns kopplade till exempelvis utsläppshandeln, de som ska gå in och underlätta för länder att ställa om, måste vi ännu tydligare försöka se till att de inte stöder till exempel gammal fossil industri. Det är väldigt viktigt.

När det gäller bördefördelningen av de utsläppsminskningar som EU ska göra, det som var uppe tidigare i debatten, måste det göras på ett sätt där alla länder bidrar. Det internationella avtal som kommer att börja diskuteras är ett avtal som efter 2020 ska inkludera alla länder. I en sådan värld inser alla att de har ett ansvar men att det kanske ser lite olika ut eftersom man utgår från ganska olika förutsättningar. Ett rikt land som Sverige har ett stort ansvar att bidra både med utsläppsminskningar och med finansiering till den fattiga världen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 16 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Birger Lahti har frågat statsrådet Ibrahim Baylan om statsrådet kommer att agera på något sätt angående Finlands byggande av ett nytt kärnkraftverk i Pyhäjoki i norra Finland, vid Bottniska viken.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen. Jag hoppas att det inte på något sätt blir besvärande för interpellanten. Jag ska hälsa statsrådet Baylan att jag försökt svara förtjänstfullt på interpellationen.

Projekt för ny kärnkraft omfattas av Esbokonventionen som reglerar samråd om miljökonsekvensbeskrivningar för projekt med risk för gränsöverskridande betydande miljöpåverkan. Finland liksom Sverige och de andra parterna i konventionen följer konventionens regelverk. Finland har tidigare genomfört samråd kring en kärnkraftsanläggning i Pyhäjoki. Beslut om lokalisering av en kärnkraftsanläggning på denna plats fattades år 2011 av finska myndigheter. Därefter har ansvarigt energiföretag, Fennovoima AB, beslutat att utreda en alternativ typ av kärnkraftsreaktor i anläggningen. Eftersom denna reaktortyp inte ingick i den tidigare prövningen har det tagits fram en miljökonsekvensbeskrivning med en sådan reaktortyp.

Under hösten 2013 och våren 2014 har Finland enligt Esbokonventionen genomfört samråd med Sverige i ärendet. Samrådet har i enlighet med det regelverk som finns hanterats av Naturvårdsverket. Under samrådet har Naturvårdsverket mottagit yttranden från flera centrala myndigheter, fem länsstyrelser, nio kommuner, ett tjugotal organisationer och drygt tjugo svar från enskilda. Till detta kommer ett antal namnlistor med flera hundra namnunderskrifter. Samtliga enskilda och en majoritet av organisationerna har varit kritiska till etableringen av kärnkraftverket på den finska sidan. Naturvårdsverket överlämnade i våras samtliga yttranden till Miljöministeriet i Finland, även detta i enlighet med reglerna i Esbokonventionen. I och med det avslutas samrådet.

Den finska regeringen fattade den 18 september 2014 ett principbeslut som innebär att finska regeringen är positiv till Fennovoima AB:s ansökan om att bygga ett kärnkraftverk i Pyhäjoki. Principbeslutet har förelagts den finska riksdagen som antingen kan godkänna beslutet eller upphäva det. Riksdagen har även möjlighet att ändra i principbeslutets innehåll. Jag känner inte till om den finska riksdagen hunnit fatta beslut i ärendet; jag tror inte det.

Sverige har använt de samrådsmöjligheter som regleras i Esbokonventionen. Det är nu upp till Finland att slutligen bestämma över sin energiproduktion och därmed också över det aktuella kärnkraftverket.

Jag kan instämma i interpellantens oro över att vi får ytterligare kärnkraftverk nära den svenska gränsen. Det är oerhört viktigt att det svenska samhället har fått möjlighet att uttrycka sina åsikter och sin oro inom ramen för Esbokonventionen, där Sverige ju var en av förhandlingsparterna. Sedan vet vi alla att man efter den typen av samråd inte alltid är överens, men det har ändå varit ett framsteg att samrådsförfarandena funnits.

Därmed, herr talman, har jag besvarat interpellationen.

Anf. 17 BIRGER LAHTI (V):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret. Det här blir lite underligt eftersom jag vet att ministern är väl påläst på ämnet. Det blir, vill jag påstå, nästan löjligt att komma med tal om hur farlig kärnkraften är, för om det är några som kan den frågan är det ministern och hennes språkrörskollega. De var – liksom vårt parti – i valrörelsen drivande i frågan mot kärnkraft. Det blir fel att börja mata ministern med den informationen, för den vet jag att hon har.

Jag är givetvis medveten om att Finland har gjort allt enligt Esbokonventionen och att vi har fått uttala oss, men det betyder inte att en regering i Sverige inte kan reagera på någonting annat och framföra det. Vi hade nyss en debatt om att klimat- och energipolitiken är global, och vi talade om Europa. Samtidigt blundar vi efter Esbokonventionen för vad som händer i Finland. Ja, de investerar i någonting som vi i Sverige tänker ta avstånd från. Vi tänker fasa ut kärnkraften. Med den finska etableringen fortsätter kärnkraften att finnas i ytterligare 50 år i vår region, och då talar vi om en stor del av Sveriges yta. Därmed blir livsmiljön mycket sämre.

Ministern har ju möjlighet att använda sin röst gentemot den finska regeringen och förklara hur vi ställer oss till deras etablering. Vi har nyss pratat om energipolitiken och miljöpolitiken, att den är gemensam i Europa och även globalt. Lite kopplat till den förra debatten undrar jag om ministern via regeringen på något sätt tänker reagera gentemot den finska regeringen, eftersom de har möjlighet att stoppa etableringen.

Jag förstår att vi är bundna i alla fall till viss del, men det finns möjlighet att påverka. Det är jag övertygad om. Det skulle kännas jättekonstigt om ministern med sin bakgrund inte skulle reagera eller driva frågan i regeringen.

Anf. 18 FREDRIK MALM (FP):

Herr talman! Finland har gjort ett annat val än vad Sverige ser ut att göra, och denna interpellation är intressant i den bemärkelsen att vårt grannland faktiskt fattar beslut om att bygga ny kärnkraft. Det skulle kunna inspirera Sverige till ett liknande beslut, även om jag förstår att klimat- och miljöministern inte är redo att vandra i den riktningen. Det är däremot hennes kollega i Regeringskansliet, Stefan Löfven.

Det tycks som att vi har någon sorts dubbelkommando i den svenska regeringen just nu – eller ska man säga en good cop och en bad cop – där det kommer fullständigt motstridiga uttalanden. Den ena dagen säger Miljöpartiet att kärnkraften kommer att avvecklas och att två reaktorer kommer att bommas igen denna mandatperiod, och därefter säger statsministern: Nej, så är det inte riktigt, utan vi ska kalla till någon sorts energikommission och diskutera det där.

Om vi har att ta ansvar för Sverige är det självklart viktigt vilka signaler vi sänder ut till dem som bedriver ekonomisk verksamhet i vårt land, till dem som driver industrier i vårt land och till dem som kan tänka sig att genomföra långsiktiga och större investeringar i vårt land.

Då hålls det ena dagen en presskonferens i Stockholm där Miljöpartiet et consortes säger: Nu kommer vi att stänga Bromma flygplats. Kort därefter säger infrastrukturministern: Det ska vi inte alls göra. Sedan går Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet ut i en ny presskonferens och säger: Nu drar vi undan finansieringen för byggandet av Förbifart

Stockholm. Därefter går statsministern ut och säger: Det gör vi inte alls. Sedan går Åsa Romson, klimat- och miljöministern, ut och säger: Vi stänger två kärnkraftsreaktorer. Och så går statsministern ut och säger: Det ska vi inte alls göra.

Då blir det väldigt svårt, tror jag, för dem som har idéer om att investera i Sverige. Om de inte kan förstå vad som gäller i de grundläggande, centrala delar som rör tillväxt, infrastruktur och villkoren för näringsverksamhet i vårt land blir det förstås väldigt svårt att fatta de besluten.

Min fråga till Åsa Romson är: Är det någon sorts strategi från regeringens sida att skicka ut de här dimridåerna? Eller är man bara i största allmänhet okoordinerad? Det är väsentligt att veta också för oss i Folkpartiet och de andra partierna i opposition. För att vi ska kunna bedriva en oppositionspolitik är det rimligt att vi vet vad det är vi ska opponera oss emot.

För att återgå till kärnkraften gäller nästa fråga Vattenfall. När regeringen aviserar att man ska stoppa Vattenfalls byggande av ny kärnkraft är frågan om det inte finns riksdagsbindning på detta, om det inte ska underställas denna kammare och hur Åsa Romson i så fall har tänkt sig att vinna en majoritet för detta.

Om den förra interpellationsdebatten, som handlade om klimatmålen, blev luddig eftersom regeringspartierna säger en sak före valet och en annan sak efter valet, och dessutom säger olika saker beroende på vilken minister som yttrar sig, blir ju den här diskussionen om energipolitiken minst lika luddig eftersom vice statsministern och klimat- och miljöministern säger en sak och statsministern säger en helt annan sak, medan industrin ber om en tredje sak och Åsa Romsons partikamrater ber om en fjärde sak.

Vill vi få lite ordning i detta måste vi i denna kammare få klara besked. Det gäller inte bara oss, utan det gäller dem som vill investera i Sverige, dem som bedriver ekonomisk verksamhet i Sverige och inte minst dem som driver kärnkraftverk i Sverige.

Anf. 19 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Jag blev lite förvirrad över det sista inlägget när det gällde den interpellation som jag är här i kammaren för att svara på och som handlar om hur Sveriges regering och våra statsråd ska agera angående Finlands byggande av ett nytt kärnkraftverk i Pyhäjoki. Jag vet inte om ledamoten Malm gav någon respons på hur Sveriges regering borde agera gentemot det finska byggandet av kärnkraftverket. Han verkar vara mer intresserad av något slags eftervalsdebatt.

Jag tror att jag låter de frågorna hamna i just den övriga korgen och försöker svara på interpellantens mycket förtjänstfulla framställning av den oro som många i det svenska samhället har visat att de känner inför byggandet av nya kärnkraftverk i Finland.

Nu tillhör ju både interpellanten och jag partier som har systerpartier i Finland, och de är inte ansvariga för det beslut som den finska regeringen har fattat om att ställa sig positiv till den här ansökan. Nu ligger alltså beslutet i den finska riksdagen.

Jag kan inte se något hinder för att ledamöter i Sveriges riksdag tar kontakter och har samtal med den finska riksdagen om de farhågor som det svenska samhället hyser om den utbyggnad av kärnkraftverk som sker

på andra sidan Bottenviken från det svenska fastlandet och utifrån de ytt-ringar i samrådet inom ramen för Esbokonventionen som har blivit så tydliga i de här trakterna. Jag kan notera att det bland de organisationer som har yttrat sig med kraftig oro för den här byggnationen finns en bred palett av politiska åskådningar och att det därför skulle vara möjligt att fortsätta att hålla en sådan dialog.

Frågan är: Vad man kan göra utöver det? Ja, det Sverige avser att göra och det samarbetsregeringen vill göra tillsammans med denna riksdag är att visa ett gott exempel på vad som är den moderna vägen i energisammanhang, att faktiskt visa att vi tror att såväl den svenska ekonomin som exportmöjligheter och innovationsklimat förbättras om vi nu investerar i det som är förnybar och hållbar energi och energieffektivisering, och att vi inte förlitar oss på de tekniker som kärnteknologin bygger på.

Det är en annan väg att gå än Finland går, så i den bemärkelsen håller jag med de båda tidigare talarna i denna debatt.

Jag tror att det är ett väldigt viktigt steg att ta, att man tror att man kan få en utväxling av de förnybara energikällorna och att vi tillsammans kanske också i det nordiska samarbetet trycker alltmer på just de hållbara och förnybara energikällorna, som man kan bedriva ett samarbete kring. Det kan vara ett sätt att få in de delar av det finländska samhället som vill utöva påtryckningar för att även Finland ska flytta fram positionen när det gäller förnybar energi.

Det som händer när ett land som Finland satsar och tydligt har en politisk inriktning att det ska komma till ny kärnkraft är ju att de förnybara energikällorna står tillbaka. Det är det som är negativt för den tekniska utvecklingen, negativt för innovationsklimatet och vad jag tror i förlängningen också negativt för den ekonomiska utvecklingen.

Låt oss göra gemensam sak och utifrån våra olika positioner föra den här dialogen vidare. Den oro som det svenska samhället har gett uttryck för inom ramen för samrådsförfarandet om det här kärnkraftverket ska vi inte glömma bort, utan vi ska hålla den levande och återkomma till den vid lämpliga tillfällen.

Anf. 20 BIRGER LAHTI (V):

Herr talman! Jag hör att ministern har en bild av situationen och berättar hur systerpartierna i Finland har agerat. Det är jag mycket väl medveten om.

Ändå är jag bekymrad. Två ledamöter av regeringen har besökt Finland – statsministern har varit där, och Margot Wallström har varit där. Har de lyft upp frågan? Har ni fört en diskussion i regeringen? I en diskussion kan ni i alla fall ha ambitioner att försöka påverka en regering och en riksdag i Finland via era vägar. Det är grannländer som kan göra det.

Du har ju själv en bild av vad som pågår. Du har en bakgrund och bildar dig en uppfattning. Frågan jag ställer är: För ni diskussioner när ni besöker landet? Hur jobbar ni med frågan? Eller är det bara Esbokonventionen som har sagt sitt? Vi vet på de vägarna att Finland har infriat det de ska. Det är bra.

Sedan tog Malm upp energiproduktionen, industrin och företagen. Man kan titta på vad som händer i Olkiluoto, som är ytterligare ett projekt som pågår i Finland. Den investeringssumma på 30 miljarder som lades fram har fördubblats till i dag.

Det har blivit försenat med ytterligare två år, och priset på energi kommer att drabbas med någonstans mellan 2 och 3 öre per kilowatt bara för fördyrningen. Jag tror inte det är någon gångbar väg om man tycker att det är det som är lösningen för billig energi. Jag tror inte att det är ditåt vi går.

Men som sagt till ministern: Vad tycker du, Åsa Romson? Har du använt de kanaler du kan använda som minister för att jobba med frågan så att vi får en debatt i finska riksdagen också? Jag kommer givetvis att använda det jag har möjlighet att använda, men jag frågar dig. Vad tycker du? Har du gjort ditt?

Anf. 21 FREDRIK MALM (FP):

Herr talman! Klimat- och miljöministern frågade mig vad jag anser i sakfrågan. Vår uppfattning i Folkpartiet är att om Finland vill bygga nya kärnkraftsreaktorer ska de kunna göra det.

Jag tycker att det räcker gott och väl att Miljöpartiet ger sig på att försöka stänga kärnkraften i Sverige. Ni behöver inte också försöka stänga den i Finland. Men av den förra interpellationsdebatten att döma har den här regeringen inte för avsikt att bidra till olika typer av miljöåtgärder i andra länder. Jag förmodar att det gäller även Finland.

Det är viktigt att notera, herr talman, när vi diskuterar de stora frågorna som rör infrastruktur, tillväxt, investeringar och näringsverksamhet i Sverige, att i sådana viktiga, centrala frågor som rör Bromma flygplats, Förbifart Stockholm och kärnkraften kommer det helt olika besked från olika ministrar och från olika rödgröna majoriteter.

Låt oss ta kärnkraften, det specifika som handlar om att Finland vill bygga ny kärnkraft. Då är det så att regeringen i Sverige nu har aviserat att man avser att stoppa Vattenfall från att investera i ny kärnkraft i Sverige. Men det är klart att det är riksdagens uppdrag till Vattenfall. Åsa Romson får komma hit med en proposition i så fall. Har Åsa Romson för avsikt att göra det, och hur ska regeringen i så fall få majoritet för den propositionen i den här kammaren? Det vore intressant att få veta.

Anf. 22 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Tack för en bra diskussion, inte minst om vad Sverige kan göra för att inspirera grannländer som Finland att avstå från att utveckla en teknologi som medför en viss risk och fara också för det svenska samhället.

Jag har redogjort för hur regeringen handlade ärendet enligt de regelverk vi har för att den formella vägen kanalisera den oro som finns i det svenska samhället till Finland innan den finska regeringen gjorde sitt ställningstagande om att de såg positivt på utbyggnationen av kärnkraft i Pyhäjoki.

Jag erinrade interpellanten om att vi nu alla har möjligheter att på olika sätt ta upp frågan i informella och formella sammanhang och att frågan nu ligger i finska riksdagen. Jag skulle vilja hänvisa till att vi använder de kanaler vi har till finska riksdagen. Naturligtvis har jag som språkrör för det svenska miljöpartiet också mina ingångar i finska riksdagen, men kanske inte i första hand i rollen som Sveriges klimat- och miljöminister.

Jag tror att det kommer att fortsätta föras en diskussion inom ramen för det nordiska samarbetet om hur vi kan stärka och inspirera varandra till att framför allt satsa på förnybar energi och en energieffektivisering. Detta

eftersom energiområdet, där vi har en delvis gemensam energifär, är en för de nordiska länderna gemensam angelägenhet. Jag tror att det inom ramen för det arbetet kanske också på lång sikt går att påverka och i bästa fall uppvisa bättre resultat på energisidan jämfört med den kostnadsutveckling som inte minst Finland nu visar upp.

På ett sätt kan man säga att Finland just nu är ett av de bästa exemplen på och visar i praktisk handling vad energialternativen egentligen handlar om. Ska man gå vägen med ny kärnkraft är det en väg som tar otroligt lång tid. Det är ovisst när man får någon sorts energi tillbaka, det är otroligt stora kostnader som hela tiden ökar och det är osäkra planeringshorisonter – inte minst utifrån att man ännu inte på något rimligt sätt har löst avfalls- hanteringsfrågan.

Det enda positiva vi kan se i utvecklingen att ett företag planerar en utbyggnad i Pyhäjoki är väl att vi återigen i vårt närområde ser ett exempel på vilken väg det skulle innebära att gå i energisammanhang.

Jag tror att vi i den här riksdagen bör ha en bättre debatt om var de framtida utvecklingsmöjligheterna på energiområdet egentligen ligger och hur mycket vi har att vinna på att använda de förnybara energikällorna i stället.

Med hänvisning till att regeringen har handlagt ärendet om vilka synpunkter det breda svenska samhället har på den här byggnationen får jag ändå hänvisa till Esbokonventionen, även om jag förstår att interpellanten blir frustrerad över ett sådant byråkratiskt svar. Jag hoppas att den politiska debatten kan vara mycket rikare än så.

Anf. 23 BIRGER LAHTI (V):

Herr talman! Jag har ingenting annat att fråga ministern om. Jag kan bara konstatera det hon har sagt: att ministern och regeringen inte tänker agera mer i frågan. Jag tycker att ni skulle ha kunnat göra det, men jag tackar ändå för debatten – även Folkpartiet, som jag inte tycker bidrog med någonting i själva sakfrågan vad gäller Finlands kärnkraftverk. Men det må vara hänt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2014/15:3 om landsbygden

Anf. 24 Landsbygdsminister SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Håkan Svenneling har frågat mig vad jag avser att göra för att landsbygden i hela Sverige ska leva, i vilken utsträckning regeringen anser att marknaden ska lösa landsbygdens utmaningar och vilka åtgärder som jag avser att vidta för att kunna lyfta fram landsbygden utan ett eget departement.

Regeringens övergripande målsättning är att Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU år 2020. För att nå målet behövs en livskraftig och aktiv landsbygd.

Regeringen kommer att bedriva en politik som utvecklar landsbygdens näringsliv och möjligheten för kvinnor och män att bo och verka i hela

landet genom förbättrad infrastruktur, ökad integration, tillgång till bredband och mobilnät, närhet till högskolor och forskning samt ett stöd för att förbättra tillgången till butiker och samhällsservice. Regeringen vill även stärka turism och skapa en långsiktig livsmedelsstrategi. Vidare vill regeringen skapa ett långsiktigt strategiskt arbete för att skogen ytterligare ska bidra till utvecklingen av en biobaserad ekonomi.

Dessa satsningar kommer att bidra till att förbättra förutsättningarna för att hela Sverige ska leva. Vi återkommer mer konkret i dessa frågor framöver.

Landsbygdspolitiken och politiken för regional tillväxt syftar till att stärka utvecklingskraften och skapa förutsättningar för att kunna bo och verka i hela landet. De lokala och regionala förutsättningarna skiljer sig åt. Arbetet sker på lokal, regional och statlig nivå och görs exempelvis inom ramen för landsbygdsprogrammet och regionalfondsprogrammet.

Regeringen anser att många av landsbygdens utmaningar i första hand ska hanteras på marknadsmässiga villkor. Men landsbygdens förutsättningar varierar, och politiken ska ta hänsyn till detta. Offentliga aktörer behöver bidra med olika typer av insatser. Därför behövs en god samverkan mellan politik, näringsliv, akademi och arbetsmarknadens parter.

Ett viktigt område är service, som är en grundläggande och central förutsättning för att möjliggöra en hållbar regional tillväxt och utveckling. Att säkra tillgången till service, inte minst i gles- och landsbygd, är därför viktigt framöver.

De gröna näringarna är en viktig bas för landsbygdens utveckling och omfattar i dag över 200 000 arbetstillfällen i hela landet. Med ett långsiktigt arbete är min bedömning att det finns en stor potential för fler jobb i de gröna näringarna. Regeringen kommer därför bland annat att ta fram en livsmedelsstrategi för att skapa förutsättningar för tillväxt i hela livsmedelskedjan, öka matproduktionen i Sverige, inte minst miljöinriktad sådan, och därmed stödja en ökning av andelen svenskt och ekologiskt i konsumtionen av livsmedel.

Genom att sammanföra Landsbygdsdepartementet med Näringsdepartementet skapar vi förutsättningar för en mer kraftfull och sammanhållen politik för landsbygdens utveckling. Många av de frågor och utmaningar som är viktiga för landsbygdens framtid kommer därför att knytas närmare varandra. Växtkraften i entreprenörskap och småföretagande på landsbygden är avgörande för hela Sverige.

Mitt arbete som landsbygdsminister har just börjat. Utmaningarna är stora, men regeringen har också höga ambitioner, och vi kommer att kunna göra skillnad. Det ska vi göra genom en aktiv landsbygdspolitik. Där marknaden inte förmår leverera lösningar ska samhället gå in och skapa förutsättningar för att hela landet ska leva, och vi ska göra det på ett välorganiserat och effektivt sätt.

Anf. 25 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! Min interpellation handlar om hur vi ska få landsbygden i hela Sverige att leva och i vilken utsträckning som marknaden kan lösa dess problem.

Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret. Precis som landsbygdsministern själv konstaterar i sitt svar är det en stor utmaning för re-

geringen att skapa en positiv känsla på landsbygden, få en positiv utveckling och ta bort den där känslan av att landsbygden håller på att avvecklas, som i dag är den dominerande för många som bor och verkar på landsbygden.

Nyheten om att Landsbyggsdepartementet och Näringsdepartementet kommer att slås ihop från och med nyår slog ned som en blixtnedslag från klar himmel i regeringsförklaringen. Och trots denna interpellation och många frågor till landsbyggsministern i medierna känner jag fortfarande inte att ministern har svarat på frågan varför han tar bort Landsbyggsdepartementet.

När det gäller min fråga om de så kallade marknadsmisslyckandena, som sker i dag på landsbygden, ger ministern klart motstridiga svar. Du säger att många av landsbygdens utmaningar i första hand ska hanteras på marknadsmässiga villkor. Men du säger samtidigt: Där marknaden inte förmår att leverera de lösningarna ska samhället gå in och skapa förutsättningar för att hela landet ska leva, och vi ska göra det på ett effektivt och välorganiserat sätt.

Om jag tolkar ditt svar, ministern, på ett välvilligt sätt tänker jag mig att det betyder att du i första hand vill se det just som att marknaden ska ordna lösningarna, även på landsbygden. Men om så inte sker är du beredd att från statens sida ge det stöd som behövs eller ställa de krav som krävs på marknadens service för att det ska fungera i hela Sverige.

Jag undrar, ministern: Tolkar jag dig rätt?

Vidare tar du upp landsbygdsprogrammet och det regionalfondsprogram som finns runt om i Sverige som exempel på åtgärder som syftar just till att skapa goda förutsättningar i hela landet.

Låt mig då påpeka för ministern att dessa två program faktiskt är tydliga exempel på hur den tidigare regeringen inte tagit ansvar för landsbygdens utveckling. Man har tvingat landsbygdens utveckling att hänga upp sig på projektmedel inom två program med snåriga regelverk och med flernivåstyrning från olika håll. Det är också två program vars finansiering den tidigare regeringen skjutit långt framför sig, och nu har flera år gått förlorade.

I stället för att skapa en väl fungerande övergång mellan programperioderna, den som slutade 2013 och den som började 2014, har man skapat ett glapp som för många organisationer snarare inneburit ett stup. Och när det gäller flera av de åtgärder som finns i programmet kommer staten inte att göra några ekonomiska utbetalningar förrän tidigast 2016, vilket gör att både 2014 och 2015 blir mellanår där landsbygdsutvecklingen i Sverige kraftigt avstannar.

Jag förstår att ministern inte i ett slag kan lösa alla dessa problem som den gamla regeringen har lämnat efter sig, men här behöver viktiga åtgärder vidtas snarast om vi ska få en kraftfull landsbygdspolitik.

Låt mig avsluta där. Vänsterpartiet är vänsteralternativet i svensk politik. Vi står upp för landsbygden, och vi vill att landsbygden i hela Sverige ska leva.

Anf. 26 FREDRIK MALM (FP):

Herr talman! Detta är en mycket viktig interpellation. Den nya regeringen har inte direkt rivstartat på området, får det konstateras, när det första man gör är att lägga ned Landsbyggsdepartementet. Det är en signal

om någon till stora delar av Sverige om att det här inte är så viktigt: Det här slår vi ihop med ett annat departement, och så skickar vi in ministern och enheterna dit. Det är klart att det har en enormt stark signalverkan på svensk glesbygd och landsbygd att man lägger ned departementet som första åtgärd.

Men samtidigt är det förstås så, herr talman, att inte allting i detta handlar om själva organisationen på Regeringskansliet, utan det handlar framför allt om substansen i den politik man bedriver. Om landsbygdsministern har höga ambitioner för att hela Sverige ska leva är det väldigt märkligt att man med andra handen klipper till med en fordonsskatt och med hot om nedläggningar av en rad regionala flygplatser och bedriver en arbetsmarknadspolitik som innebär att det blir dyrare att anställa och där det blir mer regleringar, vilket givetvis kommer att slå extra hårt mot de regioner i Sverige som kanske inte är lika dynamiska som till exempel Stockholmsregionen är. Det blir väldigt märkligt när ambitioner inte går hand i hand med faktiska politiska förslag.

Däremot vill jag säga att jag verkligen delar Vänsterpartiets ansats i detta, att marknaden inte löser alla problem. Jag är den förste, som liberal, att också erkänna detta. Men det är viktigt i det sammanhanget, herr talman, att inte bara se till den dimension som rör stad–land. Även inom väldigt urbana områden, som den här regionen, finns det nämligen betydande socioekonomiska skillnader. Det kan behövas omfördelning till områden runt Stockholmsregionen eller runt andra stora städer som är väldigt tätbefolkade men som har väldigt stora sociala utmaningar, inte minst.

Men jag ska återgå till det centrala när det gäller detta med landsbygden. Frågan är hur den här regeringen ska kunna återfå förtroendet hos landsbygden när man nu har beslutat att lägga ned departementet och dessutom införa en rad politiska åtgärder, skattehöjningar, regleringar och nya avgifter som kommer att slå väldigt hårt mot den regionala tillväxten och jobben. Det blir intressant att lyssna på hur landsbygdsministern ska kommentera detta.

Anf. 27 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Jag vill med anledning av interpellationen ställa en fråga som gäller just en levande landsbygd.

En stor utmaning för att behålla en levande landsbygd handlar om att det finns lantbrukare som odlar mark och håller djur som betar i hagar och på ängar.

Just nu är vi inne i den, som det verkar, tuffaste och djupaste kris som våra mjölkbönder har varit med om. Vi vet att på tio år har antalet mjölkbönder halverats, och nu slutar en mjölkbonde per dag. Varför?

Mjölkpriset är nere i 3,10 per kilo. För att en bonde ska ha plus minus noll ska priset ligga någonstans vid 3,60–3,70 per kilo. Tyvärr är botten inte nådd ännu. Man pratar om prissänkningar ned till 2,50 kronor per kilo. Det är förstås en fullständig katastrof. Det är precis som landsbygdsministern sade under torsdagens frågestund: Vi har en dålig självförsörjandegrad redan nu. Det är helt sant. Den ligger på mellan 40 och 50 procent.

Min fråga till landsbygdsministern är: Vad tänker landsbygdsministern göra, innan det är för sent, för att vi ska ha kvar en mjölkproduktion i Sverige?

Prot. 2014/15:11

21 oktober

Svar på

interpellationer

Anf. 28 ISAK FROM (S):

Herr talman! Jag vill börja med att gratulera Sven-Erik Bucht till att ha blivit utnämnd till landsbygdsminister, en av de absolut viktigaste ministerposterna i mitt tycke. Jag vill också stryka under att jag delar uppfattning i mycket av det som Håkan Svenneling lyfte fram i sin interpellation. Vi har i dag en situation där det är landsbygden som till stora delar har fått betala priset för den borgerliga regeringens jobbmisslyckande. Det är på landsbygden det syns tydligast, men det är inte bara arbetslöshet. Det är också kompetensbrist ute i landet. Det finns jobb, men det finns inte kompetens att få tag i på alla ställen.

Det här kunde den borgerliga regeringen ha mött genom utbildnings-satsningar under lågkonjunkturen, men det valde man att bortse ifrån. I dag har vi en ganska stark tillväxt på många håll i landet, men det saknas människor som har rätt utbildning. Därför tvingas människor söka sig bort från de mindre orterna för att söka jobb.

Vi socialdemokrater vill ha en politik där vi samlas för att utveckla vår samhällsmodell, och det ställer krav på en ny politik där det inte är vi och de, utan *vi*, där vi tillsammans tar vara på de styrkor som finns ute i landet och där vi tillsammans delar de utmaningar som finns i hela landet.

För att klara detta behövs en ny näringspolitik. Det är därför den nya regeringen har gjort bedömningen att vi inte kan ha ett låtsasdepartement. Från början tyckte man ute i landet att det var jättebra med ett landsbygdsdepartement, men efter hand och ju längre åren gick kom man fram till att det här var ett låtsasdepartement utan egentligt inflytande. Och det är därför som Stefan Löfven har gjort bedömningen att dessa frågor måste lyftas in i ett större sammanhang, tillsammans med övriga näringslivsutvecklingsfrågor. Det är nog en riktig bedömning.

Regeringen har dock bara suttit några få veckor. Det finns mycket kvar att göra. Det finns en växtkraft, ett entreprenörskap att ta till vara i småföretagandet på landsbygden, och det är avgörande för att hela Sverige ska leva.

Offentliga upphandlingar kan också stärkas för att faktiskt öka efterfrågan på mjölk och höja priset. I många av de upphandlingar som görs i dag är det andra företag som tar det och pressar priserna. Då ska mjölk transporteras flera hundra mil från mitten av Europa till norra Sverige. Det är en utveckling som vi vill bryta, och det är för att få en ökad efterfrågan som vi vill stärka upphandlingarna hos kommuner och landsting.

Herr talman! Det krävs en ny politik för landsbygden för att hela Sverige faktiskt ska leva. Jag ser att det finns en insikt hos landsbygdsministern att vi måste jobba hårt med det här. Jag önskar landsbygdsministern lycka till i sitt arbete, för han har verkligen mycket arbete framför sig.

Anf. 29 KRISTINA YNGWE (C):

Herr talman! Jag vet att jag inte var den enda som kände en stor klump i magen när jag fick höra att Landsbygdsdepartementet kommer att läggas ned. Precis som tidigare har sagts är det en otrolig signal ut till landsbygden att man tappar i värde, i prioritering och i den nya regeringens anseende.

Ur ett perspektiv finns det en fördel att vi lägger lantbruk och de gröna näringarna under Näringsdepartementet. Jag är själv lantbrukare, och jag

är positiv när jag hör att ni lyfter upp de gröna näringarna som en viktig del av vårt näringsliv i hela landet.

Men landsbygd är inte bara näringspolitik. Vi ser tyvärr ett Sverige där klyftorna mellan stad och land bara ökar och ökar. Det finns väldigt många frågor som inte bara berör näringspolitiken utan som handlar om infrastruktur, it, integration, utbildning och bostäder på landsbygden. I den allra bästa av världar hade landsbygden funnits som ett integrerat perspektiv i regeringens hela politik.

De här två veckorna har vi dock sett exempel på att så fungerar det uppenbarligen inte. Vi har fått förslag om handelsgödselskatt och kilometerskatt. I stället för att ha en samhällsplaneringsminister har man en stadsutvecklingsminister. Det är oklarheter när det gäller nedläggningen av Bromma, vilket kommer att slå hårt emot många ute i landet.

Att kalla det för ett låtsasdepartement tycker jag därför är väl kraftfullt sagt, för vi behöver uppenbarligen ett departement som tar ett helhetsgrepp på det här perspektivet.

Jag skulle därför vilja fråga landsbygdsministern hur han tänker säkerställa att det blir ett helhetsgrepp för landsbygden, inte bara ur ett näringsperspektiv utan ur perspektivet att hela landet verkligen ska leva. Jag var inte riktigt nöjd med tydligheten där.

Anf. 30 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Jag måste säga att jag är lite fundersam över denna låtsasdebatt, för om det handlar om vilka departement som finns och inte finns har väl alla regeringar som kommit och gått – åtminstone så länge jag har arbetat politiskt i Sverige, och det kanske är lite för lång tid, enligt vissa – alltid gjort någon omorganisation av de olika departementen.

Jag har suttit i näringsutskottet i åtta år, och jag vet inte hur många gånger jag har träffat lantbrukarnas organisationer. De har alltid sagt en och samma sak: Vi betraktas som en speciell näring och inte som vilken näring som helst. Men vi vill vara en del av näringspolitiken.

Det är precis det som landsbygdsministern står här och säger: Vi vill arbeta för att landsbygdsfrågorna inte ska särskiljas som en liten grupp för sig, utan de ska integreras i många andra politikområden. Här har nämnts trafikpolitiken när det gällde flygplatserna. Man kan prata om vägar. Man kan prata om mycket annat. Men de frågorna har aldrig varit på Landsbygdsdepartementet. Vi kan prata om utbyggnaden av bredband. Det handlar inte ett dugg om Landsbygdsdepartementet. Tvärtom är det så att förutom jordbruks- och fiskepolitiken är det ytterst få frågor som har hanterats inom Landsbygdsdepartementet.

Jag tycker att vi ska se det som en framgång för Sveriges regering att vi ser skogs- och lantbruksfrågorna som en näring bland andra, och jag gratulerar dem för det.

Det andra jag vill säga rör Magnus Oscarssons inlägg om mjölkbönderna. Den debatten har vi nog följt allihop, och det finns väldigt mycket att säga i den debatten. Men det finns en sak som inte kom fram i det Magnus Oscarsson sade, och det är att när det gäller detta har bland annat Fredrik Malm och jag suttit, jag vet inte hur många fredagar, i EU-nämnden och lyssnat på företrädare från alliansregeringen som bestämt sig för att: Nej, vi ska inte ha fler subventioner till mjölkbönderna, utan vi ska ha en

Prot. 2014/15:11

21 oktober

Svar på
interpellationer

inre marknad även för mjölk. Det är ju det som är problemet: subventionerna och den inre marknaden.

I dag kommer det in väldigt många mjölkprodukter utifrån, vilket gör att mjölkbönderna får mindre att göra. Såvitt jag har uppfattat det – någon kan gärna gå upp och rätta mig – har vi aldrig haft några oenigheter i Sveriges riksdag om detta. Jag tror att alliansregeringen, Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet och också Sverigedemokraterna – men det kanske någon annan kan svara på vid något annat tillfälle – har varit överens om den frågan: Vi ska inte ha fler subventioner, och vi ska ha en inre marknad även för jordbruksprodukter.

Den diskussionen förstår jag alltså inte. Är det någon ny linje som Kristdemokraterna plötsligt har intagit? Den är i så fall helt och hållet ny för den här mandatperioden.

Anf. 31 Landsbygdsminister SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! En växande landsbygd med goda förutsättningar för jobb och välfärd är grunden för att få tillväxt på landsbygden. Utan jobb och service blir folkmängden mindre.

De gröna näringarna är en oerhört viktig del i detta. De gröna näringarna är inget särintresse. Jag har lyssnat på Isak From och Börje Vestlund. De har förstått. Det gäller att kraftsamla.

It-frågorna finns på Näringsdepartementet. De handlar om bredband och mobiltelefoni. Bostadsfrågorna finns på Näringsdepartementet. Infrastrukturförfrågorna finns på Näringsdepartementet. Handelspolitiken, bland annat exporten, har flyttats dit. Berör inte de frågorna de gröna näringarnas möjligheter? Det handlar om att kraftsamla och skapa en politik för svensk landsbygd som också skapar förutsättningar för nya jobb.

Nej, man tar inte alltid ansvar, som Håkan Svenneling tar upp. Då ska vi vara med. Den tidigare regeringen kanske lämnade för mycket till marknaden, inte minst när mobiltelefonin inte fungerade. Det behövs också politik som är med och påverkar och driver frågan.

Håkan Svenneling tar upp programförseningar. Det ansvaret kan inte jag ta, men vi kommer inte att försena programmet ytterligare. Det är viktigt att det kommer igång så att utbetalning kan ske. Om det inte kommer igång riskerar många företag att drabbas av stora svårigheter. Sedan kan justeringar göras under programperioden, men det får bli en senare sak.

Fredrik Malm gör en utvärdering efter två och en halv vecka. Det är bra att du ställer höga krav på oss. Det finns en utvärdering som rör åtta år som också kan behövas. Den får vi ta vid ett senare tillfälle.

Vad gäller mjölkbönderna har vi ett stort problem. Det här är inte bara ett svenskt problem, utan det är ett globalt problem. Mjölkpriserna i våras var höga. När det nu globalt finns fler mjölkproducenter dippar priset. Den ryska blockaden gör också att priset sjunker. Det är ett stort problem globalt i Europa och i Sverige. Vårt grannland Finland och de baltiska länderna har stora problem eftersom de är stora exportländer till Ryssland.

Vad ska göras? Det kan behövas marknadskompletterande insatser. Det handlar också om att styra upphandlingen till svenska produkter och även till ekologiska produkter. Det finns möjligheter att ta tag i problemet, men jag är inte beredd att *i dag* säga exakt hur vi ska hantera problemet.

Isak From tog upp frågan om kompetensbristen. Det är viktigt att få en aktiv arbetsmarknadspolitik och att det går att genomgå högre utbildning

ute i landet, nära landsbygden. Utan högre utbildning kan Sverige inte konkurrera. I den globala konkurrensen ska landsbygden också vara med.

Prot. 2014/15:11
21 oktober

Svar på
interpellationer

Anf. 32 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! Det är bra att Sven-Erik Bucht inte väljer att debattera huruvida vi ska ha ett landsbygdsdepartement eller inte. Det är faktiskt politikens innehåll som är det viktiga. När han säger att det sker en kraftsamling blir det lite lugnare i mitt hjärta. Då känner jag att det faktiskt handlar om vad vi ska göra annorlunda i politiken. Den gamla regeringen lämnade över det mesta till marknaden. Det har lett till en inriktning som pekar mot att göra något åt mobiltelefonin och bredbandsutbyggnaden, som inte funkar som de ska på landsbygden.

Jag var för några år sedan på en konferens om staden. Trots att jag arbetat nästan hela mitt arbetsliv med frågor om landsbygden hamnade jag på en konferens om staden. Där var man missnöjd med att landsbygden hade en minister – men inte staden. Jag kan konstatera att i den nya regeringen har staden fått en stadsutvecklingsminister.

Det intressanta blir hur den nya regeringen kommer att arbeta med politiken inom Näringsdepartementet och hur man kommer att jobba med frågor om att kraftsamla för landsbygden. Bredbandspolitiken ligger fortfarande inte på statsrådets bord utan på it- och stadsutvecklingsminister Mehmet Kaplans bord. Det är då vi måste se att den nya regeringen gör en kraftsamling och tar tag i de frågor som berör hela Näringsdepartementet, inte bara de frågor som är avgränsade till landsbygdsministrers bord. Då kanske vi kan få en politik som verkligen gör skillnad för landsbygden, som gör slut på Centerns uppfattning att marknaden kan lösa allt – en politik för hela landet.

Vi kan byta politik, vi kan ta ansvar från statens sida och vi kan vara en aktiv del i att utveckla landsbygden. Då får vi en bättre politik för hela Sverige.

Anf. 33 FREDRIK MALM (FP):

Herr talman! Det är mycket riktigt så som Börje Vestlund säger, nämligen att varje gång det kommer en ny regering ändras en del i organisationen på Regeringskansliet. Men i hundra års tid har regeringar kommit och gått i Sverige, men Jordbruksdepartementet har bestått – ända fram till nu. Det kan *kallas* Landsbygdsdepartementet och så vidare, men i grund och botten är det samma kluster av frågor som har funnits på departementet i 100–115 år.

Om man använder statsministrers egna uttryck att det som ingångsvärde är viktigt att ha höga ambitioner för landsbygden, och det första man gör, herr talman, är att lägga ned Landsbygdsdepartementet, är det klart att det sänder en signal till de människor som lever utanför storstäderna att frågorna inte är så viktiga. Om Utbildningsdepartementet läggs ned finns det nog en och annan i skolvärlden som undrar vad som pågår.

Låt oss titta på substanser i politiken. Om man säger att hela Sverige ska leva, och sedan klämmer till med först en kilometerskatt så att det blir dyrare att köra på vägarna, och sedan lägger ned eller hotar att lägga ned flygplatser så att det blir dyrare att flyga, är frågan om man ska hejda utflyttningen från glesbygden genom att helt enkelt omöjliggöra att människor tar sig därifrån. Om vi värnar tillväxt och utveckling i Sverige, men

det ska bli dyrare att åka bil, dyrare att flyga, dyrare att anställa och fler regleringar, blir slutligen frågan vilka levnadsvillkor som finns i hela Sverige.

Vi från Folkpartiet delar landsbygdsministrernas höga ambitioner, och det är därför viktigt att politiken möter de höga ambitionerna. Det ska inte vara så att vi har höga ambitioner men att vi sedan gör det omöjligt att upprätthålla ett livskraftigt näringsliv på landsbygden i Sverige.

Anf. 34 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Tack, herr landsbygdsminister, för ditt svar!

Jag ställde min fråga om varför till landsbygdsministern därför att han har ansvaret just nu och lantbrukarna har det oerhört bekymmersamt. Jag förundras över och är djupt bekymrad över att regeringen tyvärr försvårar för våra bönder och för en levande landsbygd genom att lägga tillbaka en skatt på handelsgödsel. Skatten är ytterligare en tung sten i böndernas ryggsäck.

Vi vet att bonden i dag är ytterst sparsam vid spridning av handelsgödsel, men ändå vill regeringen straffa lantbrukaren med denna skatt. Hur tänker landsbygdsministern kompensera bönderna så att det ska finnas någon framtidstro kvar hos de svenska bönderna?

Anf. 35 ISAK FROM (S):

Herr talman! Den borgerliga regeringens stora landsbygdsreform, var det Matlandet? Matlandet innebar att priset på mjölken sjönk.

Det produceras nästan lika mycket mjölk i dag som för tio år sedan, men priserna har gått ned, för efterfrågan på lokalt producerad svensk mjölk har sjunkit. Matlandstrategin mäktade inte med att vända den utvecklingen. Man mäktade inte med att ta fram nya produkter.

Jag är från norra Västerbotten, som väl får sägas vara en del av landsbygden. Jag tycker att det känns bra att man nu har lyft in landsbygdsfrågorna i ett större perspektiv, där vi kan få en helhet. För att få utveckling i hela landet måste vi se till att tågen går. Infrastrukturfrågorna ligger nu på Näringsdepartementet. Vi måste se till att vi har en efterfrågan på våra jordbruks- och skogsprodukter, och det ligger på Näringsdepartementet. Vi måste se till att it-frågorna löses, att telefonin fungerar och att det börjar byggas bostäder i hela landet. De frågorna ligger också på Näringsdepartementet. Den socialdemokratiskt ledda regeringen har gjort bedömningen att vi måste kraftsamla för att göra det bästa möjliga av den situation som har efterlämnats av den tidigare borgerliga regeringen.

Interpellanten tog också upp en annan fråga som inte varit uppe särskilt mycket än, och det är vad bankerna har med detta att göra. Jag träffade i valrörelsen en småföretagare i Gargnäs, som har hur mycket jobb som helst. Men han får inte låna något, för hans verksamhet ligger i Gargnäs. Detta kommer inte de privata bankerna att lösa, utan här krävs det en strategi för det statliga riskkapitalet. Detta är dock något som jag misstänker att vår regering kommer att återkomma till vid ett senare tillfälle.

Anf. 36 KRISTINA YNGWE (C):

Herr talman! Jag betvivlar inte landsbygdsministrernas goda intentioner när det gäller landsbygd och glesbygd. Däremot blir jag lite oroad när jag

ser vilka vänner du har omkring dig. Därför blir jag också orolig när det inte längre finns något samlade departement för de här frågorna.

Vi hörde tidigare kommentaren att staden nu äntligen har fått en minister. Som jag ser det har stadsperspektivet funnits genomgående i alla ministerposter, inte minst i den här regeringen. Just därför är det så viktigt att vi har ett departement som verkligen tar det samlade ansvaret för landsbygdens utveckling. Det är jag rädd för att vi kommer att tappa nu.

Vi hörde en kommentar om att Centern inte har gjort några satsningar. Det vill jag bemöta: Det är inte riktigt sant. Vi har ju fått större satsningar på landsbygdsprogrammet, och satsningen på Matlandet har faktiskt lett till att intresset för närodlad och närodlad mat i det offentliga har vuxit explosionsartat.

Men låt mig återgå till detta med ansvar och organisation. Med de vänner du har med dig i departementet finns det många frågor kopplade till organisationen. Hur ska SLU hanteras? Hur blir det med jaktfrågor och växtskyddsfrågor? Det finns många frågor som berör de gröna näringarna som jag är lite orolig för hur de kommer att hanteras framöver.

Anf. 37 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Detta med Landsbyggsdepartementet är en tudelad fråga. Mycket av det som Kristina Yngwe tog upp handlar egentligen om sådant som också låg på Miljödepartementet. Det var inte bara it-ministern och infrastrukturministern som hade ett stort ansvar, utan det var även miljöministern.

Det är precis som alla andra frågor: Landsbygden är inte annorlunda än något annat. Det krävs en lång rad insatser från många håll i vårt samhälle.

I interpellationen tog man upp de stora frågorna, det vill säga hur man ska få service på landsbygden. Där behöver vi sätta in statliga extrapengar för att det ska leva.

Jag blir alltid förvånad över den här typen av debatter. I det här fallet tog man upp skatten på handelsgödsel. Herregud, är det bara bönder som bor på landsbygden? Så har jag inte uppfattat det. Det bor en hel rad olika människor på landsbygden som inte är bönder. Det handlar alltså om lite mer än bara jordbrukspolitik.

Problemet är att man har halkat totalt snett i den här debatten. Man blandar ihop jordbrukspolitik och regionalpolitik. Det är beklagligt.

Anf. 38 BIRGER LAHTI (V):

Herr talman! Jag får också gratulera landsbyggsministern till den nya arbetsplatsen. Han kommer säkert att göra sitt yttersta.

Precis som Börje var inne på innefattar landsbygden mycket mer än bara jordbruk. Där finns arbetsplatser och industrier, och någon gång hamnar de i kläm.

Jag ska inte lägga någon värdering i om man ska tala om Näringsdepartementet eller om det som ska läggas ned, alltså Landsbyggsdepartementet, och hur det kommer att funka, men jag hoppas att den nye landsbygdsministern försöker se till helhetsperspektivet för landsbygden och glesbygden.

Prot. 2014/15:11
21 oktober

Svar på
interpellationer

Jag är så pass gammal att jag har varit med om både socialdemokratiska och borgerliga regeringar. Utvecklingen har sett precis likadan ut under hela tiden. Urbaniseringen och centraliseringen har gjort att vi har utarmat landsbygden och glesbygden. Det är ingen skillnad om man ser 30 år tillbaka i tiden eller på de senaste åtta åren. Det finns säkert förklaringar till det.

När det händer något i storstadsregionen, med storindustri eller något som börjar krackelera, börjar man ganska fort göra något, men när det blir problem för industrier eller större arbetsplatser på landsbygden eller i glesbygden väntar man sig faktiskt att marknaden ska sköta det. Det kommer nu att sköta sig.

Den nye ministern ska verkligen se till att jobba för de här frågorna, så att vi får ett helhetsperspektiv. De här arbetsplatserna och utkomsten från arbete är väldigt viktiga för glesbygden.

Sedan håller jag med om det som Isak From var inne på när det gäller andra bitar också. Det handlar inte bara om företagare som behöver bankens tjänster. Att bygga en villa i landsbygden är inte samma sak som att bygga där man har ett marknadsvärde att låna till. Alla dessa problem är så stora att man behöver en motor som driver. Att skapa förutsättningar för att ens bygga ett hus är betydligt svårare i landsbygd och glesbygd, där marknaden inte sköter sig som i en storstad. Sven-Erik Bucht kan de här bitarna, och jag hoppas att han också kommer att jobba för detta.

Anf. 39 Landsbygdsminister SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Regeringens mål är att bidra till goda förutsättningar för arbete och välfärd i hela landet. Här är de gröna näringarna oerhört viktiga när vi talar om landsbygden. Det handlar om jordbruket, skogsbruket, fisket och också om turismen. Samtidigt måste vi få en utveckling som är miljömässigt hållbar, kombinerat med ekonomisk tillväxt – en grön tillväxt. Detta är viktigt att beakta när man jobbar med de här frågorna. Ett helhetsperspektiv är nödvändigt för att nå framgång.

Håkan Svenneling frågade hur man samverkar på departementet. Om jag sitter bredvid Mehmet Kaplan, som har hand om bredbandsfrågor och mobiltelefoni, blir dessa frågor ett naturligt samtalsämne. När man gör den här omorganisationen handlar det om att föra samman frågorna och kraftsamla för svensk landsbygd, ingenting annat. En utvärdering måste givetvis göras, men inte efter två och en halv vecka. Jag förstår att en del ledamöter vill göra det fort. Okej, jag är beredd att ta det.

Det kommer att hända mycket. Vi kommer att få se det tydligt när regeringen lägger fram budgetpropositionen, som regeringen har arbetat fram tillsammans med Vänsterpartiet. Där kommer en hel del exempel på när det offentliga måste gå in, som järnvägsunderhållet där staten tar över. Det är bra för landsbygden, och det är också bra för staden. Staden och landsbygden hör ihop. Mehmet Kaplan har hand om stadsutveckling.

Ja, Fredrik Malm, man kan säkert säga att så här har det här departementet varit i hundra år. Men på hundra år har det hänt mycket. Under de senaste fem sex åren har det försvunnit 15 000 jobb inom jordbrukssektorn. På de senaste tio åren har antalet landsbygdsbutiker mer än halverats.

Det är i dag svårt att få koppling till dator ute på landsbygden eller att ringa. Det är ett par exempel.

Det är klart att det har hänt mycket, och då måste man kraftsamla för att det ska hända saker.

Vägs slitageavgift berördes här. Det tittar vi på. Den kommer att utformas utifrån att det ska bli en miljömässigt vettig vägs slitageavgift. Vi har inte detaljerna på plats, men den införs inte 2015. Samma sak är det med handelsgödselskatten – den införs inte 2015. Vi säger att vi ska titta på det och överväger att införa den 2016. Men den måste också bli klimatsmart. När man senast hade den under en socialdemokratisk regering återfördes alla de medel som kom in till lantbruket, till jordbruket.

Kristina Yngwe var orolig för vilka vänner jag har omkring mig. Jag önskar att Kristina Yngwe kunde bli vän med mig. Jag inviterar henne och Centerpartiet. Vi kanske kunde göra någonting tillsammans för att utveckla landsbygden. Välkommen att bli vän!

Jag tackar Birger Lahti för gratulationerna, vilket även gäller Isak From. Det är helhetsperspektivet som gäller. Man måste se hela landet. Tio jobb i Birger Lahtis hemkommun Pajala motsvarar 2 000 jobb i den här staden. Det är klart att vi måste se de här dimensionerna när vi pratar om hur vi ska stimulera landsbygdsutveckling och vilka insatser vi ska göra.

Anf. 40 HÅKAN SVENNELING (V):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att jag är väldigt nöjd med den här interpellationsdebatten. Jag tycker att det har varit en bra och givande debatt om landsbygden, som ju är väldigt viktig för väldigt många människor i Sverige. Det bor faktiskt tre miljoner människor på den svenska landsbygden, och vi här i Sveriges riksdag har ett ansvar att hela tiden lyfta landsbygdens perspektiv och frågor och sätta dem på agendan. Sven-Erik Bucht får komma hit ofta och diskutera vad han ska göra för att Sveriges landsbygd ska leva och frodas.

Jag måste säga att jag ändå är positiv och nöjd med de svar jag får i dag från Sven-Erik när han säger att staten behöver ta ett ökat ansvar. Vi ser att vi kan lösa de problem på ett bra sätt där marknaden misslyckats. Det är jag mycket glad för.

Man ska komma ihåg att landsbygdsutvecklingen inte blev bättre när Eskil Erlandsson bytte namn från jordbruksminister till landsbygdsminister. När man byter namn på departement, slår ihop eller reorganiserar sig är det inte då de avgörande striderna sker, utan det är när man väljer vilket innehåll politiken ska få.

Jag är fortfarande orolig för den förändring som har skett när Landsbygdsdepartementet har försvunnit; något annat kan jag inte säga. Men det är ändå politikens innehåll som avgör om vi kommer att vara nöjda med Sven-Erik Bucht som landsbygdsminister om fyra år eller inte. Det är kanske när vi går och röstar om fyra år som vi gör en utvärdering.

Det är ändå positivt med det ministern säger om samverkan. Han till och med bjuder in C. Jag skulle vilja säga att jag inte tycker att det är Centerpartiet med dess marknadslösningar som du ska bjuda in till samtal, Sven-Erik, utan du ska välja Vänsterpartiet, som är vänsteralternativet i svensk politik. Det är vi som står upp för landsbygden och för att hela Sverige ska leva. Vill regeringen göra det kan den söka vårt stöd i denna kammare för en gemensam landsbygdspolitik. Jag sträcker ut handen till dig, Sven-Erik, och är beredd att diskutera vad som behöver göras för Sveriges landsbygd.

Anf. 41 Landsbygdsminister SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Jag tar den utsträckta handen från Vänstern. Vi är en samarbetsregering; vi vill samverka. Men jag kan se att det finns potential för samverkan också med Centerpartiet. Nu ser jag att Kristina Yngwe tyvärr har lämnat kammaren.

Regeringen har väldigt höga ambitioner, och det behövs en betydligt aktivare landsbygdspolitik. Att vi för samman Landsbygdsdepartementets frågor med Näringsdepartementets är en viktig del i våra ambitioner. Genom den förändringen får de här frågorna den kraft som de förtjänar, belyses på ett bra sätt och knyts närmare de övriga näringarna.

Jag tror att det här ett viktigt och avgörande steg för att få en utveckling på svensk landsbygd. Det handlar bland annat om grundläggande service, tillgång till bredband och mobilnät samt goda förutsättningar för konkurrenskraftiga företag som i förlängningen skapar jobb.

Den landsbygdspolitik som har förts fram till i dag har varit väldigt splittrad. Man har kanske inte riktigt sett potentialen i landsbygden och de gröna näringarna. Det är därför vi behöver någonting nytt.

Det är min fasta övertygelse att den här ambitionen och det helhetsgrepp som vi nu tar om de här frågorna kommer att ge resultat genom att vi för en aktiv landsbygdspolitik utifrån ett helhetsperspektiv och de utmaningar som Sverige och svensk landsbygd står inför.

Tack för en mycket fin debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellationerna 2014/15:11 och 12 om flygplatsernas betydelse för tillgänglighet, jobb och tillväxt i Sverige

Anf. 42 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Fru talman! Lars Hjalmered har frågat mig om regeringens inställning till flygplatser och hur en förändring av flygplatskapaciteten i Stockholmsområdet skulle påverka Sveriges konkurrenskraft och uppfyllandet av de transportpolitiska målen.

Dessutom har Mathias Sundin frågat klimat- och miljöministern varför hon pekat ut Linköping City Airport som en flygplats som kan komma att läggas ned och om hon och regeringen avser att lägga fram förslag som innebär att Linköping City Airport måste avvecklas.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara även på interpellationen till klimat- och miljöministern, och eftersom de båda interpellationerna i huvudsak berör samma fråga besvarar jag dem i ett sammanhang.

Först vill jag understryka att jag är helt överens med Lars Hjalmered dels om att flyget har stor betydelse i hela Sverige, dels om flygets bidrag till att de transportpolitiska målen om tillgänglighet kan uppnås. Samtidigt är minskad klimatpåverkan från transportsektorn viktig, och planeringen av transportinfrastrukturen ska bland annat baseras på behovet av energi-effektiva och hållbara transporter. Därför kan järnvägen ibland vara ett bättre alternativ som transportmedel.

Regeringen har inte fattat beslut om att stänga någon flygplats. Det är viktigt att understryka att initiativet att lyfta den här typen av frågor ska

komma underifrån, det vill säga från de kommuner där flygplatserna ligger. Regeringen har inte fått någon framställan om att nyttja vare sig den mark där Bromma flygplats ligger eller den mark där Linköpings flygplats ligger.

Om en sådan framställan lämnas avser regeringen att tillsätta en förhandlingsperson som ska underlätta dialogen mellan berörd kommun och andra aktörer. Olika intressen, som bland annat behovet av fler bostäder, betydelsen av bra transporter i hela landet, minskad klimatpåverkan och regeringens mål om minskad arbetslöshet, behöver samlat utredas, diskuteras och vägas mot varandra. Utifrån dessa diskussioner och beslutsunderlaget som förhandlingspersonen presenterar avser regeringen därefter att behandla en eventuell framställan.

Ett ökat bostadsbyggande är, precis som välfungerande och hållbara transporter, en prioriterad fråga för regeringen. Vad regeringen har uttalat är att den är öppen för att på initiativ från en eller flera kommuner inleda diskussioner för att hitta lösningar som kan komma att leda till ett ökat bostadsbyggande på mark som i dag används för flygtrafik om målen om välfungerande och hållbara transporter i hela landet samtidigt kan nås.

Anf. 43 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! Låt mig börja med att tacka för svaret.

Den 30 juni i år publicerade tidningen Expressen en intervju med Stefan Löfven, som angående Bromma flygplats sade: ”Vi har ett avtal som gäller under lång tid och det ska gälla. – – – Vi har inte för avsikt att bryta det avtalet.” Den 15 maj publicerade Dagens Industri en intervju med Magdalena Andersson, som sade: ”Vi anser att flygkapaciteten behövs. – – – Vår inställning är att avtalet gäller. Vi har inget förslag om att lägga ned Bromma flygplats.”

Fru talman! Nu några veckor efter valet kan vi dock konstatera att Socialdemokraterna och Miljöpartiet – tvärtom vad som sades före valet – trampar upp en väg för att lägga ned Bromma flygplats och ett antal andra citynära flygplatser i Sverige. Man säger en sak före valet men gör något annat direkt efter valet. Det är ett socialdemokratiskt svek.

Det väsentliga och allvarliga i detta, fru talman, är egentligen inte sveket, utan snarare vilka effekter en nedläggning av Bromma flygplats skulle kunna få. Ibland tycker jag att man i debatten felaktigt försöker göra Bromma flygplats till en lokal Stockholmsfråga, som vilket stadsbyggnadsprojekt som helst. Jag skulle tvärtom säga att detta är en nationell angelägenhet. Vi pratar om en flygplats som har 13 inrikesdestinationer till orter som Visby, Växjö och Trollhättan. Det är helt avgörande för företag och människor på dessa och andra orter att snabbt och enkelt kunna komma till huvudstaden för att till exempel gå på en konferens eller genomföra ett kund- eller säljmöte.

Det kommer säkert att komma många exempel i den här debatten, fru talman. Låt mig för min del ta exemplet Göteborg, den ort både ministern och jag kommer ifrån. Mellan de två städerna Göteborg och Stockholm går det varje vecka ungefär 360 flygplan. Runt 140 av dem går till och från Bromma flygplats. Man kan konstatera att det i närtid inte finns möjlighet att flytta över flygtrafik till tåg i någon stor utsträckning. Inte heller är Arlanda flygplats ett alternativ för att ta emot flygplanen. Socialdemokraterna och Miljöpartiets nedläggning av Bromma flygplats stryker därmed

Prot. 2014/15:11

21 oktober

Svar på
interpellationer

transportmöjligheter för företag i Göteborg och gör det svårare att ta sig till konferensen, kundmötet eller säljmötet.

Jag funderar rätt mycket som riksdagsledamot på hur jag kan bidra till att göra min hemstad Göteborg till en mer attraktiv storstadsregion, få fler företag att starta och etablera sig där samt behålla företagen i Göteborg. Avgörande för att lyckas med detta är utomordentliga kommunikationer med Stockholm, som är det politiska och administrativa centrum vi har i Sverige. Detta är helt avgörande för företagen i Göteborg. Jag och Moderaterna är tydliga. Vi vill värna Bromma flygplats – för jobbets, konkurrenskraftens och tillgänglighetens skull.

Det är utifrån detta, fru talman, som jag har valt att ställa dessa frågor till infrastrukturministern. Man sade en sak från Löfven, Andersson och andra ledande socialdemokrater före valet. Nu trampar regeringen, förhandlingspersonen och lokala företrädare i Stockholm upp en väg för att lägga ned en viktig flygplats, vilket hotar jobb, tillväxt och tillgänglighet.

Jag tycker inte att jag fullt ut fått svar på de frågor jag ställde i interpellationen, fru talman. Därför tänkte jag avsluta detta första inlägg med en ganska enkel ja- eller nej-fråga till ministern. Kommer du som minister att vara med och bidra till att lägga ned Bromma flygplats? Ja eller nej? Så enkel är frågan.

Anf. 44 MATHIAS SUNDIN (FP):

Fru talman! Min fråga, som rör Linköpings flygplats, kom sig av en artikel i Dagens Industri, där vice statsminister Åsa Romson uttalade sig om flygplatser, bland annat Linköping. Åsa Romson tyckte att man skulle kunna lägga ned en del flygplatser och bygga bostäder på marken i stället. Hon pekade ut några stycken, bland annat Linköpings flygplats – Linköping City Airport.

Linköping med omgivningarna i Östergötland är Sveriges starkaste flygkluster. Sveriges flyghuvudstad, kallar man sig med rätta. Nära staden har vi Transportstyrelsen och Luftfartsverket i Norrköping. Vi har också en stor flygplats i Norrköping. Vi har helikopterflottiljen i Linköping. Vi har en mängd företag i och kring Linköping, däribland naturligtvis det största av dem alla, Saab. Det handlar om tusentals anställda inom en högteknologisk, välbetald bransch. Skulle då Sveriges flyghuvudstad vara utan flygplats?

Min fråga har varit: Varför pekas just Linköpings flygplats ut som möjlig att lägga ned? Man kan ställa sig liknande frågor om många flygplatser som redan har nämnts eller kommer att nämnas i debatten. Men är det någon flygplats man borde bevara i Sverige är det väl just denna?

I interpellationssvaret sägs att initiativ till nedläggning och bostadsbyggande ska komma underifrån. Det är ett mycket välkommet besked, för det finns ingen underifrån som tycker detta. Men det som är så märkligt är att initiativet inte kommer underifrån utan ovanifrån, från vice statsministern, från regeringen. Man har inte lagt fram några förslag om att flygplatsen ska läggas ned. Jättebra! Men varför pekar man ut Linköpings flygplats? Och varför kommer initiativet ovanifrån? Det är en väldigt farlig signal vad gäller flyget och flygbranschen i hela Sverige med den debatt som pågår nu om att flygplatser ska läggas ned, Bromma och andra. Men

varför pekar regeringen ut just Linköpings flygplats som en möjlig nedläggningskandidat? Det har jag inte fått svar på ännu, så det ser jag fram emot att få.

Prot. 2014/15:11
21 oktober

-----
*Svar på
interpellationer*

Anf. 45 SUZANNE SVENSSON (S):

Fru talman! Jag har under föregående mandatperiod suttit i trafikutskottet och haft förmånen att få lägga ned mycket tid på luftfarten. De regionala och kommunala flygplatserna har varit utsatta för olika förslag både från EU och på statlig nivå under årens lopp. Många dras med ett utskott som kommuner och regioner får kompensera för. Flygets olika organisationer är ständigt på tå för att vara beredda när nästa inspel kommer. Därför är det inte så konstigt att man reagerat starkt på Stockholms stads besked om att lägga ned Bromma flygplats 2022, när kontrakt finns till 2038.

Fru talman! Många företag runt om i landet har sina huvudkontor i Stockholm eller utanför landet. Man lägger naturligtvis huvudkontoren där infrastrukturen är gynnsam och dit man kan resa in från olika håll för att ha möten med olika intressenter. Anledningen till att man valt Stockholm är naturligtvis att det finns goda järnvägsförbindelser – även om det är lite knöligt nu – samt bra och nära flygplatser. Man kan göra en arbetsdag i Stockholm och vara hemma till kvällen igen. Det finns goda möjligheter att ta sig vidare ut i Europa och världen eller tvärtom, inte minst för den viktiga besöksnäringen.

Fru talman! Det spelar ingen roll vilken partifärg man har – alla värnar om sina kommuner och regioner. Det är helt enkelt viktigt med arbetstillfällena för att man ska kunna överleva ute i landet. Utan jobb avfolkar vi landet utanför Stockholms tullar. Och vill det sig riktigt illa hotas också jobben i Stockholm.

Varför är då Bromma flygplats så viktig för Sverige?

I rusningstid kan inte Brommaflyget inrymmas på Arlanda. Om tillståndet förblir detsamma på Arlanda och man stänger ned Bromma skulle man enligt beräkningar halvera Stockholms flygkapacitet. Vi skulle få försämrade inrikesförbindelser med färre avgångar, minskad konkurrens och färre flygbolag, förmodligen även högre biljettpriser.

Vad gäller utrikesförbindelser har Arlanda haft Skandinaviens starkaste tillväxt de senaste åren och beräknas 2020 vara den största flygplatsen i Skandinavien. Man säger från Swedavia att om man skulle stänga Bromma redan i dag skulle det skapa problem för Arlanda att tillgodose utrikesresebehovet i takt med att regionen växer.

Trafikverket har dragit samma slutsatser och säger att man inte kan flytta trafik från Bromma till Arlanda utan att tränga ut annan trafik och menar att det är den internationella trafiken som kommer att trängas undan, vilket skulle vara negativt för tillväxten och Sveriges internationella konkurrenskraft.

Fru talman! Flyget ingår i ett sammanhållet trafiksystem i Sverige. Både Arlanda och Bromma ingår i det sammanhållna trafiksystemet med olika funktioner. Konsekvenserna för tillväxten i landet kan komma att bli negativa genom att det försämrar attraktionskraften för företag att etablera sig men också genom att det skapar en sämre konkurrenskraft för kunskapsintensiv exportindustri.

Fru talman! Sverige är till ytan ett stort land. Vi är beroende av att ha god tillgänglighet i landet för våra företag nationellt och internationellt och vår besöksnäring. Så länge som vi inte har löst ut Arlandas problem vad gäller klimatfrågor och nya landningsbanor har vi inte heller möjlighet att avveckla Bromma utan att ett alternativ finns.

Anf. 46 LARS TYSKLIND (FP):

Fru talman! Vi har här egentligen två besked att titta på. Det ena beskedet är att regeringen har sagt att den är beredd att tillsätta en förhandlingsperson om det kommer en framställan om att man vill pröva bostadsbyggande på citynära flygplatser. Jag har uppfattat att det var det initiativet som kom först.

När man talar om detta handlar det i grunden om Bromma flygplats. Sedan har miljöministern och vice statsministern av någon anledning också nämnt Linköping, Uppsala och Jönköping. Det kanske vi kan få svar på senare, eftersom frågan ställts om åtminstone Linköping.

Stockholms stad har sagt att regeringen har öppnat för detta. Med anledning av det har man gjort en överenskommelse att titta på att kunna lägga ned Bromma flygplats senast år 2022. Det blivande socialdemokratiska finansborgarrådet Karin Wanngård säger i det sammanhanget att det inte blir någon stängning av Bromma flygplats om det riskerar jobb och tillväxt i regionen. Vad talar vi om då? Är det Stockholmsregionen vi talar om? Är det vad det handlar om?

Som har sagts här tidigare från talarstolen är Bromma flygplats definitivt inte en Stockholmsfråga. Bromma flygplats har en oerhört stor nationell betydelse. Om vi talar om tillväxt och jobb har övriga Sverige nog så stort behov av tillväxt och jobb. Där är Bromma flygplats, infrastruktur och förbindelse med Stockholm av stor vikt även för andra kommuner.

Det finns massor av flygplatser. En del har räknats upp här. Vi kan ta Ängelholm, Halmstad, Trollhättan, Umeå, Göteborg och kanske någon till. De handlar om de kommuner som har flygplatser. Men det handlar även om övriga kommuner i regionerna kring dessa flygplatser. Där är människor beroende av att kunna ta sig snabbt fram och tillbaka till och från Stockholm.

Med andra ord är detta inte någon lokalpolitisk bostadsfråga för Stockholm. Det måste vi ändå kunna lägga fast. Det är en nationell infrastrukturfråga som är av väldigt stor vikt för hela landet. Jag vill gärna ha ett klart besked från infrastrukturministern om hon delar uppfattningen att just Bromma flygplats är av stort nationellt intresse och att det är utgångspunkten i diskussionen.

Jag ska försöka att vara lite mer konkret med kanske lite lokalpatriotisk anklag. Jag kommer från Bohuslän och Fyrbodalområdet. Trollhättans flygplats är en regional flygplats. Den dras med underskott, precis som Suzanne Svensson talade om här. Men den är oerhört värdefull för kommunerna och regionen. Annars hade man inte fortsatt att satsa pengar på den.

Hur har man tänkt från regeringens sida med att tillsätta en förhandlingsperson? Vad är tanken bakom det? Hur involverar man hela Fyrbodalsregionen och alla de kommuner som kan beröras av detta? Det är definitivt inte bara en fråga för Vänersborg och Trollhättan utan för hela denna region. Det gäller även för de övriga delarna av landet.

Vilken utgångspunkt och vilka tankegångar har regeringen när den talar om förhandlingsperson? Vem ska man egentligen tala med, och hur ska den dialogen gå till?

Prot. 2014/15:11
21 oktober

Svar på
interpellationer

Anf. 47 FINN BENGTTSSON (M):

Fru talman! Den här interpellationen är viktig på många plan. Sakfrågan handlar om flygets vara eller icke-vara, skulle jag nästan våga säga. Men det handlar också mer ideologiskt om de problem som regeringen visar upp denna första interpellationsdag vi har med en nybildad regering. Hur är det att bilda en regering som ska ha, bedömer jag det, ett tillväxtstimulerande och tillväxtintresserat parti som Socialdemokraterna som ska samverka med ett tillväxtfientligt parti som Miljöpartiet?

Det är detta som är den stora svagheten i regeringen och inte nödvändigtvis det knappa mandatet man har för att eventuellt få igenom sina förslag i kammaren. Man går in och ska styra bland det allra viktigaste för välfärden och för jobben i Sverige. Ska vi ha en tillväxtinriktad eller en tillväxtfrånvänd politik?

Det gäller flyginsatsen. Vice statsministern går ut från ett topperspektiv, pekar med hela handen och säger: Bromma och ett antal andra flygplatser är nog icke önskvärda. Samtidigt kommer infrastrukturministern hit och ger oss ett svar som jag får tacka för. Det är något nyanserat. Men det visar på det stora problem som regeringen uppenbarligen har.

Mathias Sundin nämnde flygplatsen i min hemkommun, Linköpings flygplats. Den pekades i Dagens Industri offentligt ut av vice statsministern som ett av de projekt som möjligtvis skulle läggas ned. Låt oss konstatera att Linköping är Sveriges femte stad. Det är en stad som växer så det knakar. Den har nu ökat till över 150 000 invånare.

Inom det som Mathias Sundin nämnde som flygklustret i Linköping med alla de olika komponenter som finns räknar man med att ca 30 000 är anställda och beroende av ett fungerande flygfält i Linköping City Airport. Dessutom visar det sig att det har varit väldigt framgångsrikt inte bara för militärflyget och utvecklingen av vårt försvar utan också inte minst inom civilflyget. Första halvåret 2014 har nästan 74 000 personer rest till och från flygplatsen. Det är en ökning med 22 procent jämfört med första halvåret 2013. Ökningen var bara i juni månad i år 43 procent jämfört med 2013.

Varför flyger människor? Det skapas interaktioner både inom och utom Sverige. Det är oerhört centralt för att vi ska kunna ha en tillväxtfrämjande politik. Hur skulle dessa människor annars kunna förflytta sig från Linköping, Sveriges femte stad, där de också är beroende av närheten till flygplatserna?

Jag åker på mina studiebesök runt bland dem som bor i närområdet. De ser det som oerhört väsentligt att denna flygplats får fortsätta att samverka med kommun och Saab såsom funktionen har varit under många år och som man nu har kontrakt på att fortsätta under en lång tid framåt.

De signaler som skickas från den tillväxtfientliga delen av Sveriges nuvarande regering är oerhört allvarliga och måste på något sätt svaras för av infrastrukturministern. Jag är lite glad när jag ser att Suzanne Svensson, socialdemokrat, ställer sig upp säger att man värnar tillväxtstimulanser av den typ som flyget står för.

Jag tror att regeringen kommer att få väldigt svårt att kunna lyfta sina tillväxtstimulerande åtgärder mot en ministär som också består av individer som framför allt är tillväxtfientliga. Jag tror tyvärr att detta bara är starten på ett problem som regeringen bär med sig framgent när det gäller att se på tillväxtstimulerande politiska åtgärder och de som är tillväxthämmande.

Anf. 48 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Denna morgon flög jag tidigt från Jönköping till Stockholm. Som tidigare kommunalråd och ordförande för regionen i Jönköping har jag en stor insikt om vikten av regionala flygplatser. Det finns de som tror att det räcker med Arlanda. Men hur roligt är det i längden att alltid både starta från Arlanda och landa där? Det är rätt kul att dimpa ned någon annanstans. Därför behöver vi mångfalden av flygmöjligheter i vårt land.

Om jag hade haft klar sikt i morse hade jag kunnat se ned till flygplatserna i Halmstad, Norrköping och Linköping och andra små flygplatser. Det är där Moderaterna har spritt ut sin skräckpropaganda. Den nytillträdde regeringen ska lägga ned flygplatserna, uttrycks det bombastiskt i pressmeddelanden och på annat sätt runt om i landet.

Jag ska berätta hur det egentligen är. När den moderatledda regeringen styrde drev man över kostnader för infrastruktur på kommunsektorn. Jönköpings kommun, med en svag moderat kommunstyrelseordförande, fick darrande ta emot den flygplats som var ett statligt ansvar under socialdemokratiska regeringar. Samtidigt hade den regeringen en finansminister som sade att snabbjärnvägar är science fiction. Det är i den miljön som man faktiskt ska studera Moderaternas angrepp, som inte bär någon sanning, på en socialdemokratisk infrastrukturpolitik – de stora hoten mot regionerna och mot regionala satsningar på infrastruktur, att låta hela landet leva, när man förde över mer och mer finansieringsansvar på regioner och kommuner. Vi fick nämligen en fattig stat under kraften av de stora skattesänkningarna. Det var ett problem skapat av Moderaterna som fortfarande är närvarande.

Nu ser vi tydliga satsningar på infrastruktur. Jag är övertygad om att dessa satsningar i förlängningen kommer att medverka till att våra regionala flygplatser ska kunna leva vidare. De lever vidare genom en förstärkning också på annan infrastruktur.

Jag tycker att det svar som infrastrukturministern ger i dag om att regeringen inte har fattat beslut om att stänga någon flygplats ska återges av de lokaltidningar som i går och i dag hade moderat skräckpropaganda. Denna skräckpropaganda är inte ny, och sanningen behöver, som alltid, berättas.

Anf. 49 GUSTAF HOFFSTEDT (M):

Fru talman! Det var ett intressant inlägg från Peter Persson. Skälet till att vi under den förra mandatperioden inte diskuterade Bromma flygplats var att det, inte bara i denna församling utan även i Stockholms stad, fanns ett samlat alliansstöd för Bromma flygplats försvar. Det var inte ett ämne att diskutera över huvud taget. Det tvingas vi tyvärr till i dag.

Även om det skulle vara så att Bromma flygplats fredas så småningom tack vare bland annat de insatser som görs i denna kammare finns oron här

redan i dag. Blotta oron skrämmar iväg investerare och inflyttare, bland annat när det gäller den del som jag representerar, nämligen Gotlands län.

För Gotlands län är det en tröst för ett tigerhjärta när jag hör att det kan vara intressant med landburna transporter och att regeringen gärna gör investeringar där. Jag har svårt att se det som ett seriöst alternativ.

Jag påminner därför om den fråga som Lars Hjalmered nyss ställde här: Ska Bromma flygplats stängas eller inte – ja eller nej? Ett nej på den frågan betyder att den oro som vi alla känner kan skjutas åt sidan. Det vore verkligen efterlängtat.

Det finns nämligen ingen kapacitet på Arlanda att svälja den trafik som bedrivs på Bromma flygplats. Bromma flygplats är en typisk peakflygplats, där trafiken bedrivs på morgnar, sena eftermiddagar och tidiga kvällar. Det finns ingen möjlighet att ta den trafiken på Arlanda. Även om så vore möjligt – hypotetiskt – skulle det leda till rätt dramatiska förändringar. Det skulle exempelvis bli väsentligt dyrare med de enskilda biljetterna till Arlanda flygplats. Man kan tycka att det må vara hänt för riksdagsledamöter, statsråd och andra som låter sig bekostas av det offentliga när de är ute och reser. Men för de enskilda människor som ska betala en dryg hundring eller mer för varje enkelresa som det faktiskt innebär med höjda flygplatsavgifter och ökad bränsleåtgång, eftersom de flesta resor kommer söderifrån och därmed blir onödigt långa, blir detta en ganska allvarlig situation när inte bara landet ska hållas samman utan även familjer som är skingrade i Sverige.

Jag skulle från statsrådet vilja höra ett försvar av Bromma flygplats och ett tydligt svar på den fråga som Lars Hjalmered tidigare ställde.

Anf. 50 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Först vill jag kommentera det som Peter Persson sade från talarstolen. Han var arg för att alliansregeringen inte hade tillfört mer pengar till de regionala flygplatserna under den förra mandatperioden. Sanningen är att Socialdemokraterna aldrig har föreslagit en enda krona mer till flyget.

Men om det nu är så att det fanns ett missnöje inom socialdemokratin och att man faktiskt vill satsa och rusta upp de regionala flygplatserna bjuder jag in Peter Persson att komma och berätta hur mycket pengar man nu avser att satsa på de regionala flygplatserna. Det skulle bli ett välkommet budskap långt ut i landet. Det skulle jag gärna vilja ha ett svar på.

Fru talman! Bromma flygplats är en flygplats av nationellt intresse, vilket flera har nämnt här. Det är absolut ingen Stockholmsfråga, även om en del vill göra det till precis det. Sverige är ett litet och exportberoende land i Europas utkant. Vi har långa avstånd inom vårt eget land, och flyget är för väldigt många det enda realistiska svaret på frågan hur vi ska knyta ihop alla delar av Sverige.

Vid sidan av Arlanda flygplats behövs Bromma flygplats just utifrån det som många har nämnt. Vid peaktiderna blir det fullt på Arlanda. Det finns inga möjligheter att ta ned fler flygplan. Konsekvensen av att stänga Bromma är inte bara att de som i dag flyger dit får sämre tillgänglighet till huvudstaden. Svaret är att det kommer att drabba alla som av olika skäl behöver åka ned till Stockholm under dessa peaktider, det vill säga arbetspendling från hela landet. Alla som arbetspendlar kommer på olika sätt att drabbas av sämre tillgänglighet till huvudstaden.

Det är faktiskt på det sättet att rätt många socialdemokrater och partikolleger till infrastrukturministern ute i landet har förstått att detta inte är någon bra politik. Exempelvis kommunalrådet i min hemstad Umeå är socialdemokrat. Han har förstått att detta vore helt förödande för våra möjligheter att pendla till huvudstaden. Vi har rätt många plan varje morgon och varje eftermiddag som ska ta sig till och från huvudstaden.

Men man kan göra detta enkelt. Statsminister Stefan Löfven lovade före valet att inte lägga ned Bromma flygplats. Finansminister Magdalena Andersson lovade före valet att inte lägga ned Bromma flygplats. Då vänder jag mig till infrastrukturministern och vill ha svar på samma fråga nu efter valet: Kan infrastrukturministern lova att inte lägga ned Bromma flygplats och inte bidra till den negativa utvecklingen? Det är ett ganska enkelt besked som infrastrukturministern här skulle kunna ge.

Statsministern och finansministern gav dessa enkla svar före valdagen. Kan infrastrukturministern ge samma svar efter valdagen?

Anf. 51 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Min fråga vill jag ställa till statsrådet med anledning av interpellationen *Föreslagen nedläggning av Linköping City Airport*.

Flygplatsen Linköping City Airport är viktig för många företagare och privata resenärer. Att på ett lätt och smidigt sätt kunna ta sig till Europa och ut i hela världen är väldigt viktigt. Antalet resenärer har ökat stadigt och är nu uppe i över 150 000. Östergötland är en växande region, och med en nedläggning av Linköping City Airport riskerar regeringen att lägga en kall, blöt filt över en tillväxtregion.

Anledningen till att jag ställer min fråga är att vice statsministern i en intervju har sagt att hon kan tänka sig att lägga ned Linköpings flygplats, och jag undrar varför regeringen vill ta bort en viktig förutsättning för en region att växa. Jag vill göra som Lars Hjalmered, nämligen be om ett ja eller nej från statsrådet. Frågan är: Kommer regeringen att medverka till en nedläggning av Linköping City Airport – ja eller nej?

Anf. 52 ROBERT HALEF (KD):

Fru talman! Socialdemokraternas svek efter valet avlöser varandra. I kompromisser med Miljöpartiet är det en hel del vallöften som inte hålls.

Före valet lovade Socialdemokraterna väljarna att kärnkraftverk inte skulle avvecklas, att Förbifart Stockholm skulle byggas och att Bromma flygplats inte skulle stängas. Dessa löften är redan glömda i dag, cirka en månad efter valet. Den 15 oktober meddelade den nya, rödgröna majoriteten i Stockholms stad att de vill lägga ned Bromma flygplats år 2022 och dessutom riva upp finansieringen av Förbifart Stockholm samt förhåla bygget. Det är två mycket utvecklingshämmande beslut för både Stockholm och Sverige.

Fru talman! Besluten är näringsfientliga. Både Stockholm och Sverige blir mindre konkurrenskraftigt. Detta kommer att påverka tillväxt och jobb negativt. De väljare som lade sin röst på Socialdemokraterna på premisserna att man varken skulle avveckla kärnkraftsreaktorer, stoppa förbifarten eller stänga Bromma flygplats känner sig säkert svikna och vilseledda.

Det är dock inte sveken som oroar mig – det är mer en förtroendefråga för Socialdemokraterna att hantera – utan att den politik som förs inte gynnar näringslivet och företagandet. Den hotar jobb och tillväxt i regionen

och i Sverige. Bromma flygplats är en citynära flygplats som är central för företag och personer från norr till söder när det gäller att kunna komma till sina jobb, när det gäller att företag ska kunna rekrytera kompetens och när det gäller att personer från andra delar av landet ska kunna göra yrkeskarriär i huvudstaden – ja, listan med fördelar kan göras hur lång som helst.

Fru talman! Bromma flygplats knyter vårt land samman på många sätt. Enligt Stockholms Handelskammare kommer detta beslut, om det förverkligas, att leda till att minst 24 000 jobb försvinner och att Stockholms konkurrenskraft minskar internationellt. Bromma flygplats är ingen lokal fråga utan ett nationellt intresse. Tanken är att Skavsta och Arlanda tar över flygtrafiken till och från Bromma, men dessa har ingen kapacitet att hantera det. Dessutom kommer resan att bli längre och dyrare för resenärer som tar sig till Stockholm.

Ledande personer från näringslivet är kritiska till och oroliga över en nedläggning. Det skulle slå hårt mot konkurrenskraften, och många kommer att förlora jobbet. Ledande politiker i alla politiska färger i andra delar av landet är kritiska. De är oroliga för förlorade arbetstillfällen, skatteintäkter och att vissa orter avfolkas när fler väljer att flytta till storstäderna. Detta kan och får inte tillåtas.

Min fråga till infrastrukturministern är samma som den Lars Hjärnered ställde: Kan vi lita på att Bromma flygplats inte läggs ned?

Anf. 53 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Jag hade inte tänkt anmäla mig till denna interpellationsdebatt, men så hände en sak i morse och nu står jag här.

I morse skulle jag flyga till Arlanda, men på grund av ett tekniskt fel lyfte inte planet. Jag och många av mina medpassagerare fick boka om oss till Malmö Aviations flyg till Bromma. Tur att flygplatsen inte är nedlagd så att vi nu hinner till våra arbeten och möten, skämtades det bland resenärerna. Det som håller på att hända är dock inte roligt. Den aviserade nedläggningen av Bromma flygplats vittnar om stor okunskap om, för att inte säga förakt för, övriga landet och dess behov.

Stockholms politiker, som representerar Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Vänstern och Feministiskt initiativ, bestämmer sig för att lägga ned en flygplats som är viktig för hela Sverige. Det är en strategisk fråga som hör hemma på regeringens bord men avgörs på kommunal nivå. Sverige är större än Stockholm, och Stockholm är större än Stadshuset.

Den som tvivlar kan läsa Handelskammarens rapport, där det visar sig att det finns betydligt fler intressen att tillgodose än påstådda bygg- och miljöintressen. Förutom möjligheten att arbetspendla hotas även värdefulla arbetstillfällen. Företaget Malmö Aviation har till exempel sitt nav på Bromma flygplats. Vad händer med företaget om flygplatsen läggs ned, och med andra liknande företag? Vad händer med alla som är sysselsatta med markservice, säkerhetskontroller, tekniskt underhåll och så vidare på Bromma flygplats? Ska de bli arbetslösa?

Fru talman! En sak är säker: Den aviserade nedläggningen kommer att förinta konkurrensen på flygmarknaden. Det går inte att flytta all trafik till Arlanda. Redan nu är det trångt på start- och landningsbanorna, särskilt på morgnar och kvällar. Från och till Bromma görs 47 000 flygningar årligen, och 2,5 miljoner passagerare passerar flygplatsen. Det kommer att bli

trångt på Arlanda. De mindre flygbolagen kommer inte att kunna hävda sig.

I dag har Bromma förbindelser till 13 orter i landet. För många av dem är flygningen till Bromma den enda förbindelsen med huvudstaden. Utanför Stockholm ifrågasätts nedläggningen även av företrädare för regerings- sidan, vilket görs också här i kammaren. I somras sade Lennart Holmlund, som även min kollega Edward Riedl refererade till, följande: ”Jag tycker det blir lite av en omvänd regionalpolitik. Om Bromma lade ned skulle nog många företag överväga att flytta till Stockholm i stället. Får flygplat- sen vara kvar så främjar det också övriga landet.”

Min fråga till statsrådet är alltså precis densamma som alla andras hit- tills, förutom Peter Perssons. Kan statsrådet lova att Bromma flygplats inte läggs ned?

Anf. 54 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Fru talman! Både Lars Hjalmered och Robert Halef har i sina inlägg anklagat regeringen och speciellt Socialdemokraterna för löftessvek. Givet regeringens hållning i den här frågan är det ett mildt sagt starkt uttryck.

Regeringens hållning i den här frågan, om vi håller oss till fakta, är att vi inte har tagit initiativ till några flygplatsnedläggningar och inte aviserat några flygplatsnedläggningar utan sagt att om någon kommun önskar ut- reda förutsättningarna för att ianspråkta flygplatsmark för bostäder kom- mer vi att möta det genom att ta fram en förhandlingsperson.

Det som har hänt i den här frågan, om vi fortsätter att hålla oss till fakta, är att majoriteten i Stockholms stadshus har uttryckt en önskan om att lägga ned Bromma flygplats. I den överenskommelse som man har gjort skriver man att man vill göra detta under förutsättning att förhandlingarna visar att Bromma kan avvecklas utan att förutsättningarna för jobb och utveckling i regionen försämras. Det är en ganska viktig utgångspunkt, ”under förutsättning att”.

Regeringens ingång i den här frågan är att jobb och utveckling inte enbart i Stockholmsområdet utan i hela landet ska beaktas. Det är naturligt- vis detta perspektiv som en förhandlingsperson ska ha när man går in och diskuterar de här frågorna.

Svaret på frågan om jag kommer att medverka till nedläggning av Bromma flygplats är att så länge dessa kriterier inte är uppfyllda kommer vi inte att medverka till en sådan.

På Mathias Sundins fråga om varför just Linköping City Airport pekats ut av regeringen är mitt svar att ingen flygplats har pekats ut av regeringen för nedläggning. Det vi har sagt är att om någon kommun önskar diskutera annan användning av flygplatsområden är vi beredda att tillsätta en för- handlingsperson för att belysa frågan utifrån en lång rad olika aspekter. Vad jag vet har Linköpings kommun inte lyft frågan till regeringen. Lin- köping City Airport är dessutom en privat flygplats, så i den delen kan regeringen inte fatta något beslut.

Jag hoppas att det här har rätat ut en del frågetecken. Att påstå att re- geringen har fattat beslut om att lägga ned Bromma flygplats kan man säga, om man ska vara riktigt snäll, är en väldigt vid tolkning av regering- ens hållning i frågan.

Jag hoppas att de ute i landet som nu är oroliga för att det kommer att tas initiativ från regeringen till en nedläggning har blivit lugnade av beskedet att om en kommun vill diskutera frågan är vi beredda att tillsätta en förhandlingsperson. Men den här regeringen har en oerhört viktig och tydlig prioritering, och det är jobben och utvecklingen i hela landet.

Vi hade landsbygdsminister Sven-Erik Bucht här alldeles nyss. Han uttryckte samma sak, att jobb och utveckling i hela Sverige är prioriterat, och det kommer fortsatt att vara regeringens prioritering.

Anf. 55 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! Jag tycker faktiskt att det är ett svek i den här frågan. Stefan Löfven, Magdalena Andersson och andra ledande socialdemokrater får före valet frågan om man ska bevara och fortsätta att använda Bromma flygplats och svarar tydligt ja på frågan. Några veckor efter valet har vi en regering som säger att man ska tillsätta en förhandlingsperson som ska ha uppdraget att lägga ned citynära flygplatser, och S, MP och andra partier i Stockholm säger: Vi vill stänga Bromma flygplats. Då vänder man 180 grader, säger en sak före valet och trampar upp färdriktningen och vägen mot att stänga ned viktig flygplatskapacitet i Stockholm och på andra orter i landet. För mig är detta inget annat än ett tydligt svek.

Om man borrar lite på djupet finns det utöver det som vi redan har diskuterat – den nationella betydelsen av Bromma flygplats och möjligheterna för näringslivet på Gotland, hemma i Göteborg och på andra ställen – ett par saker som jag tycker bör betonas i debatten.

För det första är det inte Stockholms stad själv som beslutar om den här frågan, utan Bromma finns med i det så kallade nationella utbudet, det vill säga det blir en fråga för regeringen. Bromma är också ett riksintresse, det vill säga man inte kan göra vad som helst med marken som Bromma flygplats använder i dagsläget och bara bygga bostäder, utan där måste regeringen gå in och agera. Då kommer frågan till infrastrukturministern och hennes kolleger: Vad vill ni med Bromma flygplats?

Jag och mitt parti Moderaterna är tydliga med att vi vill värna, eftersom det är så viktigt med jobb, tillväxt och tillgänglighet i hela landet.

För det andra konstaterar Trafikverket i ett pressmeddelande den 17 juni i år: ”Skulle Brommaflyget tvingas in på Arlanda kommer den internationella trafiken att trängas undan vilket minskar tillgängligheten till Stockholm och Sverige. Det skulle vara negativt för tillväxten och landets internationella konkurrenskraft. Arlanda och Bromma har olika funktioner och ska ses som ett samlat system som inte kan bedömas isolerat.” Bromma flygplats har alltså en enorm betydelse, bortsett från den nationella och ute i landet, som en internationell koppling till Stockholm och Sverige.

Sedan vill jag, fru talman, komma in på detta med en förhandlingsperson, som ju regeringen tydligt sagt att man ska ha. Där är jag tydlig med att jag inte tycker att man ska lägga ned till exempel Bromma flygplats, det vill säga att jag tycker att man inte behöver en förhandlingsperson. Då säger infrastrukturministern att vi ska ha en sådan person, det vill säga att det i akt och mening handlar om att lägga ned flygplatser, försämra tillgängligheten, minska konkurrensen mellan flygbolag och få en sämre turtaethet och egentligen högre priser och svårare för företag och jobb ute i landet.

I svaret omnämns förhandlingspersonen och vad hen ska arbeta med senare. Men då får man vara tydlig med att en sådan person inte jobbar på ett företags, en organisations och inte ens på en kommuns uppdrag utan faktiskt på regeringens uppdrag. Då blir min följdfråga till ministern: Okej, men hur ser förhandlingspersonens uppdrag ut? Det är ju rimligen infrastrukturministern och hennes kolleger i regeringen som har att fatta beslut om de ramar som denna person ska jobba utifrån och rimligen peka ut vad det är för orter man ska jobba med men också de aspekter som ministern själv lyfter kring påverkan på tillväxt och jobb i hela landet. Då blir naturligtvis nästa följdfråga: Hur ser det här uppdraget ut, och, om det inte redan är beslutat, när kommer regeringen att fatta ett beslut om ett mandat, ett uppdrag, till förhandlingspersonen?

Sedan kommer jag tillbaka till en fråga. Det känns som en brasklapp utifrån frågan jag ställde till ministern: Bromma – ja eller nej? Ministern säger ja ”under förutsättning att” och talar om ett antal kriterier.

Jag kan ha respekt för olika uppfattningar, men jag kan vara tydlig och säga att vi från mitt partis sida inte tycker att man ska lägga ned Bromma flygplats, för den har en stor nationell betydelse och är viktig för jobb och näringsliv i hela landet. Därför tycker jag att Socialdemokraterna och ministern kan vara tydligare och tala om ifall man tycker att Bromma ska vara kvar eller inte. Man kan ha en uppfattning från regeringens sida om det är bra med tillgänglighet i hela landet. På den frågan borde man enkelt kunna svara ja eller nej.

Anf. 56 MATHIAS SUNDIN (FP):

Fru talman! Min kollega från Östergötland, Finn Bengtsson, tog väldigt bra upp detta med flygets betydelse för tillväxten, och Linköpings flygplats är ett alldeles utmärkt exempel på hur tillväxten påverkas. Det gäller framför allt Saab men även en mängd företag kring Saab, som har med flyget att göra och jobbar med flyget. Det handlar om tusentals jobb, högteknologisk forskning och produkter i världsklass, och väldigt många av jobben är också välbetalda. Det är alltså väldigt tydligt en tillväxtfråga och en jobbfråga både lokalt och även nationellt, som flera andra har varit inne på här.

Infrastrukturministern säger att ingen från regeringen har pekat ut Linköping. Men det har faktiskt vice statsministern gjort i Dagens Industri, som jag nämnde tidigare, och det har stått i ett TT-telegram, så det har nått stora delar av landet, kanske till och med Peter Perssons Jönköping. Det står att det inte bara är Bromma som skulle kunna omvandlas till bostäder. Även flygplatserna i Linköping, Uppsala och Jönköping nämns. Om någon tror att det är slut med de här flygplatserna finns det naturligtvis många fler som ligger väldigt citynära i tillväxtkommuner, bland annat Norrköping där jag själv kommer ifrån.

Det här kallar Peter Persson för skräckpropaganda, men det är inte vi som säger detta. Det är ju vice statsministern som pekar ut dessa orter och flygplatser och din egen flygplats i Jönköping. Ska du inte stå upp för den flygplatsen i stället för att kalla allt detta för skräckpropaganda? Och är du ute efter mer skräcklitteratur, läs Miljöpartiets partiprogram! Det är i klass med Stephen King-romanerna. Där finns förslag om flygskatt och att man ska förbjuda inrikesflyg söder om Sundsvall. Där ligger Jönköping, Linköping, Norrköping och många andra flygplatser som har flyg till och från

Bromma. Linköping och de andra flygplatserna har pekats ut av regeringen.

Man ska utse en förhandlingsman för detta. Vad tror ni att det skickar för signal? Ni säger: Men vi har bara en förhandlingsman. Om någon vill är vi beredda att förhandla. Ja, men om regeringen skulle utse en förhandlingsman för att man vill lägga ned skolor eller för att man vill bygga många fler skolor, vilken signal skulle det skicka? Naturligtvis är det precis samma signal när det kommer till flygplatser. Utser man en förhandlingsman för att lägga ned flygplatser skickar det tydligt signalen att man vill lägga ned flygplatser. Så fort ni vill lägga ned en flygplats är regeringen redo att pang, bom lägga ned den snabbt som attan. Det är helt fel signal. Det är fel för Linköping, och det är fel för övriga landet.
(forts.)

Prot. 2014/15:11
21 oktober

Svar på
interpellationer

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.00 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

§ 11 (forts.) Svar på interpellationerna 2014/15:11 och 12 om flygplatsernas betydelse för tillgänglighet, jobb och tillväxt i Sverige

Anf. 57 SUZANNE SVENSSON (S):

Herr talman! Först vill jag tacka infrastrukturministern för det jag ser som klara besked. Även om ni andra inte har sagt det tycker jag det. Ingen på nationell nivå har sagt att Bromma ska läggas ned. Jag vill påpeka återigen, herr talman, att Bromma är en nationell angelägenhet och av riksintresse.

Jobben är viktiga i Stockholm men kanske ännu mer ute i landet eftersom man där inte har en storstads möjligheter. Därför gläder det mig att regeringen säger att det är jobb och tillväxt i hela landet som har betydelse om och när Brommas framtid ska avgöras.

Eftersom jag kommer från Blekinge har jag tittat på hur det ser ut där. 80 procent av alla resande till Stockholm, via både Arlanda och Bromma, är affärsresande, så det har en stor betydelse. En tredjedel av dem som reser åker via Bromma.

Vad gäller regionala flygplatser är jag lite förvånad över den diskussion som förs om Mathias Sundins interpellation. Linköpings kommun äger flygplatsen. Jag har fått veta att Folkpartiet kommer att vara med och styra där tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet, så då löser ju de den frågan. Vill de lägga ned gör de det, eller också fortsätter de att köra, helt enkelt.

Anf. 58 LARS TYSKLIND (FP):

Herr talman! Den här frågan kokar egentligen ned till frågan om Bromma flygplats, och då kan jag konstatera att vi så sent som i juni diskuterade den här i riksdagen. Då fanns det en bred majoritet för att avslå motionen med yrkanden om nedläggning av Bromma flygplats. Det fanns inga tveksamheter. Den gången var det Miljöpartiet och Vänsterpartiet som hade en avvikande mening. Men Socialdemokraterna var väldigt klara i sitt ställningstagande.

Argumenten då var att det fanns ett avtal till 2038, att Bromma flygplats tillhörde basutbudet i Sverige och att man miljömässigt hade anpassat villkoren för flygplatsen så att de var moderna, beroende på närheten till bostadsbebyggelse, staden och samhället över huvud taget. Man konstaterade i betänkandet att "Bromma flygplats utgör ... ett betydelsefullt komplement för att säkerställa goda kommunikationer i hela landet".

Jag tycker att den diskussion vi hade då och det beslut vi fattade i riksdagen gör att det egentligen inte finns något utrymme för att diskutera en nedläggning av Bromma flygplats. På något vis blir detta med att tillsätta en förhandlingsperson ganska irrelevant i sammanhanget.

Sedan har det diskuterats en del kring kostnaderna för regionala flygplatser. Vi kan väl ändå påminna oss om att under förra riksdagsåret genomdrev de rödgröna partierna tillsammans med Sverigedemokraterna en återreglering av flygledningstjänsten, eller åtminstone en väldigt kraftig begränsning av den. Det är en av de kostnader som regionala flygplatser kan påverka, så det var ett väldigt olyckligt beslut, enligt min mening.

Jag vill bara konstatera att Folkpartiet står helt bakom att vi kan avsluta diskussionen om den här frågan med att Bromma flygplats inte ska läggas ned.

Anf. 59 FINN BENGTSSON (M):

Herr talman! Det är en intressant debatt vi för. Den visar att man från socialdemokratiskt håll – det var Suzanne Svensson som nämnde det – tycker att det svar som infrastrukturministern ger är väldigt klargörande. Jag tycker att det andas en vånda inför att vara i lag med tillväxtfientliga partier, som tidigare försökte kväsa flygtrafiken i Sverige genom att låta den gå mot sotdöden.

När man nu kommer i regeringsställning blir det mycket starkare uttalanden. Vice statsministern uttalar tydligt att ett antal flygplatser, däribland den som Mathias Sundin har värnat om för Sveriges femte stad och en helt central del i kärnan av vår verksamhet, nämligen Linköping City Airport, hotas av nedläggning. Jag kan inte för mitt liv förstå att vi ska vara fria från oro för det.

I så fall är den enda garantin att Folkpartiet, glädjande nog, råkar sitta i kommunledningen och kan stå emot framför allt Miljöpartiet men även Socialdemokraterna. När de lokalt går i lag med Socialdemokraterna i regeringsställning garanterar det inte på något sätt att vi ska känna oss trygga i att den här frågan inte kan landa väldigt snett.

Nu hoppas jag inte att den påtryckning som Miljöpartiet där kan utöva tillsammans med Vänsterpartiet kommer att ha det genomslaget, utan där tror jag att Folkpartiet i så fall kan vara en garant för detta i Linköpings kommun, tillsammans med de övriga i oppositionen som tycker samma sak.

Eftersom vi tycker att detta är så allvarligt har vi tre moderater från Östergötland, på samma tema som Mathias Sundin nu har interpellat på i dag, väckt en motion i riksdagen för att få upp frågan till diskussion bland de folkvalda. Vi vill även här försöka vaccinera oss mot att regeringens ambivalenta uttryck får ett genomslag till ett negativt utfall för Linköping. Det är helt vitalt för både regionens och landets framtid.

Anf. 60 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Åtta år med en moderatledd regering gav oss många nya ord: förseningar, nedrivna kontaktledningarna, is i växlar. Allt detta hörde vi dag efter dag.

Det var också andra saker: hur regeringen pressade på kommuner och regioner flygplatser som tidigare var statligt ägda. Det var det stora hotet mot regionala flygplatser. Flygplatserna skulle in och konkurrera med pengar i barnomsorg och äldreomsorg, för Moderaterna använde statens resurser till skattesänkningar. Det var det stora hotet.

Man sade att annan infrastruktur, som snabbtåg, var science fiction, någonting långt borta i fjärran.

När nu Moderaterna sitter och är gråterskor för svensk infrastruktur rimmar det illa med vad man sysslade med under åtta år.

När björkarna slog ut under valåret kom man på att det fanns infrastruktur. Då skulle Sverigebygget starta. Budskapet gick tvärs över vattnet till Finansdepartementet: Nu är vi inte emot järnvägar – vi är för dem!

Ni moderater har sannerligen inte slagits för infrastrukturen vare sig när det gäller flyg eller järnväg. I grunden har ni hotat den. Det är sanningen.

Anf. 61 GUSTAF HOFFSTEDT (M):

Herr talman! Peter Persson från Socialdemokraterna höjer här alltså lanser för järnväg när vi i kväll samlas för att diskutera Bromma flygplats och dess betydelse för att hålla samman hela landet. Är Peter Perssons budskap till dem jag representerar, gotlänningarna, att det är snabbtåg som gäller? Det vore i så fall väldigt intressant att få reda på det.

Vi har i dag fått lyssna på infrastrukturministern, och beskedet var varken ett ja eller ett nej utan något ganska dunkelt.

I tidigare interpellationsdebatter i dag har vi hört landsbygdsministern såväl som klimat- och miljöministern. Egentligen hade det varit värdefullt om alla dessa statsråd hade varit på plats även nu – landsbygdsministern för att begripa hur viktigt det här är för att hålla samman hela Sverige och klimat- och miljöministern för att inse att det här också är en angelägen miljöfråga.

Jag inledde med att påpeka att det på Bromma flygplats är flyg från nio destinationer som kommer söderifrån. Endast tre kommer norrifrån. Det innebär att om Arlanda är den enda flygplatsen går det åt väsentligt mycket mer flygbränsle. En resa från Gotland, till exempel, drar 70 liter mer bränsle – en enda resa. Det är bara det att vi gör 4 400 enkelresor per år enbart från Gotland. Det motsvarar 740 000 kilo koldioxid helt i onödan.

Det hade varit intressant att höra om även det här är sådant som man avser att ta med i förhandlingarna. Är miljön någonting som man vill förhandla om, som man vill schackra med?

Anf. 62 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! Jag tänkte börja med att vända mig till Peter Persson från Socialdemokraterna, som inlevelsefullt talar om tåg och kontaktledning. Vi andra, Peter Persson, försöker tala om Bromma flygplats, som ditt parti tillsammans med andra nu faktiskt hotar. Jag tänkte ta den diskussionen, så kan vi ta tågdebatten sedan. Alliansregeringen fördubblade ju underhållet till järnvägen. Vi får se hur det fortsätter.

Herr talman! Ministern får det att låta som om det var den rödgrönrosa ledningen i Stockholm som tog initiativet till att påbörja planerna på att lägga ned Bromma flygplats. I själva verket var det den nya regeringen som tillsatte en förhandlingsperson för att bygga bostäder på centrumnära flygplatser.

Om man tillsätter en förhandlingsperson har man en vilja att göra någonting. Då har man ett önskemål om att skicka ut det budskapet till övriga landet. Hade regeringen gillat flyg skulle förhandlingspersonen i stället ha kunnat få i uppdrag att utveckla de regionala flygplatserna i hela Sverige. Men nu var det inte det uppdraget man fick. Regeringen tillsatte i stället en förhandlingsperson för att bygga bostäder på de flygplatser som vi från övriga delar av landet så väl behöver.

Jag ställde en fråga till ministern, och jag tycker inte att hon kunde svara på den på ett tillfredsställande sätt. Stefan Löfven och Magdalena Andersson lovade före valet att inte lägga ned Bromma flygplats. Då ställer jag frågan till infrastrukturministern efter valet: Kan du lova att inte lägga ned Bromma flygplats? Ett svar på det som inte är tydligt innebär ju att det finns ett hot mot Bromma flygplats och mot jobb och tillväxt i övriga landet. Det finns bara ett ja eller ett nej som svar på den frågan, ingenting annat. Allt som inte är ett löfte om att Bromma ska vara kvar innebär att det finns ett hot mot Bromma.

Anf. 63 ROBERT HALEF (KD):

Herr talman! Jag hoppas att regeringen och riksdagen inte ger vika för de rödgröna politikerna i Stockholms stad genom att stänga riksintresset Bromma flygplats till förmån för bostadsbebyggelse. Kristdemokraterna anser att beslutet i Stockholms stad är förödande för utvecklingen och konkurrenskraften i regionen.

Stockholm och Sverige behöver fler tillväxtskapande åtgärder och fler satsningar på utbyggnad av infrastrukturen. Beslutet att stänga Bromma flygplats är fel väg att gå. Det behöver byggas fler bostäder i Stockholm, och Bromma flygplats är ett viktigt nav för kommunikationen, för näringslivet och för allmänheten. Det ena behöver inte utesluta det andra.

I Alliansens valmanifest som nämndes för en liten stund sedan, *Sverige bygger*, finns det gott om bra förslag på hur man skapar bättre tillväxt och infrastruktur, bygger 300 000 nya bostäder med mera.

Herr talman! Infrastrukturministern ger inget klart besked i dag utan hänvisar till förhandlingspersonen. Jag kommer att följa denna fråga under resans gång för att Bromma flygplats inte ska läggas ned.

Anf. 64 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Ängelholm, Malmö, Halmstad, Växjö, Kalmar, Trollhättan, Sundsvall, Östersund, Ronneby, Visby, Landvetter – alla dessa flygplatser drabbas om Bromma läggs ned.

Vi är många här i kammaren och betydligt fler ute i landet som inte tycker att en förhandlingsperson är en bra lösning eller ett bra förslag. Det vore bättre om regeringen satte ned foten och visade handlingskraft och ansvar för jobben, för företagandet och för tillväxten.

Miljöpartiet, som också ingår i regeringen, skriver i sitt program att tåget ska vara billigare än flyget. Det är behjärtansvärt, men bara om det uppnås utan att stänga fungerande flygplatser, undergräva konkurrensen mellan flygbolag och låta flygresor bli en ouppnåelig lyx för de flesta.

Anf. 65 CHRISTER ENGELHARDT (S):

Herr talman! Jag instämmer i och har full förståelse för den oro som naturligtvis finns runt om i landet sedan det här beskedet kom från Stockholm. Men personligen har jag aldrig varit direkt orolig. Det har getts ett tydligt besked från Socialdemokraternas sida. Vi har så sent som i juni avslagit motioner i frågan, och vi har från S-håll också varit tydliga i intervjuer om Bromma flygplats.

Att man nu talar om en förhandlingsperson behöver inte betyda att man ska ha en förhandlingsperson för att en flygplats ska läggas ned. Om det nu finns ett lokalt problem i Stockholm med bostadsbrist och en bostadsmarknad som inte riktigt fungerar – och jag tycker att det förra styret såväl i Stockholm som på riksplanet kan ta åt sig av den kritiken – kan en förhandlingsperson mycket väl hjälpa till att lösa en sådan fråga. Hur ska man hitta framtida boendelösningar också för Stockholm och Stockholmsområdet och lösningar för den regionala tillväxt som Stockholm skulle behöva utifrån detta?

Ur det perspektivet är jag alltså inte särskilt orolig. Jag tycker att det finns ett ganska högt tonläge från borgerligt håll; man vill försöka klistra på oss socialdemokrater och framför allt regeringen en åsikt som vi egentligen inte har. Vi har varit tydliga från allra första början och även under valrörelsen om våra åsikter i frågan. Därför kan det när man talar om en förhandlingsperson också handla om att hitta andra lösningar. Det behöver inte handla om nedläggning av flygplatser.

Det finns en oro som jag har förståelse för. Ett sådant här beslut som fattas i Stockholm väcker reaktioner runt om i landet, och det får man ha förståelse för. Det finns också ett brev skrivet av regionstyrelsens ordförande på Gotland och landshövdingen på Gotland som pekar på den tydliga oron. Jag är helt övertygad om att regeringen kommer att ta till sig oron på Gotland såväl som i andra delar av landet och lösa frågan på bästa möjliga sätt.

Anf. 66 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag vill återigen vara tydlig med att regeringen inte har pekat ut någon eller några flygplatser som ska läggas ned. Att påstå att regeringen har sagt att det ska läggas ned flygplatser är att fara ganska ovarsamt fram med sanningen. Jag tycker att vi kan hålla oss för goda för den typen av argumentation i den här kammaren.

Det är också så att det inte har tillsatts någon förhandlingsperson. Skälet till det är mycket enkelt: Det har inte kommit någon framställan från någon kommun om att man vill ta i anspråk flygplatsmark för bostadsändamål. Därför har det inte heller funnits något behov av att tillsätta en förhandlingsperson.

Om en sådan framställan kommer från någon kommun har vi i regeringen sagt att vi är beredda att tillsätta en förhandlingsperson. Hur uppdraget för en sådan förhandlingsperson skulle se ut och vem som skulle få det är naturligtvis helt omöjligt att svara på i dag eftersom frågan är rent hypotetisk. Men eftersom den här regeringen som jag sade i tidigare inlägg har ett tydligt fokus på jobben – det framgår också tydligt av regeringsförklaringen – kommer vi naturligtvis inte att medverka till lösningar som innebär att man äventyrar möjligheterna till jobb, utveckling och tillväxt i hela Sverige. Det vill jag vara tydlig med.

Samtidigt vill jag påstå att det är lite naivt eller förenklat att inte se att det också finns intressekonflikter i den här typen av frågor. I takt med att våra storstadsområden blir alltmer tätbefolkade, urbaniseringen pågår och konkurrensen om den mark som finns i städerna blir allt hårdare ökar intressekonflikterna mellan å ena sidan de transportpolitiska målen och å andra sidan både klimat- och miljömål och bostadsbyggande. En förhandlingsperson ska naturligtvis försöka att balansera de olika intressekonflikterna så att man landar i ett beslut som inte äventyrar målen inom något av dessa politikområden.

Att inte se att detta är en reell konflikt är också att blunda lite grann för de stora utmaningar vi har framför oss. I den mån det kommer att bli aktuellt med en förhandling kommer uppdraget inte att bli att lägga ned flygplatsen, för då behöver vi ju inte tillsätta en förhandlingsperson. Uppdraget kommer naturligtvis att se ut på ett annat sätt. Det vill jag vara tydlig med.

Det har här i kammaren under debatten hävdats att en förhandlingsperson skulle få uppdraget att lägga ned flygplatsen, men så är inte fallet. Det finns inget beslut från regeringens sida om att lägga ned flygplatsen. Det finns heller ingen förhandlingsperson utsedd och inga direktiv utfärdade eftersom framställan inte har kommit. Om det kommer en framställan är vi beredda att möta den med en förhandlingsperson.

Jag hoppas att det har blivit klart och tydligt för alla som har lyssnat på debatten var regeringen står i den här frågan och att någon förestående nedläggning av Bromma inte är aktuell från regeringens sida.

Anf. 67 LARS HJÄLMERED (M):

Herr talman! Om man ska summera vill jag först säga tack för möjligheten att få den här debatten. Sista ordet lär inte vara sagt i diskussionen om Bromma eller andra flygplatser.

Jag blir inte mycket klokare av vad ministern precis sade och vad Christer Engelhardt sade dessförinnan. Christer Engelhardt uttryckte det ganska väl när han talade om stilla oro, för det är det ord som jag tror sammanfattar hela läget i diskussionerna om Bromma flygplats och andra flygplatser i landet. Det är mycket möjligt att vi kommer fram till att flygplatsen får vara kvar om man tar hänsyn till jobb, tillväxt, tillgänglighet etcetera, men man skapar ändå oro för mitt hemlän Gotland, min hemstad Göteborg och många andra orter och regioner runt om i landet. Det är det riktigt stora problemet.

I mitt första inlägg ställde jag en ganska tydlig ja-eller-nej-fråga till ministern: Kommer du att bidra till att lägga ned Bromma flygplats, ja eller nej? Då svarade hon: Nej, det kommer jag inte att göra om det hotar jobb och tillväxt.

Jag kan konstatera att åtskilliga personer runt om i landet, kommunalråd från olika partier, representanter för näringslivet, Stockholms Handelskammare och många andra har pekat på att en nedläggning slår mot företag, jobb, tillväxt i landet, konkurrenskraft och tillgänglighet. Då är ju svaret på frågan uppfyllt, och då kommer vi tillbaka till huvudfrågan: Om det skulle slå så hårt mot företag och jobb i hela landet, kommer du alltså att kunna arbeta för att lägga ned Bromma flygplats, ja eller nej?

När det gäller en förhandlingsperson kan man strikt formellt säga att hen inte kommer att jobba med att lägga ned flygplatsen fysiskt eller själv fatta beslutet, för det måste regeringen göra, sett till riksintresse och sådant. Men vi kommer ändå tillbaka till frågan vad denna person har för uppdrag. Som jag har tolkat det när MP-ministrar och andra har uttalat sig har uppdraget varit just att jobba med nedläggning av citynära flygplatser. Då är väl tanken i överenskommelsen mellan S och MP att det är just detta man ska jobba med, och rimligen också att regeringen har en lista som man kanske ännu inte har offentliggjort där det framgår vilka orter och flygplatser som man har tänkt sig, utöver Bromma?

Anf. 68 MATHIAS SUNDIN (FP):

Herr talman! Christer Engelhardt, Socialdemokraterna, resonerar som om det fortfarande var en enbart socialdemokratisk regering och att man inte hade med något annat parti i regeringen, som det var back in the day. Han pratade också om vad Socialdemokraterna sade före valet. Det är en sak.

Nu är det dock efter valet. Vi har inte en socialdemokratisk regering utan en S-MP-regering. Då är det intressant vad den regeringen säger.

Det är riktigt som infrastrukturministern säger att regeringen inte har pekat ut några flygplatser som ska läggas ned. Däremot har vice statsministern pekat ut Linköpings flygplats och några andra som möjliga att lägga ned. Det är detta vi debatterar här i dag. Det är den oron vi ser här.

Det är ingen hemlighet att Miljöpartiet är betydligt mer skeptiskt till flyg, och därmed flygplatser, än de flesta partier i Sveriges riksdag, däribland Socialdemokraterna. Man har föreslagit en flygskatt. Man vill förbjuda inrikesflyg söder om Sundsvall. Den signal man går ut med när man säger att man är beredd att utse en förhandlingsman innebär ju att man gärna medverkar till att lägga ned flygplatser och bygga bostäder där i stället. Det är ju detta vice statsministern säger.

Det är möjligt att det finns en spricka eller intressekonflikt i regeringen här. Vi kommer att fortsätta bevaka detta både från Östergötland och från oppositionen, naturligtvis. Detta är viktigt för Sverige, för jobben och för tillväxten i landet.

Anf. 69 CHRISTER ENGELHARDT (S):

Herr talman! Vad jag sade, Lars Hjalmered, var att jag har full förståelse för den oro som uppkommer runt om i landet när man i Stockholm fattar det här beslutet, men jag har själv inte varit direkt orolig med de besked som har getts från regeringens sida.

Jag är medveten, Mathias Sundin, om att vi har en samarbetsregering som består av Socialdemokraterna och Miljöpartiet, men vi har i alla fall en infrastrukturminister som är socialdemokrat och också talar för regeringen. Oavsett vad det har varit före och efter valet är jag trygg i de besked

som kommer. Jag tycker att statsrådet har gett mycket tydliga besked om att vi inte vill medverka till någon nedläggning av Bromma flygplats.

Att man tillsätter en förhandlingsperson behöver inte handla om att någon flygplats ska läggas ned, utan det kan handla om att lösa upp knutar som gör att man kan utveckla regioner vidare i en annan riktning.

Var lite försiktiga med det tonläge ni använder i den här debatten! Man verkar vilja försöka klistra på oss en åsikt som vi faktiskt egentligen inte har.

Anf. 70 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka för debatten. Jag tror att den här frågan, precis som flera av er har nämnt, har väckt oro och frågor runt om i landet. Jag hoppas att denna debatt har bidragit till att klargöra att det inte är aktuellt med någon nära förestående nedläggning av Bromma. Det finns inga sådana beslut. Det finns heller inga flygplatser som är utpekade av regeringen för tänkbar nedläggning. Regeringen har ingen sådan lista, åtminstone inte som infrastrukturministern känner till.

I det fall en kommun önskar använda sin mark som i dag används för flygplatsändamål till bostäder är regeringen beredd att tillsätta en förhandlingsperson om det inträffar. Det har ännu inte hänt. Jag vill vara noga med att påpeka det.

Det är heller inte så som antyds att man ska tillsätta någon form av förhandlingsperson som skulle titta på varenda tänkbar flygplats i landet. Den kommun som lyfter frågan till regeringen kommer regeringen att möta med ett samtal om vad man vill uppnå och de olika målkonflikter som kan finnas.

Apropå detta med oro vill jag också säga att jag tror att man som opposition i den här frågan kan ta ett ansvar för att inte sprida onödig oro. Det finns inga förslag i den riktning som ni beskriver, och därför finns det heller ingen anledning att i onödan sprida oro bland vare sig företag eller privatpersoner runt om i Sverige. Om man till exempel skriver insändare i GP och säger att regeringen ska lägga ned Bromma tycker jag inte att man riktigt hanterar sanningen så varsamt som vi behöver. Framtida investeringar kan sättas på spel genom att obefogad oro uppstår. Det hade varit jättefint om vi kunde hjälpas åt att dämpa oron genom att beskriva läget som det faktiskt ser ut.

Tack för en bra debatt! Vi lär säkert återkomma till frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2014/15:13 om ombildning av hyresrätter

Anf. 71 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Nooshi Dadgostar har frågat mig vad jag avser att göra för att förhindra att fler hyresrätter ombildas till bostadsrätter. Jag delar hennes uppfattning att hyresrätten har en viktig roll på bostadsmarknaden men också för rörligheten på arbetsmarknaden. När det sedan gäller hur beståndet av bostäder på den lokala bostadsmarknaden ska fördelas på

olika typer av bostäder och upplåtelseformer är det en lokal fråga som främst bör hanteras på kommunal nivå.

Kommunerna har också ett ansvar att planera för bostadsförsörjningen och ska då beakta situationen på bostadsmarknaden såväl i den egna kommunen som i en vidare bostadsmarknadsregion. Det kan också finnas olika skäl till att ett kommunalt bostadsföretag kan behöva sälja bostäder, till exempel för att få en bättre blandning av bostäder av olika typer i sitt eget bestånd eller i ett bostadsområde, för att åstadkomma en effektivare förvaltning eller för att få medel att investera i bostadsbyggande eller i förnyelse av äldre bostäder.

Sverige behöver en nationell bostadspolitik som möter bostadsbristen genom ökat bostadsbyggande och som ökar rörligheten på bostadsmarknaden.

Herr talman! Jag kommer att fortsätta följa utvecklingen på bostadsmarknaden och se över incitamenten för ökat byggande, inte minst hyresrätter. Jag är i dag inte beredd att återinföra någon form av förbud mot ombildning av de slag som tidigare funnits.

Anf. 72 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret och gratulera till det nya viktiga uppdrag som han har fått. Jag vet att ministern vet att de förväntningar som nu ligger på honom är skyhöga. Bostadsbristen i Sverige är katastrofalt stor. Vuxna människor kan inte flytta hemifrån, trots att många av dem kanske har fått egna barn. Elever kan inte tacka ja till studentplatser på annan ort, och företag har svårigheter att attrahera viktig arbetskraft till sin verksamhet.

Jag är glad över att ministern säger att det här är en nationell fråga, för det är det. Arbetsmarknadsregionerna är mycket större och bredare i dag än vad de var tidigare. De ser inga exakta kommunala gränser.

Även om vårt hyressättningsystem har ändrats något under den senaste tiden är det fortfarande ett nationellt intresse att de kommunala bostadsbolagen har tillräckligt stor marknadsandel för att vår bostadsmodell och hyressättningsmodell ska fungera. Det innebär att detta måste finnas i landets alla delar, vilket vi måste kunna, så att säga, garantera.

Tänk om vi fortsätter att privatisera allmännyttan i den takt som har skett fram till nu – det gäller även om det sker i de kommunala församlingarna, så att säga. Om vi ser en sådan kraftig minskning av det allmänna beståndet som vi har sett kommer vi att se en mycket tydligare marknadsstyrning av det här politiska området. Det är jag väldigt orolig för. Ministern vet säkert också att det kommer att resultera i en mycket starkare segregation. Vi kommer att se en försämrad bostadsstandard. Och vi kommer säkert att se mycket större hyreshöjningar med en bostadsmarknad som i större utsträckning styrs i enlighet med marknadens principer. Allmännyttan har där en viktig dämpande funktion.

Vilka verktyg avser ministern att använda i sin roll som bostadsminister för att se till att vi kan behålla vår bostadsmodell och vår hyressättningsmodell och att vi har kvar ett allmännyttigt bestånd? Vi har ju ett gemensamt ansvar för att alla människor i det här landet ska kunna bo i bra och moderna hem till en inte alldeles för hög kostnad.

Nu aviserar regeringen att det ska byggas 250 000 nya lägenheter till 2020. Det tycker jag är en mycket bra ambition. Utgångspunkten måste då

vara att vi bygger för människor med vanliga inkomster. Där är hyresrätten viktig. Den kommer att vara mycket viktig.

Ministern talar om rörlighet. Hyresrätten är kanske det bästa sättet att se till att vi har en rörlighet som också fungerar i enlighet med arbetsmarknadens funktionssätt.

Om vi bygger många hyresrätter nu måste vi också se till att de förblir hyresrätter och skyddas från ombildningar. Hur ställer sig ministern till det? Ska vi gå in med resurser och risktagande från statligt håll i stora hyresrättsprojekt för medborgarna eller, som Vänsterpartiet har drivit igenom i budgetförhandlingarna, pengar och stöd till upprustning av miljonprogram? Ska vi göra det från statligt håll bara för att sedan se de här övervärdena kapitaliseras i bolagen – man ombildar helt enkelt alla dessa hyresrätter? Hur ser vi till att förhindra det?

Det är klart att det kan vara lockande för en kommunpolitiker, till exempel, att sälja ut sitt bestånd i stället för att höja kommunalskatten. Det måste vi förhindra. Vi har ett ansvar för att alla människor i det här landet har någonstans att bo och inte behöver skuldsätta sig för livet eller gå runt på visningar i årtal för att flytta från orten eller så.

Anf. 73 EWA THALÉN FINNÉ (M):

Herr talman! Jag ska börja med att tacka ministern för svaret. För en gångs skull får jag konstatera att jag instämmer mycket i resonemangen i svaret. Självklart måste vi lösa problemet med bristen på hyresrätter och bostäder generellt sett med att vi får nyproduktion. Hyresrätten är en självklar och viktig upplåtelseform för unga, för dem som flyttar till jobb och för andra. Där är vi helt överens.

Det finns en sak som oroar mig lite grann i svaret. Det är att ministern *i dag* inte är beredd att återinföra någon form av förbud mot ombildning. Jag hoppas att det även ska gälla i morgon.

Att Vänsterpartiet vill stoppa människors val – det handlar om att kunna ombilda sin bostad till en bostadsrätt – tycker jag möjligen inte är konstigt, men jag hoppas att regeringen är beredd att gå en annan väg.

Jag ska komma tillbaka lite till det här med nyproduktion. Jag vill lyssna lite på vilka åtgärder som ministern känner att det finns behov av. Vi ser nu att produktionen av bostäder ökar. Enligt Boverkets prognoser kommer det att byggas ungefär 40 000 lägenheter om året, vilket innebär precis det mål som ni har satt upp till 2020. Det målet är alltså inte jättevisionärt.

Alliansen har under åtta år arbetat med regelförbättringar och regelförenklingar och med att snabba upp processerna inom kommunen, framför allt, men också vid överklaganden för att få till den här nyproduktionen. Det är regelverk som har efterfrågats mycket från branschen. Tyvärr stoppade Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet några av de här regelförenklingarna och uppsnabbningen av processen i våras, vilket jag tycker är väldigt ledsamt. Vi i Alliansen har i vårt alliansmanifest – vi kommer att återkomma till det under hösten – gemensamt pekat ut flera ytterligare förbättringar av regler och snabbare processer. Jag undrar: Vad kommer regeringen att presentera, och vad vill ni åstadkomma för att få till mer nyproduktion?

Anf. 74 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Jag vill tacka Nooshi Dadgostar och hälsa henne välkommen till Sveriges riksdag och till utskottet och de viktiga frågor som jag har ansvar för, bland annat. Jag vill också tacka Ewa Thalén Finné för deltagandet i den här interpellationsdebatten. Jag hoppas att vi kommer att få många tillfällen att debattera denna väldigt viktiga fråga.

Jag ska återgå till interpellantens uppföljningsfråga. Det är väldigt viktigt att se hur den här frågan fördelar sig mellan stad och land. Vi har en situation där några av landets 290 kommuner har ett stort problem med bostadsbrist. Framför allt är det hyresrätter som efterfrågas, och jag delar interpellantens oro för att det här kan bli, och också är, i bland annat Stockholm, Göteborg och Malmö men också på några andra orter, en propp i systemet. Det skulle faktiskt kunna bidra till att skapa jobb och vara ett bra smörjmedel för den lokala ekonomin och för Sverige som stat om det avhjälps på rätt sätt.

Vi har under de senaste dagarna tillsammans med Vänsterpartiet kommit överens om hur vi vill jobba med bland annat upprustningsfrågan. Jag är väldigt glad över att Vänsterpartiet har varit konstruktivt i detta, och jag är också glad över att regeringen tillsammans med Vänsterpartiet har kunnat komma fram med en idé om hur vi ska rusta upp. Det är en jätteviktig del, för vi har bestånd från 60- och 70-talen som är i behov av upprustning, och då har tonvikten från vår sida varit på klimatsmart upprustning där hyresgästinflytandet är en viktig del.

För mig som politiker som länge har bott i hyresrätt och sett de utmaningar som finns med dessa områden är det oerhört viktigt att lyfta fram ett antal saker. Det ena handlar om nybyggnationen. Regeringens mål, som är 250 000 bostäder fram till 2020, har ett antal underrubriker. En av dem handlar om små lägenheter och hyresrätter som människor med vanliga inkomster kan efterfråga, precis som interpellanten lyfter fram.

När det gäller kommuner runt om i Sverige ser vi att vi skulle behöva framför allt hyresrätter, även om det finns kommuner som har så stora problem med bestånden att de faktiskt har blivit tvungna att ta bort hela längor med hyresbostäder. Den typen av problematik har jag som tidigare Stockholmspolitiker inte riktigt sett i våra storstadsområden. Nu breddar vi oss, och efter dryga två veckor har jag börjat förstå vidden av denna fråga och kommer att återkomma till riksdagen med fler förslag. Där vet jag att Vänsterpartiet kommer att vara en konstruktiv part.

När det gäller Ewa Thalén Finnés fråga tror jag att ingången är att vi tillsammans vill se till att ha långsiktiga spelregler för detta område, både för de boende i hyresrätter och för bostadsmarknaden, där bostadsbolagen som aktörer är en viktig del. Därför kan jag försäkra dig om att vi kommer att ha en långsiktighet och hoppas på breda lösningar i riksdagen.

Anf. 75 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Herr talman! Jag tackar för det, och jag tror att Mehmet Kaplan och jag är överens om de utmaningar som miljonprogrammet står inför och vikten av att vi gemensamt tar ansvar för det bestånd som vi redan då gemensamt tog ett ansvar för att bygga.

Det är det som föranleder min fråga: Hur skyddar vi dessa investeringar från att kapitaliseras ut och privatiseras? Jag tycker nämligen att man missar sig om man tror att det här ska vara människors enskilda val och att de

ska köpa loss lägenheter. Det här är en mycket viktigare fråga. Vi behöver ju hyresrätter för att arbetsmarknaden ska fungera, för att vi ska få tillväxt i det här landet och för att man ska kunna flytta till jobb eller studier.

Ministern tar upp några städer som är drabbade av bostadsbrist, men 85 procent av landets kommuner har brist på hyresrätter. Vi kan inte ombilda bort dem. Det är helt centralt för jobb och tillväxt att dessa är kvar. Vill man bo i en bostadsrätt får man naturligtvis köpa en, inte minska antalet hyresrätter på marknaden.

I den välfärdsöverenskommelse som Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna har skrivit under talar man om att man vill utreda frågan om försäljningar av kommunal egendom till kraftiga underpriser. Vid ombildningar säljs oftast hyresrätterna till mycket kraftiga underpriser – 60 eller 70 procent av marknadspriset. Det är en subvention från kommuninvånarna till de personer som råkar bo i en viss lägenhet.

Avser ministern att titta på hur man kan göra för att åtminstone sälja de här lägenheterna till marknadspris?

Tidigare hade vi ett slags tillståndsplikt. Länsstyrelsen gjorde en prövning för att titta på ett mer övergripande plan huruvida det var lämpligt att ombildningar skedde. Då ska man komma ihåg att det var den förrförra regeringen som tog bort denna tillståndsplikt. Det är alltså inte ett förbud, som ministern hänvisar till i sitt svar, utan det är en prövning som görs.

Man ska veta att Socialdemokraterna var mycket kritiska till att detta avskaffades. Jag noterar att Carin Jämtin till exempel sade att avskaffandet skulle innebära att tusentals hyreslägenheter kunde säljas utan hinder och för alltid försvinna från hyresmarknaden, med förödande konsekvenser för välfärden och samhällsekonomin.

Mikael Damberg, som i dag är näringsminister, sade att om man tar bort tillståndsprövningen vid ombildningar kommer det att kraftigt försvaga hyresgästerna och hyresgästens ställning på bostadsmarknaden.

Instämmer ministern i detta? Var står regeringen i den här frågan?

Detta är relevant framför allt för att hindra de väldigt segregerande effekter som det här kan få. Jag är säker på att Mehmet Kaplan redan vet att det i många stadsdelar i till exempel Stockholms innerstad bara finns ett fåtal procent hyresrätter kvar. Hur ska man få en fungerande integration av olika samhällsklasser under sådana omständigheter?

Jag vill också peka på det som ministrarnas egna partikamrater har lyft fram flera gånger om, det vill säga rättssäkerheten kring dessa ombildningar. Kommer ministern att titta på hur man kan förstärka rättssäkerheten, till exempel genom att kräva tre fjärdedelars majoritet vid ombildningsstämmor liksom begränsningar i antalet omröstningar i en och samma fastighet så att man inte röstar flera gånger om? Detta är något som Miljöpartiet själva har drivit väldigt starkt.

Anf. 76 EWA THALÉN FINNÉ (M):

Herr talman! Jag får instämma med både ministern och Vänsterpartiet – ursäkta att jag inte kan interpellantens namn – i oron över att vi har få hyresrätter och på vissa håll har ett stort behov av fler. Hyresrätten är väsentlig för rörlighet så att man kan flytta till jobb och studier. Därom är jag säker på att vi inte har någon skiljande åsikt i den här kammaren. Därför är diskussionen om nyproduktionen fortfarande det väsentliga.

En av ministrernas kommentarer här var om en klimatsmart upprustning av miljonprogramsområdena med hyresgästinflytande. Då kan jag bara konstatera att detta inte gör att vi får en enda hyresrätt till i det här landet. Möjligen kan jag ha en egen reflexion över det här. Man ska alltså ha stimulanspengar till kommunala bostadsbolag, kanske också privata – det har jag inte sett några texter om – som inte har skött sitt bestånd. De ska få skattebetalarnas pengar, medan de bolag som redan har renoverat, som sköter sitt bestånd, inte får några skattepengar. Jag tycker att det är bakvänd politik.

Sedan vill jag kommentera en sak till, och det gäller långsiktigheten. Det är ju självklart att den här branschen behöver ha långsiktiga spelregler. När ministern då talar om breda överenskommelser måste jag dra någon sorts slutsats att det inte kommer att komma förslag om att skattebetalarnas pengar ska gå till de vinstdrivande byggbolagen för att bygga hyresrätter.

Anf. 77 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Jag tackar för frågorna.

Jag börjar bakifrån denna gång så att det blir mer rättvist. Ewa Thalén Finné frågade om konkurrensneutralitet.

När det gäller utformningen av stöden ska vi se till att de blir rättssäkra, lätta att förstå och långsiktiga. Där är Boverket och Energimyndigheten viktiga myndigheter, som ska se till att utforma stöden på bästa möjliga sätt. Vi hoppas också kunna rådgöra på ett brett sätt så att frågorna inte ska bli partiskiljande.

Däremot förstår jag att Ewa Thalén Finné's ingång i frågan gäller att hon anser att skattemedel går åt det ena eller andra hållet. Låt mig påminna om något som vi från regeringens håll inte har för avsikt att göra ändringar i, nämligen ROT-avdraget. Där har ju under ett antal år skattemedel gått till människor som äger sitt boende. Det har uppfattats av dem som är hyresgäster som att det är en subvention eller en transferering av skattemedel till dem som äger sitt boende. Jag säger inte att det är något fel med det, men jag tycker att det blir en ensidig beskrivning om den som hyr sin bostad inte ska få någon form av subvention vid upprustning. Jag kan hålla med om att den som har skött sig och sitt bostadsbestånd blir indirekt inte bestraffad, det är kanske fel ord, men åtminstone felhanterad eftersom den som inte har skött sig kommer att få någon form av hjälp.

Situationen är sådan att det inte kommer att bli en bred utdelning av dessa subventioner utifrån vem som har skött sig mest eller minst, utan varje projekt kommer att vara baserat på sina egna meriter. När reglerna utformas av Boverket och Energimyndigheten och vi börjar tillämpa systemet ska Boverket – förmodligen – utse vilka områden och vilka bestånd som är i behov av den typen av upprustning. Det kommer onekligen att bli så att pengarna inte kommer att räcka till alla bestånd. Behovet är enormt.

Låt mig säga något kort om att detta inte innebär nya lägenheter. Ewa Thalén Finné sade själv i sitt första anförande att det byggs redan, och vi måste ha flera bollar i luften samtidigt. Vi måste se till att underlätta för det som pågår och smörja det maskineriet samtidigt som de som bor i undermåliga lägenheter och bostäder inte ska behöva betala för gamla synder hos ägare, oavsett om de är kommunala eller privata, som har underlåtit att göra de reparationer, tillbyggnader och ombyggnader som faktiskt har behövts.

När det gäller Nooshi Dadgostars frågor anser vi att det är oerhört viktigt att rättssäkerheten finns på plats vid ombildningar. Det är något som är oerhört viktigt, men det ligger hos ett annat departement. Det är Justitiedepartementet som har de frågorna, och jag välkomnar en debatt även på det området.

I områden som är monotona, där det bara finns hyresrätter, måste kommunen – det här är en kommunal fråga – bestämma sig för hur blandade upplåtelseformer kan lösa en del av utmaningarna.

Anf. 78 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Herr talman! Jag upprepar de frågor som jag inte riktigt kände att jag fick svar på. Det handlade bland annat om tillståndsplikten, som alltså inte är ett förbud utan en prövning för att förhindra innerstadsombildningar och som inte kommer att leda till det jag tror ministern är inne på.

Sedan vill jag gå vidare till den skattemässiga ojämlikhet som ju finns mellan hyresrätten och bostadsrätten. Det gäller till exempel ränteavdrag och ROT-avdrag, där staten skyfflar över mycket pengar till villaägare och bostadsrättshavare för att bygga upp till skillnad från hyresgästen som inte får en enda krona.

Detta gör att det skapas incitament för att ombilda sin lägenhet – innehavaren kan stå i begrepp att rusta upp – för att komma i åtnjutande av ROT-avdraget. Vad vill ministern göra för att ojämlikheten mellan hyresrätten och bostadsrätten ska utjämnas så att inte samhällets skattesystem styr människors val? Nu inser jag att denna fråga kanske inte heller ligger på ministrernas bord – whatever!

Det finns ett antal olika boendeformer: hyresrätten, bostadsrätten och egnahem. Det är en valfrihet för medborgaren. Men tyvärr verkar hyresrätten vara den boendeform som i praktiken hela tiden ska säljas ut och minskas till förmån för de andra boendeformerna. Det är inte valfrihet för mig. Hyresgästen som har valt till exempel det allmännyttiga bolaget ska också vara trygg med valet av hyresvärd.

Jag vill tacka för en bra debatt. Jag är glad för ministrernas goda ambitioner, och jag har höga förväntningar på den nya bostadsministern.

Anf. 79 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Tack, Nooshi Dadgostar! Den här frågan kommer vi att diskutera och debattera fler gånger. Den tål att debatteras och diskuteras. Alla bor vi någonstans – förutom de hemlösa. Det är en annan fråga som delvis ligger på ett annat statsråd.

Låt oss titta på frågan om bostadsmarknaden. En sak lärde jag mig under mina år i riksdagen, nämligen att politiker bygger inga bostäder. Vi ska försöka se till att systemet underhålls på ett sådant sätt att de som bygger, kan bygga och faktiskt bygger ska ha långsiktiga villkor. Reglerna får för det första inte vara av sådan art att de ändras rakt över en mandatperiod men ska för det andra vara lätta att förstå sig på.

De två systemen tillsammans skapar en god grund att stå på. Vi från regeringen tror att vi kommer att uppnå målet om 250 000 nya bostäder. Men problemet är precis det Nooshi Dadgostar tar upp, nämligen att dessa bostäder måste vara sådana att människor med vanliga inkomster har råd att bo i dem. Den ekvationen är inte den enklaste att få ihop, men jag kommer att lägga ned min tid på att få en bra grund att stå på framöver.

Det var en fråga om tillståndsplikten. Min formulering om att ”jag är i dag inte beredd att återinföra någon form av förbud mot ombildning” handlar just om någon form av förbud. Tillståndsplikten som sådan, så som jag har uppfattat den vid genomläsningen, är en form av förbud. Vi ska se över frågan, och vi ska se över alla möjligheter att skapa breda överenskommelser.

Jag tackar även Ewa Thalén Finné och hoppas på ett gott samarbete framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2014/15:2 om Sverige och den svenska utbyteshandeln

Anf. 80 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Finn Bengtsson har frågat statsministern inom vilken del av regeringen statsministern avser att det med nuvarande ministerportföljer avsätts full kraft för att värna svensk utrikeshandel på ett optimalt sätt.

Finn Bengtsson har vidare frågat statsministern, eftersom det inte finns någon explicit utpekad minister för uppgiften, hur detta statsråd kommer att, med utrikeshandel som enbart en del i sitt uppdrag, med säkerhet kunna prioritera de alltmer viktiga handelsutbytesfrågorna för ett litet exportberoende land i en värld som, glädjande nog, blir alltmer globaliserad men därmed också mer konkurrensutsatt avseende potentiella marknader och handel.

Finn Bengtsson har slutligen frågat statsministern om det är rätt övervägt att Sverige nu har en EU-kommissionär på full tid engagerad i handelsfrågor, medan Sverige har en regering med en minister och stab vars uppgifter enbart kan ge detta viktiga område ett deltidsengagemang.

Interpellationen har överlämnats till mig.

Regeringen har satt upp som mål att Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU år 2020. Ungefär hälften av den svenska bnp:n utgörs av export. Den är således mycket viktig för att vi ska kunna nå målet om lägst arbetslöshet. Utrikeshandeln är en nyckel till en växande ekonomi och fler jobb i Sverige. Detta är en för regeringen prioriterad fråga.

Statsministern har organiserat regeringens arbete så att jag ansvarar för EU:s inre marknad, handelspolitik, handels-, investerings- och Sverige-främjande samtidigt som jag är chef för Näringsdepartementet. På Näringsdepartementet finns en statssekreterare med särskilt ansvar för handelspolitiken och främjandet. På så vis avser regeringen att inom Näringsdepartementet optimera frågor kring handels- och näringspolitik. Genom att både föra en aktiv näringspolitik och bedriva en stark exportfrämjande verksamhet kan regeringen arbeta strategiskt och kraftfullt med export- och handelsfrågor. Därmed skapas förutsättningar för att stärka Sveriges internationella konkurrenskraft.

Regeringen kommer att utarbeta en exportstrategi och göra ytterligare satsningar för att stärka svenska företags möjligheter på den internationella

marknaden. Genom att samla politiken kring såväl ett stärkt svenskt näringsliv på hemmaplan som satsningar på exportmarknaderna under ett departement får vi större effekt.

De svenska ambassaderna och utlandsmyndigheterna spelar en viktig roll för genomförandet av regeringens samlade politik på området. Genom att handelspolitiken, främjandeinsatser och exportsatsningar knyts till den nationella näringspolitiken bildas en helhet som är nödvändig för att lyckas bättre.

EU utgör en viktig del av svensk handelspolitik, och regeringen avser att vara en aktiv aktör. Jag menar också att det är mycket glädjande att Sverige genom Cecilia Malmström, som kommer att tillträda som EU-kommissionär för handelsfrågorna, kan bidra till att utveckla och stärka EU:s handelspolitik.

Jag ser fram emot en fortsatt och konstruktiv diskussion om dessa för Sveriges ekonomi och arbetsmarknad så viktiga frågor.

Anf. 81 FINN BENGTSSON (M):

Herr talman! Låt mig först få gratulera Mikael Damberg till utnämningen som närings- och innovationsminister och sedan tacka honom för svaret på min interpellation.

Jag hade ställt frågan om avsaknad av en handelsminister i den nya regeringen Löfven till statsministern eftersom det ytterst är han som ansvarar för statsrådsutnämningarna. Nu svarar i stället Mikael Damberg på frågan då han fått den uppgiften i sin redan i övrigt digra portfölj.

Näringsminister Damberg konstaterar i sitt svar att ungefär hälften av den svenska bruttonationalprodukten utgörs av export och att utrikeshandel är en nyckel till en växande ekonomi och fler jobb i Sverige samt att det är en för regeringen prioriterad fråga. Men varför, Mikael Damberg, prioriterar man inte en minister på heltid bland de 24 nya statsråden i den svaga minoritetsregeringen, koalitionsregeringen mellan Socialdemokraterna och Miljöpartiet?

Jag har mycket svårt att förstå att Socialdemokraterna, särskilt Mikael Damberg, som jag bedömer som en mycket tillväxtinriktad och klok politiker, aktivt valt bort att tillsätta en så viktig person i regeringen som en handelsminister faktiskt är. Kan förklaringen, herr talman, ligga i att Socialdemokraterna med Mikael Damberg i spetsen givit sig i lag med ett öppet tillväxtfientligt parti som Miljöpartiet och att man fått vika sig på denna för Sverige som nation så viktiga punkt? Var regeringsinnehavet så hett eftertraktat att detta fick gå före Sveriges väl?

I sitt svar hänvisar Mikael Damberg till att statsministern valt att organisera regeringens arbete så att närings- och innovationsministern ska ansvara för EU:s inre marknad, handelspolitik, handels-, investerings- och Sverigefrämjande samtidigt som han är chef för hela det mäktiga Näringsdepartementet.

Förlåt mig, herr talman, för jag vet att Mikael Damberg har stor arbetskapacitet, men även för honom har dygnet endast 24 timmar och alla måste vila ut någon gång, inte minst under de kommande fyra åren som nu är framför oss, om den rådande ordningen blir bestående under denna tid. Då skulle Mikael Damberg, Näringsdepartementet, Sveriges regering och hela

svenska folket vara betjänt av att han avlastades de för den svenska exporten till utlandet så viktiga frågorna av en handelsminister som helhjärtat kunde ta sig an denna för vårt framtida välstånd mycket viktiga funktion.

Att, som Mikael Damberg säger, ha kompenserat detta genom att ha utsett en statssekreterare med ansvar för handelspolitiken och främjandet känns för den som har någon uppfattning om handelsutbytets roll milt sagt politiskt naivt. Hur tror Mikael Damberg att det uppfattas om Sverige verkligen vill utveckla ett nära och viktigt samarbete med många stora länder runt om i världen om han från Näringsdepartementet skickar en statssekreterare att möta upp dessa länders regeringsrepresentanter? Ja, inte lär det vara statsråd och regeringschefer, eller ens andra ministrar, som statssekreteraren kommer att få träffa, utan i bästa fall tjänstemän på hans eller hennes egen nivå där beslut om handelsutbyten, åtminstone i större sammanhang, knappast bemyndigats att överenskommas.

Det är dessutom lite underligt att tänka sig att statssekreteraren i fråga skulle ägna sitt uppdrag så mycket tid som den tidigare handelsministern i alliansregeringen gjorde, med kanske 250 resdagar om året. Det är alltså en belastning som bör ligga på ministernivå och Mikael Damberg bör befrias från den med tanke på det tunga ansvar han har som närings- och innovationsminister.

Anf. 82 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Tack, Finn Bengtsson, för interpellationen och diskussionen om den viktiga handelspolitiken! Det bådär gott att vi i denna kammar är överens om att Sverige är ett litet och väldigt exportberoende land. Då måste vi fundera på hur vi bäst stimulerar både import till och export från vårt land. Det är avgörande för hur vi lyckas med våra ekonomiska mål men även våra sysselsättningspolitiska mål. Det är bra att vi har en samsyn i detta.

Interpellationen handlar om hur man organiserar arbetet. Det är viktigt att se att den internationella politiken och den nationella näringspolitiken alltmer hänger ihop. Frågan om handelsfrämjande kan inte särskiljas från de näringspolitiska prioriteringar vi gör i Sverige, så som fallet kanske var en gång i tiden. Frågorna hänger ihop på ett mycket tydligare sätt än tidigare.

Om vi tittar ut över Europa ser vi att många länder i dag sammanför just handelspolitik och näringspolitik i en gemensam portfölj för att kunna maximera den nationella näringspolitiken och för att ge den en hävstång ut på de internationella marknaderna.

Jag talade i förmiddags med Sigmar Gabriel, Tysklands vicekansler, näringsminister, energiminister och också handelsminister. Om det är någonting som Tyskland är känt för är det sin handel. Sverige är ett mycket mindre land än Tyskland, men även Tyskland har valt att sammanföra de arbetsuppgifterna inom samma departement för att skapa en kraft i den näringspolitiska diskussionen på hemmaplan.

Jag delar inte rakt av bilden att det bara är en handelsminister som ska jobba med främjande av handel. Frågorna är så viktiga att de berör hela regeringens arbete. Ofta kan en enskild fackminister, som är väldigt kunnig på ett särskilt område, vara rätt person. Låt oss ta exemplet folkhälso- minister och sjukvårdsminister som ska diskutera frågan om utbyte eller

handel gällande life science. Han eller hon kan vara en mycket god representant för Sverige när det gäller att diskutera internationell handel och utbyte kring sådana frågor. På sakpolitikens områden kan vi tala om klimatfrågor, klimatinnovationer. Då kan en miljöminister vara väldigt drivande och duktig i förhandlingar som gäller handelsavtal, utbyte och främjande av miljöteknik och annat.

Vår ambition är alltså att hela regeringen ska jobba mot målet att Sverige år 2020 ska ha EU:s lägsta arbetslöshet. Vi kommer också att jobba fram en exportstrategi för Sverige som innebär att alla måste ta sin del av ansvaret för att lyfta fram dessa frågor.

Jag kommer att ta frågorna på stort allvar, för jag tror inte att vi i Sverige kommer att lyckas med våra näringspolitiska ambitioner om vi inte har ett mycket tydligt internationellt, globalt, perspektiv i vår näringspolitik. Det kommer inte att gå att skapa många nya jobb i Sverige om vi inte på ett ännu tydligare sätt finns på de stora tillväxtmarknaderna i världen. Sverige är fortfarande väldigt beroende av handel med Norge, med Tyskland, med våra grannländer i Europa. Det är ganska naturligt, men det är lite illavarslande att vi inte är lika välrepresenterade på de tillväxtmarknader runt om i världen som växer snabbast i dag.

Vår ambition att föra ihop handelspolitik med näringspolitik är ingenting unikt för Sverige. Det sker i många europeiska länder eftersom handelspolitiken i dag ligger närmare näringspolitiken än kanske någonsin tidigare.

Anf. 83 FINN BENGTSSON (M):

Herr talman! Nej, Mikael Damberg, jag misstror inte alls regeringens ambitioner att vilja ihop näringspolitiken med handelspolitiken. Det är naturligtvis det som är utgångspunkten. Sedan brukar det vara så när man inte känner igen en minister att det sägs att ansvaret ska spridas på alla departement, ungefär som med integrationsarbetet. Nu vilar även ansvaret för handeln på alla departement.

När jag inför den här interpellationsdebatten talade med alliansregeringens nyss avgångna handelsminister, Ewa Björling, återkom hon hela tiden till att handelsfrågorna och Sveriges export till utlandet måste ta sin utgångspunkt i den särskilda ordning som råder på Utrikesdepartementet och som särskiljer sig avseende bland annat kunskapen om de många koderna för kontakter med olika länder, vilket Utrikesdepartementet är bäst på och kanske ensamt om inom Regeringskansliet, möjligen med undantag för Statsrådsberedningen.

Förutom att Utrikesdepartementet har kompetens att knyta upp handelsförbindelser på ministernivå förtjänar tyngden i alla de här frågorna en ministerstatus. Jag vill kort sammanfatta vad Ewa Björling hade i sin yrkesbeskrivning under sina sju år som minister.

Hennes ansvar för förvaltningsärenden gällde till exempel information om Sverige i utlandet, utrikeshandels- och handelspolitik, allmänna tull- och handelsavtalet GATT, världshandelsorganisationen WTO, internationella tull- och handelsförhandlingar, befrielse från tull, Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling OECD, europeiska frihandels-sammanslutningen Efta, internationella handels- och råvarufrågor i många fall, multinationella företag och internationella investeringar, främjande av utländska investeringar i Sverige, allmänna frågor om teknisk provning

och kontroll samt standardisering, genomförande av EU:s inre marknad, i den mån sådana ärenden inte hörde till något annat departement, exportfrämjande åtgärder, statsstödda exportkrediter och exportkreditgarantier, internationella överenskommelser om allmänna villkor för exportkrediter samt handelskamrarna. Det här gällde alltså enbart förvaltningsärendena i samband med regeringsförhandlingarna.

Vad gäller lagstiftning ansvarade man för utrikeshandel, det europeiska ekonomiska samarbetsområdet EES, allmänna tull- och handelsavtalet GATT, världshandelsorganisationen WTO, tullfrågorna, kontroll över tillverkning av krigsmateriel och förbud mot utförsel av krigsmateriel med mera, exportkontrollfrågor avseende produkter med såväl civil som militär användning, obligatorisk kontroll genom teknisk provning, genomförandet av EU:s inre marknad, exportfrämjande åtgärder, statsstödda exportkrediter och exportkreditgarantier samt auktorisation av handelskamrar.

Vid sidan av allt detta hade man ansvar för myndigheter och organ som Svenska institutet, Inspektionen för strategiska produkter, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll, Sveriges Standardiseringsförbund, Kommerskollegium, Exportkreditnämnden, Myndigheten för utländska investeringar i Sverige – det som numera heter Business Sweden – Sveriges exportråd, som också är kopplat till Business Sweden i dag, handelssekreterare och handelskamrar.

För mig framstår detta som väldigt viktiga uppgifter som bör hanteras på ministernivå. Som jag sade i mitt tidigare inlägg har jag beundrat Mikael Dambergs arbetskapacitet, men jag tycker synd om honom – och även om Sverige – om han ska ta på sig ett så stort ansvar vid sidan av att knyta detta till de viktiga näringslivsfrågorna. Jag skulle även vilja ställa frågan hur Mikael Damberg ser på att inte ha den nära kontakten inom Utrikesdepartementet, som kan nå in i länder med de koder som departementet härbärgerar, till skillnad från många andra fackdepartement.

Anf. 84 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Under förra mandatperioden ansvarade jag i näringsutskottet för handelspolitiken för Socialdemokraternas del. Låt mig till att börja med säga att jag har den största respekt och beundran för Ewa Björling. Det var en duktig och kompetent handelsminister. Men det finns ändå skäl att fundera över var de här frågorna mest hör hemma. Hör de verkligen hemma på Utrikesdepartementet, med den kultur som finns invävd i dess väggar? Den tradition som råder där har vi läst kilometervis om, skulle jag vilja påstå, i olika typer av tidskrifter. Eller är det så att detta handlar mer om tillväxtpolitik och näringspolitik? När jag ser på det här får jag säga att bristerna gällde just detta.

Jag är lite fascinerad. Under mandatperiodens första dag av interpellationer har vi mest diskuterat den organisation av departementen som man valt att göra. Låt mig då påminna Finn Bengtsson om att nästan varje regering som tillträder skapar nya organisationer och flyttar ärenden hit eller dit. Vi socialdemokrater var naturligtvis förvånade över hur man organiserade departementen när Alliansen tillträdde 2006. Men jag tycker inte att det är det som är viktigt. Det viktigaste är att arbetet blir gjort och att politiken genomförs.

Prot. 2014/15:11

21 oktober

Svar på
interpellationer

Varför ta strid på en sådan här punkt, där vi faktiskt är ganska överens? Är det någonting vi är överens om i Sveriges riksdag är det just handelspolitiken. Det finns de som är kritiska till enskilda saker, men det finns inget parti som säger att det inte vill ha frihandel, inte vill att andra länder ska få komma in och ta en del av våra marknader. Det förekommer inte i denna riksdag, och det tycker jag är skönt.

Då kan man fråga sig vad som är viktigast. Är det viktigaste vilket departement detta tillhör och vilken minister som hanterar det? Jag är mycket tveksam till det. Jag tycker att det är en icke-fråga vem som är ansvarig för handelspolitiken i en regering. Jag är väldigt glad att Mikael Damberg har fått frågan, för jag tror att han är kompetent att sköta detta, men som Mikael Damberg säger ligger handelsfrågorna också på många andra.

Låt mig berätta för kammaren och Finn Bengtsson att jag var i Indien en gång på utskottsresa. Där stötte vi samman med miljöministern. Han hade en stor delegation med svenska affärsmän som var ute efter att försöka sälja in svensk miljöteknik, svensk grön teknik – framtiden i Sverige – till indiska företag och myndigheter. Det är klart att alla ministrar i sin roll måste ta ansvar för sin del av exporten och utrikeshandeln. Det kan man inte bortse från. Låt oss diskutera sakfrågan i stället, inte var frågorna ligger och vem som är ansvarig för dem!

Anf. 85 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Man kan alltid diskutera organisation, vad som är mest lämpligt och hur man bäst bedriver ett effektivt arbete. Jag tror att en framgångsrik export börjar med en framgångsrik näringspolitik. Där har vi haft en del problem i Sverige. Vi har haft ett antal stora globala företag som funnits väldigt väl representerade på de globala marknaderna, medan vi under många år har diskuterat att vi har lite för få små och medelstora företag som tar steget ut på exportmarknaderna. Ska de göra det måste kopplingen mellan näringspolitik och export- och handelspolitik bli tydligare än i dag.

Jag tror att jag till och med skulle gå så långt som att säga att det har funnits en myt om att små och medelstora företag i Sverige inte går på export i större utsträckning. Den förklaring man ofta hör är att de är underleverantörer till stora exportföretag i Sverige. Jag tycker att den där logiken är lite bakvänd. Är man redan leverantör till stora exportföretag i Sverige klarar man redan kvalitetskraven. Det finns ingenting som säger att man inte skulle kunna gå på export till stålindustrin i många andra länder globalt om man är underleverantör till stålindustrin i Sverige. Det där håller inte riktigt som förklaring till varför så få små och medelstora företag går på export. Detta tycker jag är den stora utmaningen för Sverige att hantera, givet att vi ska behålla och stärka vår position i det globala sammanhanget.

Det är klart att UD har en central roll för hela handelspolitiken. Det går inte att komma ifrån. Vi har våra utlandsmyndigheter som finns på plats och gör oerhört mycket för att främja svenska intressen och skapa kontakter och utbyten.

Det får vi inte tänka bort. Men jag tror att det som lite grann har skavt och inte riktigt fungerat alla gånger är hur man får företagen att gå på export. Det kommer vi att ägna mycket tid åt i den nya regeringen. Det har

inte alltid varit så heller under den borgerliga regeringen. Man ska komma ihåg att före 2006 låg handelsfrämjande på Näringsdepartementet. Vi har prövat lite olika vägar framåt i den här frågan. Vi har kommit fram till att det är en väldigt intressant väg framåt där vi vill knyta ihop den inrikes näringspolitiken med den utrikes handels- och exportpolitiken.

Det handlade också om Cecilia Malmström i interpellationen. Det är ett erkännande för Sverige och för Cecilia Malmström som person att hon nu i EU-kommissionen får den viktiga portföljen med handelsfrågorna och de viktiga avtal som ska förhandlas och som kan bidra till att Europa kommer lite grann ur sin svacka och vänder sig utåt snarare än inåt i det här sammanhanget.

Sverige har fått en fjäder i hatten men också Cecilia Malmström själv. Jag ser verkligen fram emot att samarbeta med Cecilia Malmström om de här frågorna. Vi har mycket att vinna på att jobba tillsammans med den nya kommissionen med de viktiga frågor vi står inför. Jag vill avslutningsvis säga att det är viktigt för Sverige att vi har en bra relation med EU och EU-kommissionen i dessa viktiga frågor.

Anf. 86 FINN BENGTTSSON (M):

Herr talman! Jag var lite orolig inför den här interpellationsdebatten. Jag måste nog säga att Mikael Damberg har lugnat mig. Jag hör dig här resonera på ett sätt som visar att du inser värdet av handeln och att ta ett ansvar på ministernivå. Jag hoppas verkligen att du får tid och kraft att göra detta med din stora arbetskapacitet.

Mikael Damberg sade mycket riktigt i sitt svar på en av mina frågor att han var glad för valet av svensk handelskommissionär i EU. Han kanske är lite gladare för detta val än vad Socialdemokraternas delegationsledare Marita Ulvskog verkar vara därefter. Nu är hon i varje fall på plats. Jag tror att det blir väldigt bra om ni kan samarbeta.

Det är viktigt att lyssna. Det är riktigt som Mikael Damberg sade att man har haft olika konstruktioner i detta. Nu har Ewa Björling haft uppdraget som handelsminister i sju år i en alliansregering. Man hör hennes beskrivning av antalet resandedagar. Hon visste inte ens själv hur många de var, men de var kanske 250 om året. Detta var på ministernivå och öppnade väldigt många dörrar till både regeringschefer och andra ministrar. Detta är viktigt för handelspolitiken och utgår från kulturen på Utrikesdepartementet i nära samordning med de andra fackdepartementen.

När det gäller att vara överens om handelspolitikens värde för tillväxt delar allianspartierna detta med Socialdemokraterna. Men det är inte säkert att samarbetspartiet Miljöpartiet är så överdrivet positivt till tillväxttanken och därmed den globala handeln. I varje fall har ibland enstaka ledamöter uttryckt detta med inlåsning på ett förfärande sätt.

Jag hoppas att närings- och innovationsministern i sitt nya uppdrag kan matcha ett Sverige på väg mot tillväxt och framtidstro i en global handelspolitik trots att jag inte är säker på att man får så mycket stöd från koalitionsparternas regering.

Anf. 87 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Det är nästan överflödigt med en sista kommentar. Vi kommer att återkomma till frågorna inte minst inom ramen för den diskussion som handlar om en ny exportstrategi för Sverige. Vi ska sträva efter att lyssna på vad inte minst det svenska näringslivet ser som sina potentialer och jobba med de frågorna.

Även den tidigare regeringen hade en exportstrategi med ganska höga målsättningar som inte riktigt möttes. Vi måste ta lite nyttag och fundera i alla partier men också tillsammans med svenska företagare. Hur gör vi det så bra som möjligt? Hur kan vi skapa en gemensam bild?

Den stora utmaningen är att få alla aktörerna att dra åt samma håll. Det är då vi kan få mest utveckling för en progressiv och bra handelspolitik. Med detta vill jag tacka för interpellationsdebatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2014/15:26 om klausulen om investeringsgaranti i frihandelsavtalen med Kanada och USA

Anf. 88 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Amineh Kakabaveh har frågat mig huruvida uttalandet i regeringsförklaringen om att handelsavtal ska respektera demokratiska beslut innebär att tvistlösningsmekanismen mellan investerare och stater (ISDS) ska tas bort från förhandlingarna om handels- och investeringsavtal mellan EU och Kanada (CETA) respektive EU och USA (TTIP). Hon har vidare frågat mig om jag avser att agera inom EU för att bidra till att öka insynen i förhandlingarna.

Låt mig börja med att understryka att Sverige som ett exportorienterat land har stora intressen av att främja en fri och rättvis världshandel. Regeringen kommer därför att arbeta för progressiva internationella handelsavtal och riva handelshinder, samtidigt som vi står upp för miljön, löntagarnas intressen och människors och djurs hälsa. Handelsavtal ska respektera demokratiskt fattade beslut. Regeringen kommer att driva detta i samtliga handelsavtal, så även i avtalen med USA och med Kanada vilka kommer att föreläggas EU:s medlemsstater och Europaparlamentet för beslut innan dessa kan godkännas och träda i kraft.

Regeringen anser likaså att dessa båda frihandelsavtal kan bidra till tillväxt och jobb i Sverige. Det är viktigt. Handelspolitiken, inklusive avtalen med USA och med Kanada, bör nyttjas för att säkerställa att Sverige når lägst arbetslöshet i EU till år 2020. I enlighet med regeringsförklaringen ska ett tydligt sysselsättningsmål styra den ekonomiska politiken, vilket inkluderar närings- och handelspolitiken.

USA är vår viktigaste exportmarknad utanför EU och den största mottagaren av svenska direktinvesteringar. Trots låga tullar skulle frihandel leda till stora besparingar och nya möjligheter för våra företag. För att uppnå höga vinster med ett brett och ambitiöst avtal krävs också att höga standarder garanteras för skydd av miljö, människors och djurs hälsa och konsumenter, samt att rätten garanteras på EU-nivå eller medlemsstatsnivå

att vidta framtida lagstiftningsåtgärder som är nödvändiga för att upprätthålla detta.

Öppna, tydliga och förutsägbara villkor för investeringar har betydelse för Sverige, våra jobb och vårt välbefinnande. Svenska företag agerar på en global marknad och finns i så gott som alla världens hörn. Men det är också tyvärr ett faktum att inte alla länder erbjuder samma grad av rättssäker behandling av företag och medborgare som vi gör i Sverige. Sverige, liksom många andra länder i världen, har därför bilaterala investeringsavtal sedan en lång tid tillbaka. Avsikten är att ge svenska företag ett grundläggande skydd framför allt när ett annat land väljer att expropriera våra företags tillgångar. Det är varje lands rätt att fatta sådana demokratiska beslut. Men principen i avtalen är att skälig kompensation då ska ges. För att säkerställa detta har investeringsavtal, inklusive de som Sverige ingått, traditionellt inkluderat en möjlighet till skiljedomsförfarande ifall parterna inte förmår finna en lösning sinsemellan.

Det förs nu i många länder och på EU-nivå en viktig diskussion om kopplingen mellan investeringsavtal och staters rätt att reglera på områden som rör till exempel miljö, hälsa och konsumentskydd. Regeringen välkomnar den diskussionen. Vi tror att investeringspolitiken kan förbättras och förtydligas. Regeringen kommer att formulera sin syn på en ny och modern investeringspolitik. De grundläggande principerna för handelspolitiken som statsministern gett uttryck för i regeringsförklaringen kommer att vara styrande för våra ställningstaganden.

Tidigare i år initierade EU-kommissionen en offentlig konsultation om investeringsskydd och tvistlösningsmekanism i avtalet med USA. Det är positivt att en bred konsultation ägt rum och att många olika aktörer medverkat, inklusive fackliga och andra organisationer i Sverige. En analys kommer att publiceras senare i år. Regeringen avser att göra en noggrann analys av denna för att aktivt kunna delta i den efterföljande diskussionen i EU. Detta sker bland annat i syfte att säkerställa att avtalet innebär att demokratiska beslut respekteras och att eventuella tvister löses i öppna processer. Det handlar om att skydda bland annat hälsa, miljö och fackliga rättigheter. Först måste dock alla medges möjlighet att få komma till tals och få sina synpunkter beaktade.

Regeringen kommer även att verka för största möjliga transparens i handelsförhandlingarna med USA. Öppenhet är centralt för att förhandlingen ska kunna avslutas med ett gott resultat. En aktiv och bred dialog med fack, näringsliv och andra intressenter från det civila samhället ska eftersträvas.

Det finns redan i dag mer information att tillgå om denna förhandling än vad som funnits tillgängligt under EU:s tidigare bilaterala handelsförhandlingar. Nyligen publicerades till exempel förhandlingsmandatet som medlemsländerna gav till Kommissionen inför förhandlingarna. Regeringen ställde sig bakom det beslutet. Likaså välkomnar regeringen att kommissionen ska publicera, efter varje förhandlingsrunda med USA, en offentlig rapport som beskriver vad som har behandlats. Ytterligare steg i riktning mot att öka informationen kommer att tas.

Sverige har också varit aktivt i att försöka nå ut med information om förhandlingarna. Material har publicerats och seminarier har hållits till vilka arbetsmarknadens parter samt intresseorganisationer från det civila

Prot. 2014/15:11

21 oktober

Svar på
interpellationer

samhället bjudits in. Regeringen kommer att fortsätta engagera och informera intressenter och aktörer från hela samhället i den diskussionen.

Anf. 89 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Jag tackar statsrådet Mikael Damberg för svaret. Jag vill passa på att gratulera dig till posten som närings- och innovationsminister.

Jag tycker att ministerns redogörelse i detta svar är i enlighet med regeringsförklaringen. Men dessvärre får jag inte något konkret svar. Det gäller särskilt om Sverige kommer att jobba för att göra som till exempel Österrike och Tyskland och lyfta ut det så kallade investeringsskyddet ISDS. Vi har hört mycket kritik från båda sidorna av Atlanten. Fackliga organisationer, miljörelser och folkliga rörelser är mycket oroliga över de processer som pågår med anledning av avtalet TTIP, Transatlantic Trade and Investment Partnership.

Avtalen har fått extra uppmärksamhet när det gäller hur man proppar olika antibiotika i mat, till exempel i kyckling. Det är andra regler och normer i USA än i Europa och särskilt Sverige.

Olika mycket viktiga delar i detta handlar om fackliga rättigheter. Jag har stora förväntningar och förhoppningar om att den svenska regeringen kommer att jobba för dessa rättigheter med tanke på till exempel de fackliga rättigheter som blev underordnade frihandelsavtal och fri rörlighet när det gäller Lavalavtalet, där byggnadsarbetarna inte fick samma rättigheter till löneutveckling. Det handlade också om miljöarbete. Vi har faktiskt svart på vitt att många storföretag har fått så mycket makt att de i domstolar fått stater, till exempel Australien, att betala pengar för att man inte har gjort investeringar i deras verksamheter.

Det skulle också handla om den viktiga överenskommelsen mellan regeringen och Vänsterpartiet om vinsterna i välfärden, att Carema och många andra stora riskkapitalister skulle kunna kräva av Sverige att betala pengar. Det är inte någon demokratisk hållning. Det är verkligen ingenting som svenska folket, löntagarna eller de fackliga organisationerna vill.

Därför vill jag fråga statsrådet Mikael Damberg följande: Kommer Sverige och statsrådet att jobba för att lyfta ut investeringsskyddet ur dessa avtal, precis som Österrike och Tyskland har gjort, eftersom det är ett hinder för demokrati, öppenhet, miljö och människors och djurs hälsa?

Anf. 90 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Tyskland som jag känner till – Österrike känner jag inte till – har inte sagt att de vill lyfta ut ISDS. De har sagt att man ska ha ett annat regelsystem för tvistlösningsmekanismen. De har inte sagt att man ska ta bort den helt och hållet.

Jag är en gammal facklig förhandlare. Men om parterna inte följer avtalet när ett avtal ska slutas måste man kunna säga: Stopp och belägg, nu följer ni faktiskt inte detta avtal. Nu måste vi faktiskt gå till en förhandling på något sätt.

Ibland slutar det i Arbetsdomstolen, andra gånger inte. ISDS-frågan är jättesvår.

En sak som förvånar mig lite grann i denna debatt – tro mig, jag har varit med i många sådana debatter – är att alla säger: Exakt så här ska det bli.

Då måste jag ställa frågan: Hur vet man det? Hur kan man vara så säker på att det blir exakt så?

Om man tittar på ISDS i de olika handelsavtalen ser det nästan aldrig likadant ut. Det är rena fakta om ISDS.

Det är riktigt att Österrike har betalat ganska ordentliga skadestånd. Men det finns inget land som i skiljedom har blivit dömt till vare sig det ena eller det andra. Däremot pågår en process på Nya Zeeland om tobaksreklamen.

Vi vet inte hur detta kommer att se ut. Låt oss säga nej den dagen som vi har avtalet i hamn. Detta är ett av de största handelsavtal som EU, och för den delen Sverige, någonsin har slutit. Det finns många kontroversiella delar i detta.

Tro inte, Amineh Kakabaveh, att vi är de enda som har synpunkter. Är det bara vi som är rädda för antibiotika? Nej, amerikanerna är livrädda för att de ska bli förgiftade på grund av den dåliga djurhållning som de anser att Europa har. De är livrädda för kött från Europa.

Vi ska därför inte tro att vi är världsmästare. De har sin syn på saker, och vi har vår syn på saker.

GMO kan jag ta upp i nästa inlägg. Men jag ska till sist säga någonting om sekretessen i detta sammanhang. Jag tillsammans med andra i alla de andra partierna i denna riksdag var överens med Ewa Björling om att den första frågan som hon skulle driva inför dessa förhandlingar var att det skulle vara öppna förhandlingar enligt den svenska traditionen. Men nu är det så att vi inte ska förhandla med oss själva. Vi gillar öppenhet och offentlighet, men det gör inte alla länder och motparter. Vad ska vi göra då? Ska vi avstå från ett handelsavtal som kanske ger oss tillväxt, eller ska vi inte göra det?

Anf. 91 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag börjar med att framhålla det som jag har försökt säga i mitt svar, nämligen att dessa avtal är mycket betydelsefulla, inte bara för vårt land. Det kan lätt bli en svensk diskussion. Eftersom Sverige är ett litet och exportberoende land har vi mycket att vinna på dessa internationella handelsavtal. Men vi kan globalt se att dessa internationella handelsrundor har gått lite i baklås. De regionala stora handelsavtalen är därför mycket viktiga för alla oss i Sverige. Vi brukar gemensamt främja en öppnare handel och sjysta spelregler på en global marknad. Då blir dessa handelsavtal viktiga i sig för till exempel USA, Sverige och Europa. Men de blir också viktiga för att de sätter en standard för vilken handelsrelation som vi ska ha i andra delar av världen. Detta avgörs nu lite grann av hur vi hanterar dessa handelsavtal.

Ingen ska inbilla sig att det är enkla förhandlingar. Det är jättekänsligt på båda sidor. Från början gick dessa förhandlingar ganska enkelt och framåt. Nu gick de in i en lite svårare period. Och så kommer det att vara.

Jag tycker dock ändå att vi måste bestämma oss – har vi en ambition att försöka få avtalen i hamn? Är de viktiga för oss, på båda sidor? Ja, det är de. Finns det problem med detta? Ja, det finns det. Finns det utmaningar i hur man hanterar tvistlösningsmekanismerna? Ja, det finns det, och det vill vi erkänna. Vi tycker att det är bra att EU-kommissionen har tagit dessa

initiativ, att man har tagit lite paus och involverat parterna för att se hur man kommer vidare.

Det är nämligen så, vilket Börje Vestlund också sade tidigare, att alla de här avtalen inte ser likadana ut. De är väldigt olika. Sverige har i dag, om jag har fått rätt uppgifter, över 60 bilaterala investeringskyddsavtal som vi har godkänt. Sverige har än så länge aldrig varit föremål för en stämning när det gäller dessa 60 avtal.

Vi är ett litet land som ibland har sagt att vi behöver sådana här avtal, framför allt med länder som inte har en riktigt tydlig rättstradition. Vi vill nämligen att investeringarna ska komma till stånd. Landet kanske inte är tillräckligt stabilt än, men vi vet att landet kan lyftas genom att vi via företagen investerar. Det kan bli mer demokratiskt och faktiskt gå i rätt riktning. Det brukar vi ofta ha en gemensam uppfattning om, men för att privata företag ska våga göra den investeringen måste det finnas någon form av spelregler för vad som gäller.

Jag tycker alltså att det är viktigt att vara tydlig med att vi ser handelsavtalen – både när det gäller USA och när det gäller det Kanada-avtal som redan är framförhandlat – som viktiga för Sverige och att vi ska försöka få dem i hamn. Men vi ska också ta en diskussion om hur de här frågorna faktiskt ska lösas i avtalet, i stället för att säga nej innan vi har sett det. Nu tycker jag nämligen att vi har en progressiv diskussion i hela Europa.

Jag tror inte att det kommer att se ut precis som det gjorde i början av avtalet, utan det håller på att förändras. Jag tror att det kan komma något väldigt positivt från de här förhandlingarna. Då kanske vi kan sätta en standard som inte bara spelar roll i handelsrelationerna mellan USA och Sverige utan också kan användas mot andra handelspartner runt om i världen. Det tror jag att vi ska bära med oss i diskussionen när vi går vidare.

Det finns flera andra frågor, men jag kanske kan återkomma till dem. Nu har jag nämligen tappat bort mig lite grann.

Det finns dock även begränsningar i vad det blir – finns det till exempel krav på att privatisera avtalen? Där är det väldigt tydligt att tjänster som drivs i offentlig regi utan konkurrens eller vinstintresse är uteslutna ur handelsavtalen. Det är viktigt att Sverige hävdar principen att undanta vård och skola, vilket vi traditionellt sett alltid gör, men jag tror inte att det finns en idé om att öppna upp de marknaderna på den amerikanska sidan heller. I vissa frågor har vi nog alltså en mer gemensam uppfattning än man kan tro.

Anf. 92 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Jag tackar Mikael Damberg för svaret. Problemet är att det är precis på grund av hans redogörelse för svårigheterna i de olika handelsavtalen och de utmaningar de innebär som vi i Sverige faktiskt ska vara extra noggranna och extra tydliga. Vi har nämligen andra traditioner.

Jag tror även att många länder i EU har ett någorlunda bättre skydd när det gäller djurs och människors hälsa samt fackliga rättigheter och andra demokratiska processer än vad som gäller på andra sidan Atlanten. Jag tror också, apropå det Börje nämnde, att det är av det skälet som många – mer än en miljon – människor har skrivit under en protest till EU-kommissionen om att de inte accepterar detta. Det är 400–500 miljö- och folkrörelseorganisationer som på båda sidor av Atlanten är engagerade i denna fråga.

Det finns alltså mycket stark anledning att oro sig. Det gäller även det här med öppenheten, som är grunden i en demokrati. Vi i Sverige är väldigt vana vid subsidiaritetsprincipen och att beslut ska fattas så nära människorna som möjligt. I de här handelsavtalen och särskilt i investerings-skyddet, ISDS, är det dock bekymmersamt för många organisationer; man ser inte exakt hur det ska bli.

Det har varit så i Australien, där många dör i rökning. Man ville därför minska rökningen, och jag tror att det är företaget Philip Morris som har stämt staten på pengar. Vi har Lavalavtalet och också annat, som Carema, som kan ställa till problem om det här går igenom – om Sverige inte tydligt säger att vi inte vill ha investerings-skyddet i avtalet.

Jag håller med Mikael Damberg om att handel är viktigt. Sverige är ett litet land, och vi är i behov av olika handelsavtal och samarbeten världen över. Detta ska dock inte ske på bekostnad av demokratin eller på bekostnad av arbetsrätten och fackliga rättigheter, som man har kämpat för och skapat i århundraden i det här landet. Det ska inte heller ske på bekostnad av människor och djur, som vi kämpar för i Vänsterpartiet. Jens Holm, som är expert i de här frågorna, hade velat vara med i dag men kunde inte eftersom kvällen blev så sen.

Jag vet att det finns många engagerade ledamöter både i EU-parlamentet – de är från Sverige och från andra länder – och i detta parlament som inte vill ha en försämring för djurens rättigheter eller för vår hälsa. Man vill inte ha klorkycklingar från USA eller något annat land, utan man vill helt enkelt ha regler och normer som skyddar människor, demokrati och hälsa. Därför tycker jag att det vore bra om regeringen och Mikael Damberg jobbade för att ISDS ska lyftas bort.

Anf. 93 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Och amerikanerna vill inte ha vårt kött, som de anser inte vara tillräckligt rent eftersom vi har för dålig djurhållning och hygien i våra djurstallar. Så är det. Den diskussionen har förts tidigare.

Låt mig komplettera med en siffra till Mikael Damberg: 52 av dessa avtal har en regel motsvarande ISDS i sig. Jag har inte någon gång hört talas om att någon stat i något av dessa bilaterala avtal har stämt Sverige, försökt att stämma Sverige eller diskuterat det.

Ibland lyfts diskussioner fram om att det skulle handla om att Vattenfall har stämt tyska staten, men det har ingenting med ISDS att göra utan med en civiltvist. Det har inte ett dugg med ISDS att göra. Det finns nämligen inget riktigt handelsavtal med Tyskland eftersom vi utgör en inre marknad. Det handlar helt enkelt om att man tycker att staten ska betala för att kärnkraftverken stängs. Det finns alltså mycket missuppfattningar i detta.

Jag tror att det finns ett problem med alla typer av handelsavtal, och det är att handelsavtal ligger långt ifrån människor. Jag tror att det är en helt korrekt observation. Men då handlar det om att det måste finnas bra information från oss och att vi inte till varje pris säger att det här inte gynnar oss – att djuren får det sämre, att anställda får det sämre och att allting kommer att bli sämre bara vi får detta handelsavtal. Det är ju inte sant. Det vet Amineh Kakabaveh, och det vet jag.

Anf. 94 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag tror att debatten om det här handelsavtalet kommer att fortsätta eftersom vi inte har sett avtalet än. Vi är mitt uppe i en förhandling där man har kommit en bit på väg i avtalet, men inte hela vägen. Det är nog rimligt att debatten också fördjupas när vi väl får se avtalet.

Om vi tar avtalet med Kanada var vi väldigt nöjda med att ro i land ett avtal med Kanada som var så brett. EU tyckte att det var en stor framgång. Det finns en investeringsklausul i det avtalet, fast inte så öppen som den har varit tidigare utan mer begränsad. Jag tror att vi hela tiden ska lära oss hur vi kan ta steg framåt och vad vi ytterligare kan göra för att både öka öppenheten och se till att det här fungerar på ett bättre sätt i framtiden.

Det finns en risk att om vi hela tiden målar upp alla problem med handelsavtalen kommer inga handelsavtal att tecknas, för det finns alltid många risker man kan diskutera. Man måste också diskutera om det finns några vinster med att teckna handelsavtal med andra länder. Finns det någonting som vi tjänar på när det gäller fackliga rättigheter om vi kan få en ökad tillväxt och fler jobb i våra länder? Jag skulle hävda att det som verkligen pressar tillbaka svensk fackföreningsrörelse i dag är 8 procents arbetslöshet. Det är det som gör att fackföreningsrörelsen i dag är svagare än den var när vi hade 4 procents arbetslöshet. Det här perspektivet måste vi ha med när vi diskuterar vad som är fördelarna med de här avtalen och hur vi kan skapa någonting som är bättre för framtiden.

Cecilia Malmström, som nämndes i den förra interpellationsdebatten, har sagt att hon som handelsminister vill ta ytterligare steg för att öka öppenheten kring de här förhandlingarna. Och jag tror att det enda sättet att ha en öppenhet är att minska lite grann av de missförstånd och de exempel som kanske inte riktigt stämmer kring det här avtalet och som sprids effektivt, så att det blir en seriös debatt. Men det kommer att finnas svåra avvägningar att göra vid ett handelsavtal om vi vill ha det brett. Utgångspunkten för oss har varit ett handelsavtal som omfattar ganska mycket, för det underlättar och gör det bättre för båda parter. Men träffar man ett brett avtal kommer det att finnas fler frågor att diskutera. Så är det. Och det kommer att finnas svårare frågor att avgöra.

Jag ser fram emot att återkomma till kammaren när förhandlingarna har kommit lite längre, när vi ser hur det egentligen ser ut på papperet och vad det är vi har att ta ställning till. Det blir lite grann att ta ställning till någonting som vi inte riktigt vet vad det kommer att vara innan vi har handelsavtalet framme.

Jag ser fram emot att vi i Sverige fortsätter att hävda, också med våra europeiska kamrater, att det finns en positiv sida av detta. Det är lätt att man dras med och bara talar om de problem som finns med avtalet, men vi har ett ansvar också att få Europa att inse att Europa är i en allvarlig ekonomisk situation och att vi har mycket att vinna på nya handelsavtal, både med Kanada och med USA.

Anf. 95 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Problemet är som sagt inte att Sverige inte behöver ett handelsavtal, mer arbete, välstånd och innovation. Problemet är att det finns för många storföretag som är involverade och att det finns ett hem-

lighetsmakeri. Jag läste någonstans att det bara är 4-5 procent av folkrörelserna som är involverade i detta. En överväldigande majoritet är storföretagens representanter i expertgruppen. Vad är det för öppenhet med detta? Det finns tyvärr ingen öppenhet, och därför finns det en stor rädsla.

Sverige har sina egna traditioner och sin egen öppenhet. Sverige har sina demokratiska ramar och principer vad gäller till exempel vår hälsa, miljön, djuren, konsumenterna och politiskt fattade beslut. Därför är det bra att man redan nu, innan avtalet är undertecknat och färdigt, avhandlar alla bitar och gör konsekvensanalyser.

Jag förstår att vi inte kommer att arbeta med alla delar i ett så gigantiskt avtal. Men det är viktigt att regeringen och statsrådet delger oss om man tycker att Tyskland och Österrike har gjort rätt. Kommer Sverige i så fall att jobba efter deras position och lyfta ut ISDS?

Anf. 96 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Som jag skriver i svaret följer vi den diskussion och den konsultation som nu har varit. Vi får se hur kommissionen hanterar den här debatten. Innan de har kommit tillbaka med ett förslag tycker jag inte att vi ska låsa fast våra positioner så tydligt.

Det finns en progressiv och bra debatt som handlar om hur avtalet ska utvecklas, hur det kan bli bättre och hur man kan garantera att det inte får de negativa sidorna. Samtidigt ska vi kunna garantera att investerare kan vara trygga i att göra de investeringar i andra länder som de planerar för och ska kunna göra. Svenska företagare har känt en trygghet i att de har någon form av mekanism och säkerhet när de gör stora investeringar i andra länder.

Jag välkomnar att få se vad kommissionen kommer fram till. Sverige kommer definitivt att följa den här frågan väldigt noga.

Det är dock viktigt att framhålla två saker.

Det första är att inte någon form av sådana här avtal kan inskränka vår demokratiska rätt att i den här kammaren fatta vilka beslut vi vill. Sverige har också en rättstradition som vi har slagit fast i grundlagar och annat. Om vi fattar beslut om att helt stänga en verksamhet eller konfiskera ett hus för att bygga en väg har vi i den här kammaren bestämt att husägaren ska få någon form av ekonomisk kompensation för att vi behöver ha huset för att i stället kunna bygga en väg. Denna rättstradition och trygghet kring investeringar har vi skapat i vårt land, men det innebär inte att vi avhänder oss rätten att fatta de beslut som vi vill göra i vårt land för att åstadkomma förändringar.

Det andra som är viktigt att framhålla är att TTIP inte syftar till att sänka några nivåer när det gäller hälsa, miljö och säkerhet. Det framgår tydligt av de mandat som medlemsländerna gav till kommissionen att jobba efter inför förhandlingarna. Sedan får vi se om vi kommer hela vägen fram, men det är i alla fall det som vi har skickat med kommissionen inför förhandlingarna.

Överläggningen var härmed avslutad.

**§ 15 Svar på interpellation 2014/15:19 om ett modernt presstöds-
system**

Anf. 97 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNIKE (MP):

Herr talman! Wiwi-Anne Johansson har frågat mig om jag avser att skyndsamt tillsätta en ny utredning med nya direktiv för att utreda hur vi ska kunna stödja originaljournalistik. Hon har även frågat om jag avser att se till att arbetsvillkoren inom branschen förbättras genom att omgående ta bort allmän visstid och se till att de så kallade kombinatorerna får bättre socialförsäkringar.

Jag håller med om att den situation vi ser i dag på många sätt är bekymmersam, inte minst eftersom den lokala nyhetsbevakningen är viktig för demokratin. Jag anser att stödssystem bör beakta de demokratiska utmaningar som följer av medieutvecklingen och den förändrade medieanvändningen. Det är en av de stora och viktiga frågor som jag har att ta itu med. Samtidigt är underlaget från Presstödskommittén under beredning inom Regeringskansliet, och regeringen har att ta ställning till det.

Nuvarande presstödsystem gäller fram till den 31 december 2016. För ett fortsatt stöd därefter krävs bland annat godkännande från Europeiska kommissionen. För att säkra ett fortsatt stöd till dagspressen måste ett sådant finnas på plats senast den 1 januari 2017. Detta arbete måste ske skyndsamt.

Jag anser att det finns behov av att titta på förändringarna, utmaningarna och statens roll i det nya mediasamhället – både på kortare och på längre sikt. Regeringen avser att återkomma med förslag på det mediepolitiska området.

Frågorna om arbetsvillkor och socialförsäkringsvillkor faller i första hand inom arbetsmarknadsministerns respektive socialförsäkringsministerns ansvarsområden.

Frågan om missbruk av visstidsanställningar är viktig för regeringen. Som statsministern anförde i regeringsförklaringen anser regeringen att missbruket av visstidsanställningar måste stoppas. Arbetsmarknadens parter har också en möjlighet att anpassa villkoren till de förutsättningar som råder inom respektive bransch genom kollektivavtal.

När det gäller personer som har inkomst som både arbetstagare och egenföretagare, så kallade kombinatorer, omfattas deras villkor i socialförsäkringen av den parlamentariska socialförsäkringsutredningens uppdrag. Utredningen ska lämna sitt slutbetänkande den 31 januari 2015.

Anf. 98 WIWI-ANNE JOHANSSON (V):

Herr talman! Tack, kulturministern, för svaret!

Jag vill också passa på att gratulera ministern till ett av regeringens absolut viktigaste uppdrag – om man frågar mig; jag tycker verkligen att det är det. Som sagt, tack för svaret!

Jag tänker att ”skyndsamt” egentligen skulle ha varit förra veckan eller ännu tidigare. Jag tror att Alice Bah Kuhnke också tycker att det här är en jätteviktig fråga.

Tusen journalisttjänster har försvunnit i Sverige de senaste två åren. Bara i dag har Expressen sagt upp 13 fotografer. Nyhetsbolaget, som gör TV4:s nyheter, har bestämt sig för att göra sig av med 20 tjänster. Det

känns som att hela Mediesverige håller på att förändras under tiden som vi pratar.

Varken Expressen eller TV4 får förstås något presstöd, och man kan inte reglera allting med politiska beslut. Men det finns en hel del som man faktiskt kan göra.

Jag förstod att ministern och regeringen sätter sig in i Presstödskommitténs betänkande, som kom i augusti förra året. Det är 490 sidor med en utomordentlig beskrivning av presstödet historik och hur det ser ut i dag. Däremot tycker jag, som var med i den kommittén och avgav ett särskilt yttrande, att det blev något bättre än i dag på marginalen. Men fortfarande är det ett system som i stort sett blir ett branschstöd mer än ett system som värnar originaljournalistik, som jag gärna kallar det. Kvalitetsjournalistik, som många pratar om, är ett så väldigt svårt begrepp. Då får man diskutera vad kvalitet är, och det är ett jättestort bekymmer.

Varför jag tar upp frågor som jag vet egentligen ligger på till exempel socialförsäkringsministerns eller arbetsmarknadsministerns bord är att det är illa för alla som har allmän visstidsanställning eller en massa konstiga timanställningar eller som måste gå in via ett bemanningsföretag. Det är lika illa var man än jobbar.

Jag försökte i min interpellation beskriva att det har särskilt dålig påverkan när det gäller demokrati när journalister – den tredje statsmakten, som ska granska det som vi och regeringen håller på med – blir rädda medarbetare som inte har en trygg anställning utan bara vill uppfylla redaktörens dröm. Det är ett hot mot vår demokrati. Jag är väldigt glad över att ministern har ansvar även för demokratifrågorna.

Regeringen är ju kollektivt ansvarig, och därför vill jag understryka att det är otroligt viktigt att regeringen ser dessa frågor som en helhet och att kulturministern också ser till att ge skjuts åt dem – det är viktigt för medierna och mediepolitiken.

Jag skulle nog vilja veta lite mer vad som är ”skyndsamt”, för det är verkligen bråttom. Det nuvarande presstödssystemet har två år på sig om det inte ska gå i graven och om många av de medier som vi vill ha kvar inte ska gå i graven. Jag vill alltså veta lite mer om tidpunkten.

Anf. 99 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Fru talman! Grunderna för det svenska presstödssystemet utformades på 1970-talet. Sedan dess har medielandskapet förändrats enormt, men det har inte presstödet.

Presstödskommittén tillsattes i december 2011 och lämnade sitt slutbetänkande, *Översyn av det statliga stödet till dagspressen*, till den dåvarande regeringen i september 2013. Kommittén var parlamentarisk, som vi hörde, och alla partier stod bakom utredningens slutsatser och de förslag som lämnades.

Kommittén föreslår inte några stora förändringar av det nuvarande systemet. Snarare föreslås vissa justeringar, till exempel höjning av stödnivåer och att vissa frågor ska utredas vidare, till exempel omställningsstöd till elektronisk publicering.

Prot. 2014/15:11

21 oktober

Svar på
interpellationer

Presstödskommitténs ordförande och de externa experterna skrev sig däremot som skiljaktiga, eftersom de menade att den verklighetsbeskrivning som görs med en förändrad mediasituation visar på behov av större förändringar i systemet.

Just nu är, som jag tidigare sade, Presstödskommitténs slutbetänkande under beredning i Regeringskansliet, vilket betyder att vi dels analyserar de förslag som lämnats och de remissvar som kommit in, dels reder ut vilka behov som finns av ytterligare utredning.

En tydlig tidspress – vi pratar om tiden; det är bråttom – är att EU-kommissionen bara accepterar det nuvarande svenska presstödssystemet fram till den 31 december 2016.

Jag känner väl till och är också oroad för att många svenska medieföretag planerar eller har genomfört neddragningar när det gäller den lokala journalistiken. Detta följer en allmän trend, framför allt i dagstidningsbranschen, som kämpar med sjunkande intäkter från prenumeranter och annonsörer.

Några av de senaste exemplen är att nyhetsbyrån TT i januari 2013 meddelade att de lokala kontoren i Luleå, Umeå och Sundsvall skulle avvecklas. I mars 2013 fick personalen på Länsstidningen Östersund liksom lokalkonkurrenten Östersunds-Posten besked om besparingar som ska göras. I februari 2014 meddelade Mittmedia att alla koncernens tidningar från och med 2015 ska tryckas dagtid i stället för på natten. I april 2014 meddelades att Sydsvenskan köper Helsingborgs Dagblad, och bakgrunden till affären är kraftigt vikande annonsbeställning, vilket skapar ett växande underskott.

Det är en ytterst bekymmersam utveckling, inte minst, som interpellanten själv säger, eftersom den lokala journalistiken är viktig för demokratin. Lokalbevakning ingår i public service-uppdragen till SR och SVT, men public service kan inte kompensera för minskande mediemångfald. Det behövs aktörer i hela landet som kan bidra med perspektiv.

Regeringen avser att återkomma med förslag för att säkra att Sverige har ett väl fungerande presstöd.

Anf. 100 WIWI-ANNE JOHANSSON (V):

Fru talman! För ganska länge sedan fanns det en kulturminister som hette Bengt Göransson, och när TV4 lade ned sina lokala sändningar skrev han någonting som jag lyfte på ögonbrynen för. Han skrev ungefär så här: Men det var väl inget konstigt – det var väl inget annat att förvänta sig. Det är väl helt i sin ordning om man inte får ut tillräckligt mycket av det.

Hur kunde han skriva så? Jo, om man läste hela hans artikel framgick det att det är så med marknadskrafterna: Vi kan inte förvänta oss att marknadskrafterna ska göra någonting annat än det som de är till för. Om jag tjänar lite pengar på att ha lokalredaktioner här och där har jag det om jag kan ta betalt för det. Och det är inget fult – det är inte det jag vill säga. Däremot finns det då andra som måste ta ett ansvar för det som marknadskrafterna inte klarar av att ta ansvar för.

Kulturministern nämnde själv public service. Det är en annan sak som ligger på bordet, och det finns jättemånga som är kläffingriga och vill förändra systemet så att avgiften ska tas ut i någon annan riktning.

När vi då ser att marknaden inte klarar av det här blir den politiska makten viktig för att se till att fler röster ska höras. Vi politiker ska inte styra, utan vi ska hålla oss så långt borta som möjligt från styrning av medierna och framför allt från plånboken. Det måste göras på något annat sätt.

Kulturministern gjorde en väldigt bra uppräknig av allt elände.

När det gäller det 490 sidor långa betänkande som levererades i augusti förra året är det på det viset att ett politiskt uppdrag, en utredning eller en kommitté, inte blir så himla mycket bättre än de direktiv som finns. Jag var en av dem som tyckte att man nog kunde tolka direktiven lite bättre. Man kunde liksom tänja på direktivens ramar och försöka utforma ett modernt presstödssystem inom ramen för dem. Vi var någonting på spåren, tyckte jag och flera med mig. Kulturministern sade ju själv att de fyra experterna reserverade sig mot det som kom fram och som bara var mer av samma sak som i dag men aningen bättre.

Jag tycker såklart inte heller att det ska bli fort och fel, utan jag vill gärna att det ska bli en bra utredning. Som jag har förstått det kommer det att tillsättas en ny utredning. Jag är inte säker på att jag uppfattade om den ska vara parlamentarisk, vilket jag tycker vore bra, men direktiven till den utredningen är hur viktiga som helst. Vi kan inte vänta tills det gamla presstödssystemet dör ut, utan ett nytt måste vara på plats innan dess. Det skulle som sagt ha varit på plats för flera år sedan, för utvecklingen går ifrån oss.

Jag skulle vilja höra kulturministern säga någonting om vad man vill. Vad vill hon? Vad är det som är viktigt att bevara? Är det att göra mer av samma sak så att EU ska acceptera det, eller finns det några andra inriktningar på stödet? Jag skulle i så fall gärna ta del av de tankarna.

Anf. 101 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNIKE (MP):

Fru talman! Jag börjar med att svara på inlägget om kommersialiseringen – den berördes kort. Det finns ju både för- och nackdelar med den. Det ena utesluter inte det andra. Vi lever i dag och kommer fortsatt att leva i ett kulturpolitiskt landskap där viss kultur kommer att röna stor kommersiell framgång, och det välkomnar regeringen. Samtidigt har vi lyckligtvis smalare kultur, och hur långt bort den än må vara från utsålda arenor är den viktig. Det är viktigt att den får växa fritt och oberoende av marknadens lönsamhetskrav. Det är det viktigaste för regeringen.

Underlaget som lämnades av Presstödskommittén och de remissynpunkter som har inkommit är under beredning i Regeringskansliet, och vi har att ta ställning till det. Om det blir en utredning kommer jag att återkomma om hur den i så fall är utformad.

Förändringarna på mediemarknaden visar på behovet av ett modernt stödssystem. Samtidigt rådde det i Presstödskommittén en enighet över partigränserna om att utgå från dagens system. Det kan säkert delvis bero på direktiven, men i det underlag vi har finns det en enighet om detta. I tät dialog som är en del av beredningen kommer vi inom kort – tiden står inte till vårt fria förfogande – att återkomma.

Public service är förstas en del av den stora mediepolitik som jag också kommer att ha glädjen att lägga fram. Jag kommer – också inom kort – att presentera en handlingsplan för mandatperioden i stort men också för den närmaste tiden. Där kommer detta att aviseras ytterligare.

Anf. 102 WIWI-ANNE JOHANSSON (V):

Fru talman! Det ska bli spännande att få ta del av en handlingsplan. Om den kommer ganska snart kanske den blir en bra julklapp till oss som är intresserade av kultur i väldigt vid bemärkelse.

Däremot blir jag orolig när jag hör ord som *om* det blir en utredning eller hur det nu blir. Jag trodde att vi i alla fall var överens om att någonting måste göras när det gäller presstödet, att det måste bli modernt och inte som i dag en kvarleva från tiden då det inte var ett presstöd utan ett stöd till politiska partier för att de skulle kunna göra sina röster hörda. Det var bra då, men nu talar vi 60- och 70-tal – det är faktiskt rätt länge sedan.

Även om utredningen inte känns så gammal – augusti förra året är ju inte vansinnigt länge sedan – *är* den gammal. Den var gammal när den lämnade pressarna, när den trycktes. Den var passé, och jag tror att vi är överens om att det är vansinnigt bråttom.

Jag står inte här och värnar några gamla kolleger som blir utan jobb, även om det naturligtvis är jättetråkigt, utan för att branschen har en sådan stor betydelse för hur vi ser på demokratin. Det var så jag en gång blev journalist, ungefär av samma skäl som man vill bli politiker: Man blir besjälad av idén att jobba för demokratin i demokratins tjänst. Vi måste se till att vi har många som kan göra det och att det också finns de som är oberoende, de som inte klarar marknadskrafternas mekanismer. Vi måste hitta stöd på annat sätt.

Anf. 103 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Fru talman! Yttrandefrihet och tryckfrihet är grundbultar i en demokrati där dagspress och medier i stort spelar en väsentlig roll.

En central uppgift för mediepolitiken är att skapa förutsättningar för att alla medborgare ska få del av nyheter och samhällsinformation. Viktiga verktyg för att bevara mediemångfalden är bland annat en oberoende public service och ett presstöd till tidningar i hela landet.

Jag anser att det finns ett stort behov av att titta mer samlat på mediepolitiken på både kortare och längre sikt i det arbete som görs och där också ta höjd för teknisk utveckling och se till konsumenternas behov. Exakt på vilket sätt det kommer att ske och vilka frågor som kommer att omfattas kommer jag att återkomma till.

Det jag kan säga nu är att regeringen avser att återkomma med förslag på det mediepolitiska området och om presstödet. Det finns ju flera förslag. Bland annat har Svenska journalistförbundet ett intressant förslag. Jag ser fram emot att träffa representanter från journalistförbundet för att höra mer om detta. I Danmark har man infört ett systemstöd i den riktningen, vilket också kan vara intressant att följa.

Jag kan dock konstatera att det i dagsläget inte finns något beredningsunderlag att ta över för att utreda frågan. Just därför behövs den beredning som i dag görs.

Svenska medieföretag är inte heller ensamma om den kris vi just nu befinner oss i. Situationen ser ungefär likadan ut i våra nordiska grannländer och i hela Europa. Det gör inte saken mindre allvarlig – tvärtom.

Jag kommer att återkomma, och regeringen kommer att återkomma. Jag ser fram emot fortsatt diskussion och medhåll i de här frågorna.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2014/15:11
21 oktober

Svar på
interpellationer

§ 16 Svar på interpellation 2014/15:4 om bemanningen i skolan om vinstmöjligheter minimeras

Anf. 104 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Finn Bengtsson har frågat mig vilket besked jag har att lämna till elever, medarbetare, företagare och företagsfinansiärer inför den ovisshet och oro som dessa måste känna inför det förslag om bemanningskrav som ska läggas 2016. Interpellanten undrar även om jag inte ser några problem med en tidshorisont på minst två år innan klara besked kan ges.

Frågan är ställd med anledning av den överenskommelse som vi regeringspartier har träffat med Vänsterpartiet om synen på vinster i välfärden. Regeringen avser att tillsätta en utredning som bland annat ska överväga bemanningskrav som reglerar att privata aktörer inte kan dra ned på personaltätet eller personalkostnader. En sådan reglering kan enligt regeringens uppfattning komma att begränsa möjligheterna att göra vinst inom välfärden. På så sätt säkerställs att skattemedel som är avsedda för skolan faktiskt används i verksamheten för att bibehålla och öka kvaliteten i stället för att generera vinst till ägare av skolföretag.

Inom Friskolekommittén var vi överens med allianspartierna om att Skolinspektionen i sin tillsyn särskilt ska analysera lärarresursen, om det finns återkommande brister som på ett påtagligt sätt påverkar förutsättningarna för eleverna att nå kunskapsmålen. Om bristerna kan kopplas till tillgången på lärare eller hur de används i undervisningen bör Skolinspektionen i ett föreläggande ange hur bristerna kan åtgärdas inklusive förändringar i lärarresursernas storlek eller disposition.

Att den nya utredning vi har aviserat även ska överväga bemanningskrav för att minska risken för att privata utförare inom välfärden håller nere på kvaliteten genom besparingar på personal ligger i linje med sexpartiöverenskommelsen inom Friskolekommittén.

Anf. 105 FINN BENGTTSSON (M):

Fru talman! Låt mig först gratulera Gustav Fridolin till utnämningen till utbildningsminister och även tacka honom för det svar han just har avgivit.

En av mina frågor rörde om ministern inte ser några problem med den ovisshet och den oro som alla berörda i skolvärlden måste hysa för en ny utredning som verkar dra frågan i långbänk över flera år när det nu redan sedan 2012 finns en av alliansregeringen tillsatt så kallad ägarprövningsutredning, som kommer att landa fortare och som också belyser den frågeställning som den nya utredningen skulle titta på men utan att knyta den till vinsten i första hand utan till kvaliteten, vilket är ledordet för dagen.

Denna oro berör Gustav Fridolin inte med ett enda ord i sitt interpellations svar, vilket jag tycker är ytterst märkligt när nu han och Miljöpartiet för första gången har tagit steget in i regeringen och, förmodar jag, vill att svenska folket ska känna att de har ett starkt engagemang för sådant. Som minister måste man förstå denna oro och visa medkänsla, men jag tycker inte att Gustav Fridolin gör det genom det uteblivna svaret.

I den nyliga överenskommelsen mellan regeringen och Vänsterpartiet, som kallas Valfärd utan vinstintresse, står det bland annat att läsa följande: ”Ett bemanningskrav som reglerar att privata aktörer inte kan dra ned på personaltäthet eller personalkostnader kommer att starkt begränsa möjligheten att göra vinst i välfärden.” Man kan ställa detta mot vad till exempel en av världens ledande forskare, Stanfordforskaren Eric Hanushek, har beräknat. Han beräknade år 2010 att elever som har en lärare som tillhör den dugligaste fjärdedelen på en skola lär sig tre gånger så mycket på samma tid som elever som har en lärare som tillhör den mindre dugliga fjärdedelen.

Sann valfrihet kräver en mångfald av aktörer som i sin tur tävlar om att uppnå högsta kvaliteten för att vinna både elevers och föräldrars gunst. Då kan olika nya och innovativa sätt att organisera arbetet, bland annat beroende på den lärarstab man anställer, för att skapa bättre kvalitet till lägre kostnad uppstå.

Om nu ett skolföretag förbjuds att fungera på något annat sätt än kommunalt drivna enheter faller själva grunden för att etablera och utveckla verksamheten, oavsett om vinst genereras eller inte.

Kravet på bemanning i lag förutsätter jag måste komma att inrikta sig på en numerär och inte en faktisk förmåga som exempelvis de enskilda anställda lärarna har för något sådant. Det förefaller då egentligen omöjligt att reglera det i en lagstiftning. Om nu ett företag bedriver kvalitetsmässigt bra utbildningsverksamhet mot bakgrund av de forskningsresultat om lärarens ofta olika förmåga att undervisa som jag nyss nämnde, är det då inte detta som är det viktiga för eleverna och föräldrarna? Om sådana företag inte förmår men i lag ska tvingas utöka sina lönekostnader för att tillfredsställa lagen och då kanske måste avveckla sin verksamhet, hur möter utbildningsministern ett sådant företag, dess anställda, elever och elevernas föräldrar? Det var min fråga.

Att hänvisa till att detta ska utredas några år framåt i tiden med osäkert och kanske hotfullt resultat duger inte för att stilla den oro och ovisshet som råder för över 55 000 personer på nästan 500 fristående förskolor och skolor i Sverige i dag dit över 300 000 barn och elever går varje dag. Det duger helt enkelt inte att utbildningsministern inte ens kommenterar den oro som jag tror att dessa individer känner.

Anf. 106 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Jag tror att det även finns en annan oro, som kanske egentligen är större, och det är oron för barnens skola. Det finns ett tydligt samband mellan personaltäthet och kvalitet i undervisningen. Därför har vi gått fram med att vi snarare vill öka personaltätheten. Det handlar inte bara om att ta bort övervinsterna i välfärden, utan det handlar även om att i den vanliga, offentliga skolan ta bort de jättestora klasserna där man inte ser barnen och kan hjälpa barn med särskilda behov.

Det ena utesluter heller inte det andra. Man kan ha både bra lärare och hög personaltäthet. Det är inget som står i motsatsställning till varandra utan snarare tvärtom. Det är också ett sätt att ta vara på de bra lärarna, så att de inte blir utbrända. Det är många som har blivit det under dessa år av nedskärningar. Jag ser alltså ingen motsatsställning där.

De vinster som har gjorts är inga småpengar. Det är miljardvinster, och det är våra skattepengar som går till dessa vinster. Då är det framför allt personalkostnader som man kan göra vinst på. Genom att minska personalstyrkan blir det mindre kostnader. Därför är detta ett sätt att också effektivt komma åt övervinsterna och de riskkapitalbolag som har gett sig in i välfärden för att tjäna pengar. Det finns en målsättning att de ska stängas ute. Syftet måste huvudsakligen vara att bedriva en bra skola, inte att tjäna snabba pengar.

JB, John Bauer-koncernen, hade en lägre personaltäthet än vanliga offentliga skolor och gjorde stora vinster. Helt plötsligt stod sedan barnen utan undervisning när man gick i konkurs. Det drabbade också lärarna, som fick söka efter andra jobb. Det fanns också mycket klagomål på undervisningen och att den var för dålig på grund av nedskärningarna på personalstyrkan.

Jag tror alltså tvärtom att det här är ett sätt att komma åt de problem vi har haft. Det är inte fel om den här utredningen tar ett tag. Det är ju väldigt viktigt att vi gör det här på ett sätt så att vi verkligen kommer åt problemet och att man inte hittar kryphål i systemet och andra vägar. Men målsättningen är tydlig, och det har tydligt gått ut till elever, lärare och alla som bedriver skolor vad målsättningen och inriktningen är. Sedan får vi se till att det blir ordentligt gjort, så att vi kan få det förverkligat så småningom.

Jag tror att den oro som framställs är minst lika stor bland lärare, elever och föräldrar. Det finns en allmän oro i samhället över skolresultaten, som bara har gått ned. Sverige har utmärkt sig på ett negativt sätt. I OECD kan vi se att våra resultat har fallit snabbast.

Detta är inte bara ett sätt att se till att våra skattepengar används på rätt sätt, det vill säga till skolundervisning, utan också faktiskt ett sätt att öka kvaliteten och därmed vända den negativa utveckling vi har sett på senare tid.

Anf. 107 SOTIRIS DELIS (M):

Fru talman! Detta är mina första ord i Sveriges riksdag, och jag vill gripa tag i möjligheten att påpeka ett antal saker.

Jag har gedigen företagserfarenhet när det gäller hur man driver företag och hur man presterar. Där handlar det inte om antalet anställda. Till sist handlar det om vad man levererar, i det här fallet kvalitet i utbildningen.

300 000 elever och deras familjer kan inte ha fel när de utnyttjar möjligheten att välja. För egen del kan jag konstatera att det finns en hel del myter om övervinster i denna sektor.

De flesta av skolorna ägs av småföretag, och de flesta av skolorna avkastar ungefär 5–8 procent. Det vore felaktigt att framföra till allmänheten en uppfattning att det finns folk som dels betar sig oärligt i den sektorn, dels faktiskt missbrukar skattepengar.

Det är det ena. Det andra är att jag återkommer till den punkten där vi måste fokusera oss och låta bli den politiska klåfingrighet som regeringen ämnar ta till. Det handlar om att styra och skapa en så kallad shadow management, det vill säga att man kommer in och styr, som företagsledare, den verksamhet som pågår i de fria skolorna. Det är en situation som kan kosta väldigt mycket.

Dessutom vill jag lyfta upp en intressant aspekt som inte framfördes i detta resonemang, nämligen att ägare till de fria skolorna riskerar en hel del. De går in i verksamheten och finansierar den med hjälp av egna pengar, det vill säga riskkapital. Om de misslyckas leder det till konkurs med oanade och tragiska följder för dem som åtar sig den rollen.

Jag ska avsluta med att ödmjukt framföra en protest mot den bild som framförs av vissa. Det finns en del personer, individer, företagare som beter sig oärligt. Man utmålar en hel bransch på basis av vissa felaktigheter som har begåtts tidigare av väldigt få. Samtidigt konstaterar man att statens långa arm ska ingripa för att rädda situationen.

Anf. 108 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Tack, Finn Bengtsson, för gratulationerna till uppdraget! Tack, Hillevi Larsson och Sotiris Delis, för deltagandet i debatten! Särskilt tack till Sotiris Delis för de första orden i den här kammaren och för att du bestämt dig för att dela med dig av dina erfarenheter som företagare också genom ett uppdrag i Sveriges riksdag!

Mycket av diskussionen handlar om oro. Jag delar bilden av att det finns en oro. Det finns en stor oro bland föräldrar och elever, såklart. Det är en oro som handlar om att vi inte alltid har gett vårt viktigaste välfärdsuppdrag, att ge våra barn och unga en bra skolgång och en bra start i livet, på basis av att personer och företag har en passion för bildningsuppdraget. Det har uppenbarligen funnits exempel på företag som fått detta förtroendeuppdrag, vårt gemensamma förtroendeuppdrag, från välfärden med syfte att gå in i verksamheten för att tjäna pengar.

Vi har sett exempel på företag, utifrån vilka avsevärda belopp har lämnats, där en konkurs lett till att elever och lärare har stått utan vetskap om vad de ska göra efter sommaren.

Det finns en oro som handlar om att skattemedel landar i det som de inte var avsedda för. Och det finns en oro som handlar om att om man väljer fel skola leder det till att man får gå på en skola med färre lärare eller sämre betalda lärare, med resultatet att lärarkontinuiteten försämrar kvaliteten. Eller det kan, för den delen, vara en skola med sämre förutsättningar för elevhälsa och annat som skapar kvalitet för eleverna på skolan.

Denna oro leder i sin tur till en oro bland de många seriösa och viktiga friskoleaktörer som är med och skapar en mångfald och kvalitet i det svenska skolväsendet. De allra flesta friskolor som drivs i Sverige drivs av passion för bildningsuppdraget. Jag vill gärna använda den här debatten till att tacka alla de friskolor som sliter hårt för att deras elever ska få de bästa förutsättningarna och möjligheterna i livet.

Men föräldrarnas oro för vad som hänt med skolväsendet och hur vissa friskoleföretag har betett sig drabbar också dessa friskolor. Det är just därför vi gemensamt måste ta ansvaret att garantera ett grundläggande system

som bygger på att alla skolor är bra skolor och att de som får välfärdsuppdraget att driva en skola faktiskt kan visa att de gör detta just av passion för bildningsuppdraget och inte i första hand för att tjäna pengar.

För att undanröja den onödiga oron, som man som seriös friskoleföretagare inte ska behöva känna, måste vi kunna garantera föräldrarna att skolvalet inte är en tombola med vinst- och nitlotter utan ett val mellan olika pedagogiska inriktningar, där alla skolor man kan välja är bra skolor. Det är grunden i det arbete som vi har gjort gemensamt i Friskolekommittén och som regeringspartierna har fört vidare med Vänsterpartiet när det handlar om just frågan om vinst i välfärden.

Interpellanten talar om behovet av duktiga lärare. Det leder till frågan: Hur blir man en duktig lärare? Jag skulle vilja säga att det som gör en till en duktig lärare är förutsättningar att ha tid för sitt uppdrag och möjligheten att få jobba länge på en skola och arbeta med ett kollegialt lärande på den skolan. Just det drabbas om vi ger möjligheter för några att tjäna pengar på att ha färre lärare bland eleverna eller sänka lärarnas löner så att kontinuiteten drabbas.

Det är bakgrunden till att vi har lagt fram det här förslaget och nu utarbetar förslag om hur vi ska reglera frågorna om bemanning också i förhållande till skolan. Vi är för en mångfald av pedagogiska alternativ, men vi vill garantera att skattepengarna landar i det som de är avsedda för.

Anf. 109 FINN BENGTTSSON (M):

Fru talman! Tack, utbildningsministern, för ytterligare ett inlägg!

Jag betvivlar inte alls att Gustav Fridolin vill uppnå bra resultat med skattepengarna i välfärden. Nu är det så att jag vidgar skolans välfärd till att inte bara vara själva innehållet i skolan. Det handlar faktiskt även om när skolor byggs, när man tar fram skolmateriel som vi köper för skatte-medel och när vi har skolmaten, inte minst, ersatt av skatte-medel. Det handlar om skolskjutsar med mera. Allt detta tillhör välfärdssystemen.

Hur skulle det då vara om man till exempel har en kartell när man bygger en skola som inte använder skattebetalarnas pengar på bästa sätt? Jag undrar om man då skulle dra slutsatsen att, som ministern sade, vi har sett exempel på detta, och då måste vi omedelbart lagstifta om hur en skola ska byggas.

Det är lite grann i den andan som detta med att lagstifta om bemanning blir ett problem. Det handlar om när politiker, som nämndes här i debatten, är klåfingriga och ska ge sig in och styra verksamheten med lag i stället för med tillsyn och inspektion av kvalitetsmåten. Det är det som allt detta handlar om. De nya direktiven syftar till att ta fram, i princip, en reglering av bemanningen.

Det kan vara så att Gustav Fridolin tycker att det låter rimligt att man får bättre kvalitet om man har fler lärare. Jag säger inte alls emot Gustav Fridolin – så kan det ofta vara. Men man kan titta på forskningen. Det råkar vara så att det inte finns något strikt samband, att det när lärartätheten ökar omedelbart skulle leda till en bättre kvalitet. Det finns faktiskt exempel på tillfällen när det kan vara tvärtom.

Detta bygger på de, så att säga, affärsidéer som man har när man startar verksamheter. Man kan även vilja laborera med bemanningen på ett nytt sätt, ett annat sätt än vad kommunalt drivna verksamheter gör. Att det då ska bedömas utifrån kvalitetsutfallet måste vara oändligt mycket viktigare

Prot. 2014/15:11

21 oktober

Svar på
interpellationer

än att komma med lagstiftningsvapnet och tvinga in ytterligare anställningar som kanske inte passar i just den modellen.

Lärarna kan kanske komma att jobba på helt nya sätt – vad vet jag? Men detta är det som verksamheten är bäst på att prioritera. Politikerna verkar i de här direktiven gå för långt.

Man kan då fundera lite grann. Vi har Ägarprövningsutredningen, som har suttit sedan 2012 och som förhoppningsvis levererar resultat redan nästa år, med tilläggsdirektiv. Ska man ta i beaktande vad den kommer fram till? Jag ställde också en fråga som Gustav Fridolin inte har svarat på. Hur kommer man att hantera svaret från den utredningen? Eller vill man ha den här strikta nya uppdelningen? Bemanningen ska då möjligen komma att lagregleras. Vad kommer konsekvenserna att bli av detta?

Jag är säker på att väldigt många kommer att välja att avveckla sin verksamhet om de tvingas till ett bemanningskrav som de inte själva bedömer är realistiskt utifrån den verksamhet som de vill etablera – men de vill ändå leva upp till kvalitetsmåten, förstås. Ofrånkomligen kommer då mångfalden i valet av skolor att minska.

Det finns, som jag sade, 500 företag i dag som arbetar med detta. Majoriteten av dem tar ut förvånansvärt låga egna vinster. De återinvesterar det mesta i sin egen verksamhet. Måste man då komma tillsammans med Vänsterpartiet, som vill utrota detta och monopolisera det tillbaka till offentligdriven verksamhet, med ett krav på att de inte heller ska få ta ut vinst de gånger de behöver det för att kanske etablera en investering och ge en investering ett rimligt utfall, sett ur ett fem- eller tioårsperspektiv?

Jag tycker att man har ställt sig inför väldigt tveksamma frågeställningar. Miljöpartiet var ju från början ett parti som var för mångfald och ville ha en bredare möjlighet att etablera ny verksamhet. Nu går man in, som jag tycker, i en väldigt tråkig och ohelig allians med Vänsterpartiet, som har ett helt annat syfte, nämligen att i princip kväsa all denna mångfald. Det är lite synd att utbildningsministern, som jag tror skulle kunna ha väldigt goda chanser att komma fram med en bra politik, bakbinds av att behöva fjäska för Vänsterpartiet.

Anf. 110 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Det handlar både om personaltäthet och om lärarnas löner. Det har ju varit en stor diskussion om att läraryrket måste upplevas som attraktivt med tanke på hur viktigt jobbet är, och man kan se att läraryrkets status har fallit jämfört med tidigare. Det handlar alltså både om personaltäthet och om personalkostnader. Har man bra lärare och då drar ned på personalkostnaderna drabbar det ju dessa bra lärare, och därför är både personaltäthet och personalkostnader viktigt: Se till att det är tillräckligt många lärare, och se till att de har någorlunda bra betalt för sitt uppdrag.

Därför kan jag inte förstå hur man ska kunna bedriva en verksamhet med väldigt få bra lärare när man drar ned så mycket på kostnaderna. Vill man ha bra undervisning kostar det också.

Det är ju inte så att det här slår mot all skolverksamhet som inte är helt offentligt driven, för det finns ju väldigt många alternativ där huvudsyftet ändå är en bra utbildning. Men i de riskkapitalbolag vi har sett har huvudsyftet varit snabba vinster där man till och med kanske planerar att sälja verksamheten inom en ganska kort tid och hoppas kunna tjäna ännu mer pengar vid försäljningen. Det är inget långsiktigt bra intresse.

Det här handlar om våra skattepengar, och då måste man kunna ställa krav. Kravet är att den privata verksamheten ska vara lika bra som den offentliga. När vi då säger att vi har höga krav på det offentliga när det gäller kvalitet och bemanning ska det såklart gälla även de privata aktörerna så att eleverna där inte får en sämre undervisning.

Det här är något som är bra för all skolverksamhet, och jag tror att det framför allt är riskkapitalbolagen som är rädda i den här situationen.

Anf. 111 SOTIRIS DELIS (M):

Fru talman! Den här debatten är hårt knuten till aktörernas politiska övertygelse. Vi vill naturligtvis framföra vikten av att inte låta verksamheten styras av politisk klåfingrighet. Vi vill även framföra uppfattningen att den bild som ges av en hel bransch och av väldigt många hårt arbetande i de fria skolorna är felaktigt vinklad och kanske når sitt mål genom att på sikt avveckla just den möjligheten och slå direkt mot medborgarnas fria val.

Återigen: Man tar faktiskt en risk genom att gå in och genom lagstiftning styra verksamheten exakt. Man blir en osynlig verkställande direktör i dessa verksamheter, vilket faktiskt inte är riktigt. Däremot har staten en viktig roll att spela genom att minutiöst och noggrant kontrollera kvaliteten man får för dessa pengar. Dessutom kommer det att visa sig att de aktörer som inte presterar strax kommer att vara utan viktig roll i dessa sammanhang med tanke på att både elever och föräldrar kommer att avstå att anlita dessa skolor. Det finns därför en naturlig utveckling i saken.

Återigen: Det är felaktigt att gå in så långt och med politisk klåfingrighet styra verksamheterna.

Anf. 112 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Jag måste erkänna att jag har lite svårt att förstå debatten, för jag upplever att det finns några inkonsekvenser i argumentationen.

För det första säger man att det är ett problem att de som driver friskolor känner en oro för sin verksamhet. Men den oron kommer ju av att så många föräldrar och elever känner sig oroliga för vilka skolor de egentligen kan välja och vara trygga med. Vi har ju sett också seriösa friskolor som har drabbats av den bild som några aktörer har lyckats dra ned många friskolor till.

När vi nu vill göra någonting åt den oron genom att skapa gemensamma regler som kan ge en trygghet till varje elev och förälder att den skola de väljer faktiskt använder skattepengarna som går in till att ge den bästa möjliga utbildningen till eleverna säger ni att det inte är vettigt att stifta regler. Jag har svårt att förstå det. Vill vi få bort oron för friskoleaktörerna måste vi få bort oron bland föräldrar och elever, och då måste vi ha ett bra regelverk som garanterar att det är seriösa aktörer som driver skolor.

För det andra sägs det vara en felaktig bild att tala om att det finns, eller har funnits, aktörer bland friskolorna som inte har betett sig seriöst. Det borde vi inte upprepa. Men om det nu vore en felaktig bild är det väl inget problem att ha regler som garanterar att skattepengarna går till det de är avsedda för. Om alla aktörer i friskolevärlden nu är seriösa kommer de inte att ha några problem att följa dessa regler.

För det tredje var det inte så länge sedan vi avslutade arbetet med Friskolekommittén. I den var vi överens – allianspartierna, Socialdemokraterna och Miljöpartiet – om att bemanning är *en* viktig faktor för att studera kvalitet. Det var ju grunden till att vi lade fram förslag om hur man ska arbeta med just bemanningen när man ser att en skola brister i kvalitet.

När vi nu vill föra dessa förslag vidare och låta en utredning i ett större sammanhang fortsätta titta på bemanning är det plötsligt ett stort problem. Jag har svårt att förstå hur det vi kunde vara överens om i Friskolekommittén nu är någonting som vore fullständigt fel att göra.

De här tre inkonsekvenserna i argumentationen gör att jag har lite svårt att förstå diskussionen, men jag vill tydliggöra en sak och även svara på en fråga.

Fru talman! Jag vill tydliggöra att jag och regeringen menar att det inte är en fungerande argumentation att säga att vi kan lita till att vi bara får bra skolor genom att elever väljer bort dåliga skolor.

När man väljer skola ska man vara trygg med att man bara väljer mellan skolor som håller bra kvalitet. Det ska inte vara så att man upptäcker i åttonde eller nionde klass att oj, jag har gått på en skola där jag inte fick den tid jag behövde, och nu börjar jag närma mig slutet och kommer inte att ha möjlighet att gå vidare till gymnasiet.

Att välja skola är inte som att välja tandkräm. Väljer jag fel tandkräm kan jag välja en ny tandkräm i morgon, men när jag väljer skola gör jag det dels med begränsad information, dels med mycket stora svårigheter att välja något nytt i morgon. Därför måste varje skolvalssystem bygga på att de skolor man väljer mellan gärna har olika pedagogiska inriktningar och gärna står för en mångfald men är bra skolor som garanterar att eleverna får med sig det de behöver i livet.

Slutligen, fru talman, kommer självklart den här utredningen att ta vid och studera Ägarprövningsutredningens lämnade förslag.

Anf. 113 FINN BENGTSSON (M):

Fru talman! Det var ju glädjande att utbildningsministern åtminstone vill lyssna till Ägarprövningsutredningen när den nu landar i någorlunda närtid jämfört med den andra överenskommelsens utredning.

Jag tror att Gustav Fridolin och Miljöpartiet möjligtvis blandar ihop två frågeställningar. Den ena är om fler lärare ska anställas. I den frågan tycker jag att vi kan vara överens om att det ska anställas fler lärare.

Så kommer den andra frågan: Hur ska lärarna arbeta? Hur ska deras arbetssätt vara? Det är där man med direktiven nu styr en möjlig bemanningsnumerär i stället för att kanske låta arbetssättet variera antalet lärare.

Om man tittar lite djupare i PISA-undersökningen framgår där att det inte föreligger någon större anmärkningsvärd lärartäthetsbrist, som ett diskussionsunderlag för de möjligen sämre svenska skolresultaten och prestationerna. De bygger mer på tidigare skolpolitik, gissar jag.

Det är också viktigt att i det här läget fokusera på politikens uppgift. Om man vill ha en mångfald med hög kvalitet, precis som Gustav Fridolin sade, med olika pedagogiska inriktningar måste detta komma från dem som arbetar i verksamheten, det vill säga deras sätt att styra arbetet. Sedan ska det finnas en tillsynsorganisation som tittar på kvalitetsmåten.

Gustav Fridolin, eller om det var Hillevi Larsson, sade att de privata alternativen måste vara lika bra som de offentliga. Hur var det med kvaliteten före friskolereformen, när det i princip enbart fanns offentligdriven verksamhet? Hur mycket granskades kvaliteten? Fanns det inte då skolor som kom till korta?

Om det enbart finns en norm och det sedan finns lite olika utfall av den, och det inte finns en tillräcklig tillsyn, kan det under lång tid ha funnits en undermålig offentligdriven verksamhet. Det är den som behöver matchas med en mångfald av andra entreprenörer inom skolverksamheten.

Anf. 114 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Stort tack till interpellanten som har väckt frågan och till övriga riksdagsledamöter som har deltagit i debatten! Jag är övertygad om att det här är en debatt som vi kommer att ha anledning att återkomma till både efter det att Ägarprövningsutredningens förslag läggs fram och efter de övriga förslag och utredningar som regeringen har aviserat i sin överenskommelse med Vänsterpartiet.

Det är lärarens tid som i stor utsträckning avgör vilken kvalitet som kan skapas i undervisningen. Det handlar om tiden med eleverna, elevernas möjligheter att få den tid de behöver för att få stöd, för de yngre barnen att knäcka läskoden, få grunder i läsning, skrivning och räkning, för de äldre barnen att få svårare abstrakta sammanhang förklarade för sig. Lärares tid har av olika anledningar under lång tid offrats i skolsystemet, visar utvärderingar av det svenska skolsystemet. Det har handlat om att lärarna har behövt ägna sin tid åt andra saker och om att personalförändringar i skolan har lett till att lärare överlag har fler elever i klasserna. Fler elever ska dela på den tid som läraren har. Men lärarna har också färre kolleger av olika karaktär, vilket gör att fler uppgifter landar på läraren. Det är en av anledningarna till att bemanning hör ihop med kvaliteten i skolan. Bemanningen är en av de faktorer som styr vilken tid läraren har att ägna åt sitt uppdrag.

Det finns också andra faktorer. Det finns tidstjuvar i lärarens vardag. Vi kommer att återkomma till diskussioner om hur vi kan minska tidstjuvarna och minska den administrativa bördan för lärarna. Men det är såklart en faktor hur många kolleger det finns i olika anställningsformer och med olika uppgifter i en skola som delar på arbetet.

Fru talman! Förutom att jag vill tacka för debatten vill jag också understryka det mycket kloka som interpellanten sade om att ingen skola ska komma till korta, inte heller en offentligt driven skola. Där behöver vi stödsystem som gör att en skola som inte klarar att ge alla elever det stöd de behöver också får ett nationellt stöd så att alla elever kan nå kunskapskraven.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2014/15:24 om politisk information i skolan

Anf. 115 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Daniel Riazat har frågat mig om vilka åtgärder jag avser att vidta för att se till att alla elever kan känna sig trygga när de går till skolan – detta mot bakgrund av debatten om vilka politiska organisationer och partier som ska ges tillträde till Sveriges skolor.

Antisemitism, antiziganism, islamofobi och afrofobi ska inte ha någon plats i Sverige eller i svenska skolor. Rasismen och fördomarna i vårt samhälle begränsar människors liv. Det är en självklarhet att varje elev ska känna sig trygg i skolan. Det är en okränkbar rättighet för varje elev. Därför ska grund- och gymnasieskolor motverka rasism i sitt värdegrundsarbete.

Elevernas tid i skolan är viktig, och det är upp till lärare och rektor att utifrån skolans styrdokument och i dialog med eleverna bestämma hur den ska användas. Att elever inom ramen för sin utbildning får möjlighet att ta del av politisk opinionsbildning som en del av skolans uppdrag att förbereda eleverna för ett aktivt deltagande i samhällslivet är bra. Men skolan är ingen allmän plats, och det är rektor som bestämmer vem som får vistas i skolan.

I september 2014 tillsattes, precis som Daniel Riazat påpekar i sin interpellation, en utredning som bland annat har till uppgift att analysera de bestämmelser som reglerar hur skolor ska förhålla sig när det gäller att bjuda in politiska partier i skolorna (dir. 2014:117). Utredningen ska överväga om skolan ska kunna begränsa det antal politiska partier som skolan bjuder in, till exempel till sådana partier som för tillfället är representerade i riksdagen.

En utgångspunkt för utredningen är att det är önskvärt att elever ges möjlighet att ta del av politisk opinionsbildning som en del i skolans uppdrag för att förbereda elever för att delta i demokratiska beslutsprocesser. Utredningen ska redovisa sina slutsatser senast den 1 oktober 2015. Jag och regeringen kommer att noga följa utredningens arbete och ser med stort intresse fram mot utredningens redovisning.

Frågan om att alla elever ska känna sig trygga är dock bredare än politiska partiernas närvaro i skolan. Regeringen kommer att redovisa ytterligare förslag för att öka elevers trygghet i skolan i kommande budgetproposition för 2015.

Anf. 116 DANIEL RIAZAT (V):

Fru talman! Tack, utbildningsministern! Jag vill också passa på att gratulera till posten. Det är också första gången för mig i denna talarstol, och det ska bli spännande.

Tack för svaret! Frågan har lyfts upp mer och mer på senare tid. Inför valet kunde vi se hur representanter från olika partier var överens i frågan, nämligen att inga organisationer eller partier som kränker elevers nationella identitet ska få släppas in i skolorna. Inga homosexuella barn ska behöva bli kränkta och mötas av organisationer som på ett tydligt sätt står emot våra demokratiska värderingar. Inga judiska elever ska behöva känna att någon ifrågasätter deras existens.

Vi är överens i frågan om skolans uppdrag och att frågan måste ses över och utredas. Samtidigt är frågan viktigare än vad utredningen kan komma fram till. Det handlar om normaliseringen av rasismen i vårt samhälle – där skolan har en viktig roll. Det handlar om något vi har sett under senare år, nämligen att rasistiska och nazistiska organisationer och partier breder ut sig i hela Europa och där Sverige inte har varit ett undantag.

Jag anser att skolan har ett särskilt ansvar och att vi skolpolitiker har ett särskilt ansvar att se till att skolan blir en plats där normalisering av rasism och nazism motverkas. Ett steg är att på ett tydligt sätt sätta ned foten vad gäller icke-demokratiska, nazistiska och rasistiska organisationer i skolan.

Precis som utbildningsministern säger är skolan inte en offentlig plats. Däremot uppfattar rektorer att det är otydligt vad de får göra och inte göra i frågan.

Vi i Vänsterpartiet anser att det är helt nödvändigt för demokratin att politiska partier under ordnade former tillåts sprida information i skolan, självklart med rektorernas tillstånd, men vi tycker samtidigt att det är orimligt att partier eller organisationer som är emot demokratiska värderingar tillåts sprida information, som det tydligt uttrycks i övriga lagar och författningar.

Jag är glad att den förra regeringen tillsatte utredningen, men jag vill att den nya regeringen ska vara mer vaksam än att enbart följa utredningen. Regeringen ska uttrycka vad man själv vill att resultatet av utredningen ska bli. Oavsett vad utredningen leder till måste denna regering ha åsikter i frågan. Före valet var det tydligt. Ibrahim Baylan, Stefan Löfven och till och med statsrådet från Miljöpartiet har varit emot att nazistiska organisationer släpps in i skolor. Det vore bra att få veta hur regeringen ser på frågan.

Anf. 117 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Ett särskilt tack för gratulationerna, Daniel Riazat. Låt mig genast returnera dem: Grattis till platsen i Sveriges riksdag! Jag ser fram emot ett gott samarbete inte minst i skolfrågor under de kommande åren.

Det är viktigt att diskussionen om politiska partiers informationsspridning i skolan utgår från elevers rätt att få del av information som är av värde för elevers delaktighet i demokratin och för elevers möjlighet att uppfylla de kunskapskrav som ställs i den svenska skolan.

Det måste vara utifrån det som man bedömer lämpligheten och rimligheten i att politiska partier får utrymme i den svenska skolan. Utgångspunkten kan inte vara att partierna har särskild rätt att just på skolan, som är lika lite en allmän plats som någon annan arbetsplats, sprida information. Utgångspunkten måste just vara det arbete som skolan har med att förbereda elever för ett aktivt samhällsliv och möjligheter att bidra i demokratin.

Med den utgångspunkten är det ganska självklart att samtliga partier som var med och initierade utredningen hade som grund att nazistisk propaganda inte, och definitivt inte sådant som konstituerar hets mot folkgrupp, ska spridas i skolor och att elever ska få vara trygga i sin skolmiljö.

Det är grunden till att man tillsatte den utredning som nu ska se över hur reglerna kan bli annat än otydliga. Jag delar beskrivningen att såsom reglerna är och som reglerna har tolkats, också utifrån grundlagens skrivningar, finns det en otydlighet för rektorerna. Av just den anledningen behövs den här utredningen, och vi kommer att följa den.

Ska vi verkligen stå för det som jag och Daniel Riazat delar med en stor majoritet av svenska folket och en stor majoritet av riksdagen, att rasism aldrig får normaliseras och att skolan ska vara en fristad från rasism och homofobi, handlar det såklart om mer än frågan om politiska partiers delaktighet i riksdagen. Det handlar också om vad som händer utanför riksdagen. Vi har sett exempel på hets mot folkgrupp vid flera olika tillfällen. Vi har sett ett behov av att polisen prioriterar upp arbetet mot hatbrott, något som Stefan Löfvens regeringsförklaring innehöll ett besked om. Men det handlar också om vad man gör i skolan.

Verktygen för att kunna säkerställa att skolan blir en fristad från rasism ligger i att det finns en information och att det finns en möjlighet för lärare och engagerade elever att använda goda verktyg. Det är en av anledningarna till att den tydligt antirasistiska regeringsförklaring som Stefan Löfven avlämnade innehöll flera förslag om hur vi ska sprida det antirasistiska arbetet på skolorna. Den innehöll ett löfte om ett center för att sprida verkningfulla modeller för hur man arbetar mot rasism på skolorna, ett kunskapscenter som baserar sin verksamhet på forskning och som ska kunna gå ut med information till grundskole- och gymnasieelever och deras lärare i svensk skola.

Så visst finns det åtgärder som den här regeringen har aviserat och kommer att vidta. Det går inte att säga att vi inte gör saker för att se till att målet om att skolan ska vara en fristad från rasism och homofobi verkligen ska uppnås.

Frågan om politisk information i skolan är i dag baserad i en otydlig lagstiftning som är svår för rektorerna att tolka. Det är just därför som den här utredningen är tillsatt.

Anf. 118 DANIEL RIAZAT (V):

Fru talman! Tack till Gustav Fridolin för svaret. Jag instämmer i mycket av det som han har sagt, och jag tycker att regeringsförklaringen innehöll mycket som är bra just när det gäller de här frågorna.

Däremot finns det ett problem med att vänta på utredningen. Jag menar inte att man skrota utredningen. Jag tycker att det är jättebra med en utredning. Därmed finns det ett problem, och det är att det är ganska lång tid kvar tills utredningen kommer att gå i hamn. Vad händer under det år som är kvar?

Jag kan berätta hur det var när jag gick på gymnasiet ganska nyligen. Det som hände vad att en nazistisk organisation fick tillstånd att komma in till vår skola. Jag som elev kände mig tydligt kränkt. Även då var det otydligt vad som gällde, om man fick eller inte fick neka dem. Det här var människor som tidigare hade begått en rad brott, bland annat hets mot folkgrupp. Det var människor som fick eleverna i den skola jag gick i att känna ett stort obehag.

Vi tog saken i egna händer. Vi anordnade protester. Vi gjorde en massa saker för att se till att höja vår röst. Men jag anser att det krävs mer tydlighet från vårt håll. Återigen: Ja, att följa utredningen är väldigt bra. Men jag vill veta vad den nya regeringen vill få ut av en sådan här utredning.

Anledningen till att jag pratade om normaliseringsprocessen i mitt förra inlägg är också en personlig upplevelse. För två år sedan var jag med på en antirasistisk manifestation i Ludvika. En militant nazistisk rörelse attackerade oss, och jag blev misshandlad. I går satt en av representanterna för samma nazistiska organisation på sitt första fullmäktigesammanträde i Ludvika kommun. Om utredningen skulle säga att partier som är valda till politiska organ får komma in i skolorna skulle det innebära att den här personen, som tillhör en nazistisk organisation, kanske skulle få tillträde till skolorna.

Vi hade turen att det andra nazistiska partiet, Svenskarnas parti, inte fick mandat i någon av kommunerna som parti. Däremot har man lyckats genom andra partiers listor att ta sig in.

Vi vet att det finns ett problem med att enbart säga att rektorerna ska bestämma. Det är: Vad händer när rektorn inte har rätt värderingar? Vi vet att det tyvärr finns rektorer, som övriga i samhället, som har värderingar som tydligt strider mot det vi har kommit överens om vad gäller skolan och vad gäller det övriga samhället.

Jag menar att regeringen måste göra mer än bara vänta på utredningen. Regeringen måste tydligt visa vad man vill med utredningen. Vi vet att beroende på vilka som styr ett land kan utfallet bli olika vad gäller dessa frågor.

Tack så mycket för svaret! Jag håller med om mycket av det du säger, Gustav Fridolin, men jag kräver ändå lite mer tydlighet mot bakgrund av vad jag har berättat.

Anf. 119 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Tack, Daniel Riazat, för vittnesmålet om vad det innebär när rasismen normaliseras i ett samhälle och när rasistiska organisationer vinner mark. Det innebär ett konkret hot mot många människor. Det innebär att människor känner en rädsla för att engagera sig politiskt, rädsla för att stå upp för sin åsikt eller rädsla för att bara vara den människa man faktiskt är. Det är ett hot mot demokratin som vi känner den. På den punkten är framväxten av rasistiska organisationer och deras verksamhet ett allvarligt hot mot demokratin.

Det är grunden för att vi ser till att stärka rättsväsendet genom att prioritera upp hatbrott i den nya polisorganisationen. Det har diskuterats bland dem som studerat svensk polis och mellan svenska poliser vad konsekvensen var av att hatbrott inte längre räknades som en prioriterad brottskategori. Vi kan väl i vart fall konstatera att när de inte räknades som en prioriterad brottskategori blev det inte mer arbete nedlagt på att bekämpa hatbrott.

Vi har sett regioner som har haft ett medvetet arbete och ett medvetet utvecklingsarbete inom polisen för hur man bekämpar hatbrott. De regionernas arbete ska nu spridas när polisen omorganiserar och hatbrott åter ska bli en prioriterad brottskategori.

Det andra är ett verkkningsfullt arbete för att motverka det som gör att rasistiska organisationer och värderingar kan vinna mark. Där går det inte

att överskatta skolans roll. Skolan är så oerhört viktig för att ge människor verktyg att delta i demokratin och fungera som en bärare av demokratins värderingar. Där blir det arbete som vi gör med att sprida verkningfulla metoder och modeller för hur man bekämpar rasism och att ge människor möjligheter att inte fastna i rasismens enkla argumentation och retorik ett viktigt arbete. Där är såklart också det här arbetet en del.

Alla de politiska partierna har välkomnat att utredningen tillsattes. Det skedde efter ett möte mellan de olika partierna – jag tror att det var parti-sekreterarna som var inbjudna. Anledningen till att utredningen tillsattes var att man vill stå upp för att svensk skola ska vara en fristad från rasism, homofobi och andra kränkningar. Det är grunden för att varje elev ska vara trygg och att ingen ska behöva vara rädd för att gå till skolan. För den grundens skull krävs det att reglerna blir tydligare.

Jag kan inte som statsråd stå och göra en egen rättstolkning. Jag kan inte säga att det är så här lagen som den är skriven i dag ska tolkas. En sådan rättstolkning skulle inte spela någon roll, för det är inte min uppgift och ligger inte i mitt uppdrag att tolka lagen. Men det jag kan och ska göra är att se till att vi får en lagstiftning som fungerar för att säkerställa att elever kan vara trygga i skolan också i detta hänseende. Det var anledningen till att min företrädare efter brett samråd med riksdagens partier tillsatte den här utredningen. Det är grunden för utredningen, som ska redovisa sina slutsatser den 1 oktober 2015.

Låt mig också svara på den konkreta frågan Daniel Riazat ställer genom att konstatera att det som tas upp som exempel på sådana objektiva grunder som en rektor kan använda för att bestämma begränsningen av antalet politiska partier som skolan tar emot är vilka partier som vid tillfället är representerade i riksdagen. Det är det exempel som lyfts fram i sammanfattningen av utvärderingen.

Anf. 120 DANIEL RIAZAT (V):

Fru talman! Jag tackar åter för svaret. Jag känner till att representation i riksdagen tas upp som ett exempel i utredningen, men jag skulle vilja säga att det finns ett problem även där. Självklart hoppas vi att vi inte får in några nazistiska partier i vår riksdag. Men vi har tyvärr sett att icke-demokratiska inslag har varit ett faktum de senaste åren i de olika parlamenten i hela Europa. Vi behöver inte gå in på orsakerna till det. Sverige har inte heller varit oberört av detta.

Jag skulle vilja lyfta fram detta som ett problem. Tänk er ett land som Grekland, där det i dag sitter ett nazistiskt parti i parlamentet. Det exempel utbildningsministern tog upp innebär att det är ett partis eventuella representation i parlamentet som ska vara avgörande för skolorna. Jag menar inte att det kommer att bli så i Sverige inom den närmaste tiden, men jag menar ändå att vi måste ha ett långsiktigt tänk. Därför är den synen problematisk.

Jag vill återigen tacka för svaret. Jag är ändå nöjd. Vi håller med varandra i frågan om nazistiska och rasistiska organisationer och partier i skolan. Jag ser fram emot att vi när den här utredningen är klar kan komma ifrån det oklara läge som råder i dag och att vi kan sätta stopp för att nazistiska och rasistiska organisationer och partier får sätta sin fot på våra skolor.

Anf. 121 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Jag vill ge ett stort tack till Daniel Riazat för interpellationen och möjligheten till detta meningsutbyte i riksdagen. Jag tror att vi alla kan konstatera att om vi skulle få ett nazistiskt parti i denna kammare, eller i den mån vi har partier med en sådan bakgrund och historia, är det ett större problem och ett större misslyckande för samhället och skolan än det som gäller frågan om hur rektorer ska agera när man förbereder elever för möjligheter till deltagande i demokratin.

Visst har vi större problem, men grunden och anledningen till att vi tillsatte utredningen är att detta är en liten del i det arbete vi måste göra för att varje elev ska känna sig trygg i skolan och för att svensk skola ska vara en fristad från rasism i alla dess former och från homofobi. Därför är utredningen viktig, och därför inväntar vi den. Jag kan redan nu klargöra att utredningen kommer att beredas i samspel, samarbete och samtal med de partier som varit med i initierandet av utredningen. För mig är det en självklarhet. I den mån utredningen lägger fram nya lagförslag kan vi då bereda dem i breda samtal.

Än en gång, fru talman, ett stort tack för samtalet! Låt mig åter påpeka att det här bara är en del. Det finns mer som behöver göras för att vi ska bekämpa normaliseringen av rasismen som Daniel Riazat beskrivit den. Därför har jag försökt använda en del av min talartid till att tala om hur vi prioriterar upp hatbrott som en brottskategori för polisen, vilket ingick i statsministerns regeringsförklaring, och hur vi ämnar sprida verkningsfulla modeller i skolan för hur man kan bekämpa rasism.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 18 Svar på interpellation 2014/15:5 om obligatoriskt gymnasium

Anf. 122 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka Tomas Tobé för interpellationen.

Tomas Tobé har frågat mig varför jag avser att genomföra en reform som för Tomas Tobé framstår som verkningslös för att komma till rätta med de utmaningar som gymnasieskolan står inför. Tomas Tobé har också frågat vad det kostar att göra gymnasiet obligatoriskt för alla elever och hur reformen ska finansieras samt hur jag och regeringen ska samla ett parlamentariskt stöd för vårt förslag att göra gymnasiet obligatoriskt.

Utbildning är den enskilt viktigaste faktorn för att unga ska komma i arbete. Arbetslösheten bland unga som inte avslutat en gymnasieutbildning är ungefär dubbelt så hög som bland dem som har en gymnasieutbildning. Avsaknaden av en gymnasieutbildning riskerar att leda till att människor hamnar utanför arbetsmarknaden även på lång sikt.

Enligt betänkandet *Ungdomar utanför gymnasieskolan – ett förtydligat ansvar för stat och kommun* (SOU 2013:13) lämnar fler än 30 000 ungdomar gymnasieskolan i förtid varje år.

En gymnasieutbildning har nära nog blivit en förutsättning för att få ett arbete och för att klara sig i ett alltmer kunskapsintensivt samhälle. Vi bör inte lura våra unga att tro att de klarar sig utan gymnasieutbildning. En

gymnasieutbildning är ett kvitto på att man har utvecklat kunskaper och förmågor som är viktiga både i arbetslivet och för vidare studier.

En politik för lägre arbetslöshet och fler i arbete förutsätter kraftfulla åtgärder för att unga ska genomgå gymnasieutbildning. Samhället behöver ta ett större ansvar för att alla unga människor ska få en sådan utbildning.

Regeringen avser nu att analysera möjliga åtgärder för att i princip alla ungdomar som inte fyllt 18 år ska gå en gymnasieutbildning. Jag ser framför mig att det behövs olika åtgärder, inklusive sådana som leder till att gymnasieskolan kan stödja och motivera våra ungdomar att slutföra sin gymnasieutbildning.

Jag delar inte Tomas Tobés syn att detta är en verkningslös reform. Jag tror att åtgärder som gör att alla ungdomar går en gymnasieutbildning har ett viktigt signalvärde som också kommer att påverka avbrotten efter att eleverna fyllt 18 år.

Regeringen tror också mycket på möjligheten att identifiera olika framgångsrika metoder, i Sverige och i andra länder, för att fler ska fullfölja en gymnasieutbildning.

Tomas Tobé har också frågat mig om kostnaderna för att alla ungdomar ska gå en gymnasieutbildning. Frågan om kostnaderna är viktig, och kostnaderna för olika åtgärder bör nog analyseras.

Samtidigt måste samhällsekonomiskt effektiva åtgärder som leder till att alla ungdomar kan fullfölja sin gymnasieutbildning kunna övervägas. Att investera i utbildning för unga är en klok och bra investering för samhället. Fler unga ges möjlighet att komma in på arbetsmarknaden, och färre hamnar i arbetslöshet.

Tomas Tobé har slutligen frågat mig om hur regeringen ska samla ett parlamentariskt stöd för att alla ungdomar ska gå en gymnasieutbildning.

Vi bör komma ihåg att när den allmänna grundskolereformen genomfördes var det många som hade invändningar mot detta. I dag ses den reformen som en självklarhet.

Socialdemokraterna och Miljöpartiet har bildat en samarbetsregering med en hand utsträckt till de andra partierna. Jag är övertygad om att flera partier i kammaren är beredda att verka för att alla unga ska kunna fullfölja en gymnasieutbildning. En gymnasieutbildning är en nödvändig förutsättning för ett deltagande i arbetslivet.

Anf. 123 TOMAS TOBÉ (M):

Fru talman! Låt mig gratulera vår nya gymnasie- och kunskapslyftsminister till sitt viktiga uppdrag. Jag vill också hälsa henne varmt välkommen till kammaren.

Fru talman! Jag vill vara väldigt tydlig med att Nya moderaterna och Alliansen tycker att det är helt centralt att många ungdomar får en fullgod gymnasieutbildning. Det är ofta helt centralt för möjligheten att komma ut på arbetsmarknaden.

Det är av den anledningen som Alliansen under de senaste åren har genomfört stora förändringar av svensk skola. Mycket har handlat om att vi ska bryta den vänta-och-se-mentalitet som vi har sett i den svenska skolan och få in mer av tidigt stöd och lärarledd undervisningstid. Det är också därför som vi försökt skapa mer övergångar till arbetsmarknaden med lärlingsutbildningar men också genom att sänka kostnader för att anställa ungdomar.

Fru talman! Den nya vänsterregeringen har tyvärr börjat med att försvåra ungdomars möjligheter att kunna få ett första jobb. Det har skett genom att man ökat kostnaderna för att anställa och nu också genom att börja i fel ände när det gäller skolan.

Jag är helt övertygad om att talet om en obligatorisk gymnasieskola är väldigt vackra ord. Men det bygger i grunden inte på en seriös analys av gymnasiets utmaningar. Tittar vi på vad Skolverket noterar ser vi att den stora utmaningen snarare är avhoppet och i synnerhet avhoppet i årskurs 3.

Mönstret går igen även om man tittar på de ungdomar som har utmaningen att läsa på gymnasiet i kanske fyra fem år. Ett förslag om att göra gymnasiet obligatoriskt till 18 års ålder löser på inget sätt den utmaning vi ser med att väldigt många hoppar av efter 18 års ålder i gymnasiet. Det är helt andra frågor som blir relevanta.

Det är klart att det är intressant att vi nu i kammaren egentligen diskuterar ett tvåårgymnasium. Vi har tidigare haft långa diskussioner om ett ettårgymnasium, som de vet som hängt med i skolpolitiken ett tag.

Jag vill ställa en fråga till statsrådet, eller rättare sagt tre, om jag ska vara tydlig. Vad är det som har gjort att regeringen, som kallar sig för en samarbetsregering, väljer att som det första skolpolitiska beskedet lägga fram ett förslag som den vet att stora delar av kammaren motsätter sig och som vi haft en valrörelse om? Vad är det för signal från en samarbetsregering att det är det första beskedet?

Den andra frågan är följande. Vi har nu haft en tid med väldigt många skolreformer. Vi behöver inte bara ha lugn och ro i de svenska klassrummen. Vi behöver också ha lugn och ro i vilka skolreformer vi ska prioritera framåt. Jag noterar att vi har ganska stor samsyn mellan Alliansen, Socialdemokraterna och Miljöpartiet om många av de skolreformer som ligger på plats. Det är väl alldeles utmärkt. Men varför väljer den nya regeringen att prioritera en reform som i sak inte verkar kunna ge sig i kast med de utmaningar vi ser i gymnasiet?

Den tredje frågan är: Hur mycket kommer en sådan reform att kosta, och på vilket sätt ska det finansieras? Det är en omfattande förändring av svensk skola jämfört med vad som har gällt tidigare.

Anf. 124 ANNIKA ECLUND (KD):

Fru talman! Mycket är sagt av min allianskollega i utbildningsutskottet från Moderaterna. Jag Annika Eclund från Kristdemokraterna har fortfarande frågor om förslaget om obligatorisk gymnasieskola.

Som i ett trollslag har plötsligt den nya regeringen förlängt skolplikten med fyra år. Det är obligatorisk förskoleklass och tre år på ett obligatoriskt gymnasium. Alltså har skolplikten förlängts från nio till 13 år. Därmed tror regeringen att den har löst problemet med att elever hoppar av sin gymnasieutbildning.

Ni vill med tvång lösa problemet med avhopp från gymnasiet. Det visar att man har ganska lite kontroll och lite kontakt med verkligheten och de individer det handlar om. Hur ska ett tvång kunna skapa studiemotivation hos eleverna? Inte sällan är det så att de som hoppar av också har en annan problematik som psykisk ohälsa eller kanske dåliga hemförhållanden.

På vilket sätt ska en lag hjälpa de eleverna? Här måste man väl i stället sätta in resurser för att hjälpa eleverna och stötta dem genom att ge dem

det stöd de behöver både från lärare, speciallärare och från elevhälsan i stället för att göra dem till brottslingar ifall de stannar hemma från skolan. Det gäller också om de skulle välja en annan väg, ett studieuppehåll eller att läsa in gymnasiet på en folkhögskola senare i livet när de har hittat tillbaka till sin motivation och sig själva.

De allra flesta som hoppar av gymnasiet gör det under det tredje året, precis som min kollega sade, och då är de myndiga. Hur kan man tvinga en myndig person att stanna i skolan? Vad ska politiker göra, eller är det kanske poliser som ska rycka ut? Vad ska man göra om eleverna inte in-finner sig i skolan? Vi har redan i dag en nioårig skolplikt, och vi har problem med så kallade hemmasittare som inte går till skolan.

Inte heller där ser vi att vi har verktygen att sätta in mot dem som bryter mot lagen. Tänk om eleven hoppar av och Gud förbjude försörjer sig själv ett tag. Ska det bli olagligt, eller ska det bli ett fall för de sociala myndigheterna? Nej, tvång löser inte problemet. Skoltrötthet och bristande motivation kan inte mötas med lagstiftning utan genom stöd och hjälp att klara skolan. Man kan inte lagstifta fram studiemotivation.

Jag ser fram emot att gymnasieministrern utvecklar resonemanget om dessa frågeställningar ännu mer.

Anf. 125 LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Detta är en viktig debatt som förtjänar minst lika mycket uppmärksamhet som den som handlade om flygplatsernas betydelse för tillgänglighet, jobb och tillväxt i Sverige. Detta handlar verkligen om tillväxt, jobb och utveckling för Sverige. Det gäller att fundera seriöst och konstruktivt om hur vi får dagens unga att fixa gymnasiet. Vi bestämmer inte själva i denna kammare vilka krav arbetsmarknaden ska ställa.

Jag tänker inte bli så långrandig. Det är bra att det finns ett stort engagemang. Det är väldigt positivt att vi har en gemensam frustration över situationen som finns i dag. Några av oss som ingår i utbildningsutskottet har i dag fått träffa en OECD-delegation som är här för att titta på den svenska skolsituationen. Den är inte så himla positiv och smickrande, utan vi har rätt mycket att göra.

Vi måste ta oss samman, ha konstruktiva idéer och föra ett samtal som leder framåt snarare än att försöka måla upp skillnader som jag har svårt att se. Det handlar om hur vi ska hantera den situation som innebär att unga människor hoppar av gymnasiet. En del börjar inte ens. Det är väldigt allvarligt att så många hoppar av och därmed lämnar den svenska skolan och tonåren utan att egentligen ha några kvalifikationer som arbetslivet kräver. Jag har ändå en stor förhoppning om att vi ska kunna fatta beslut i ganska stor konsensus om vi bestämmer oss för det

Jag tänkte komplettera med en fråga till statsrådet. Det finns så mycket mer att göra. Den här interpellationen handlar om obligatorisk gymnasieskola, men det finns så mycket mer. Jag är nyfiken på vilka åtgärder i övrigt regeringen har för avsikt att vidta för att ge unga bättre förutsättningar att lyckas på arbetsmarknaden. Vi måste sätta det i ett mycket större sammanhang för att se helheten.

Anf. 126 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Fru talman! Jag vill tacka Tomas för gratulationen. Jag vill likaså tacka Annika och Lena för de frågeställningar som ni har framfört.

Det som är viktigt att ta med sig i denna debatt är vår gemensamma ambition framåt, vilken är att så många som möjligt i Sverige ska ha ett arbete att gå till.

Det har enligt all forskning och all statistik visat sig att en av de viktigaste nycklarna för att få tillträde till arbetsmarknaden är att ha gymnasiekompetens. Vi vet exempelvis att chansen att få ett jobb är dubbelt så stor om man har gymnasiekompetens än om man saknar den sortens utbildning.

I vår samarbetsregering, med Socialdemokraterna och Miljöpartiet, har vi inte på något sätt låst fast oss vid någon modell. Det vore mycket olyckligt om vi i denna kammare fastnade i en formfråga i stället för att diskutera vägen framåt och det som är huvudsyftet, det vill säga att alla elever i Sverige ska få den kompetens som den moderna och konkurrenskraftiga svenska modellen faktiskt kräver.

Med tanke på det parlamentariska läget i Sverige tror jag att vi bör ta ett gemensamt ansvar för att se till att denna sorts reformer kommer fram. Det är ändå därför som det svenska folket har valt oss, alltså för att ta ansvar för riket och att se till att vi prioriterar dessa viktiga frågor, det vill säga jobbfrågan och skolfrågan.

För mig och regeringen är det oerhört naturligt att gifta ihop dessa frågor på ett klokt sätt.

Jag vill också säga att det naturligtvis inte råder någon motsättning när det gäller frågan om att någon skulle få ett jobb och därmed vara tvungen att avsäga sig den sortens sysselsättning för att fortsätta att utbilda sig. Vi ser på intet sätt att en sådan motsättning kommer att råda, utan vi vill på alla sätt som det går se till att kontaktytorna mellan skolan och utbildningen samt arbetsmarknaden och näringslivet förtätas.

Vad gäller kostnaden för utredningen, som Tomas Tobé talade om, får vi återkomma till den delen. Det viktiga är att vi nu tar tag i frågeställningen och ser till att vi utreder den och hittar en modell framåt. Sedan kan vi börja svara på frågorna hur detta ska ske. Det viktiga är att vi konstaterar vad som ska ske, det vill säga att vi vill tillhandahålla Sveriges ungdomar en gymnasiekompetens som är en nyckel för att de ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden.

Annika Eclund adresserar frågan om tvång. Vi vill inte tala om tvång. Vi ser snarare att det är att lura ungdomar om man säger till dem att de kommer att klara sig i arbetslivet och resten av livet utan denna sorts kompetens. Vi vill inte gå den vägen, utan vi säger att detta är så pass viktigt att de måste få denna kompetens för framtiden.

Anf. 127 TOMAS TOBÉ (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för detta inlägg.

I grunden tror jag också att det är viktigt att vi ska bygga på mycket av den samsyn som kan finnas och mycket av den politiska ambition som finns på detta område. Det finns det kring många politiska förslag nu, till exempel att det ska vara mindre klasser i lägre åldrar, att vi behöver ha fler speciallärare och att vi måste se till att höja attraktiviteten i läraryrket. Men det är just därför som vi från Nya moderaterna och Alliansen blev så förvånade när vi såg att just obligatoriskt gymnasium var det förslag som man från den nya regeringen valde att presentera. Jag upplever ändå att det inte är ett otydligt förslag. Man kan ha olika åsikter om det. Men det är ändå

rätt tydligt. Man vill gå fram med ett förslag som innebär skolplikt till 18 års ålder.

Nu säger statsrådet: Låt oss inte låsa oss kring detta.

Det är möjligt att det i så fall kan vara en öppning att överge detta förslag. Det skulle vi i så fall varmt välkomna.

Jag vill passa på att ställa en fråga om det innebär att det också kan finnas en öppenhet att överge andra förslag som handlar om att man ska se till att alla gymnasieprogram måste vara högskoleförberedande. Det är också någonting som gör oss oroliga för att det skulle kunna slå ut en hel del ungdomar och som inte kommer igenom den svenska gymnasieskolan.

Om statsrådet fortfarande känner sig övertygad om att obligatoriskt gymnasium är en god idé vill jag ändå påminna denna kammare om att vi är i ett läge där 98–99 procent av eleverna går vidare till ett gymnasium. Den stora utmaningen ligger alltså inte där. Skulle vi sitta med helt andra siffror skulle jag ha mycket större förståelse för att man skulle gå fram med ett sådant förslag.

Jag ställer mig också lite frågande till vilka andra länder det är som har gått fram med denna modell eftersom man känner sig så övertygad om att detta vore en bra idé. Jag känner inte till särskilt många länder som har gått fram med en skolplikt ända upp till 18 års ålder.

När det gäller kostnaderna var jag inte orolig för själva utredningskostnaden. Min oro gällde i stället vad en sådan reform kommer att kosta. Det som jag har noterat än så länge är att även om vi kan vara överens om väldigt många skolsatsningar har ni valt att finansiera detta med att höja skatter på ungdomsjobb och höja skatter för breda löntagargrupper. Detta menar vi är en jobbfientlig politik. Då blir jag orolig när vi ser att nya reformer utlovas. Då undrar jag vilka ytterligare skatter som regeringen i så fall behöver höja för att finansiera sina reformer.

Fru talman! Min fråga till statsrådet blir återigen: Varför väljer ni att prioritera denna reform som ert första besked? Är man en samarbetsregering borde man ha kunnat notera att det finns väldigt många skolpolitiska förslag som vi är överens om. Låt oss då arbeta med dem här i parlamentet för att säkerställa att vi får mer av tidigt stöd, att lärarna kan få bättre lönevillkor och att vi ser till att det blir mer undervisningstid. Det är reformer som på riktigt kan betyda någonting för att höja svenska kunskapsresultat.

Anf. 128 ANNIKA ECLUND (KD):

Fru talman! Jag tackar gymnasieministern för svaret. Vi är helt överens om att en slutförd gymnasieutbildning är en förutsättning för att våra unga människor ska få en framtid på arbetsmarknaden. Men frågan är om det är ett obligatoriskt gymnasium som gör att man uppnår detta.

Jag skulle vilja återvända till dem som hoppar av gymnasiet. Vilka är det egentligen? Gymnasieministern ska få två exempel från verkligheten.

Elev A har med nöd och näppe klarat grundskolan och kommit in på ett nationellt gymnasieprogram. Hon har varit skoltrött under hela högsta-dietiden och har också tampats med alla de problem som hör till de mest kritiska tonårsåren. Hon älskar de praktiska ämnena som hon får på sitt program men behöver hjälp med en del teoretiska ämnen. Under andra året på gymnasiet drabbas hon av depression, och något stöd hemifrån finns inte att uppbringa. Hon stannar hemma från skolan och hamnar i något

slags vacuum i livet. Hur kommer en lagstiftning om obligatoriskt gymnasium att hjälpa henne? Vore det inte bättre att lägga resurserna på elevhälsan och individuellt stöd för att hon ska klara skolan?

Elev B blir otroligt skoltrött under tredje året på gymnasiet. Han hoppar av och börjar jobba i sin pappas företag. Det känns skönt med ett avbrott. Men det är ingenting som han vill fortsätta med. Efter ett år har han hittat tillbaka till motivationen och har tillräckligt med energi för att avsluta sin utbildning.

Jag skulle vilja att gymnasieministern berättar hur ett obligatoriskt gymnasium skulle förbättra situationen för de elever från verkligheten som jag just har berättat om.

Anf. 129 LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag konstaterar att en annan fråga dök upp i debatten och som Tomas Tobé väckte. Den handlar om huruvida alla gymnasieutbildningar verkligen ska ge vidare behörighet. Det kan förvisso fordra en helt egen debatt. Men det är verkligen väsentligt. Det är inte så att det riskerar att slå ut unga, utan det är snarare det som vi har sett blir konsekvensen när man inte har högskolebehörighet för yrkesprogrammen. Vi har sett en dipp som är total när det gäller antalet ansökningar till yrkesprogrammen. Det måste vi verkligen vända. Låt oss fortsätta denna diskussion.

Hur minskar vi avhoppet? Det vore intressant om det fanns någonting att säga i de kommande inlägg alliansföreträdarna ändå har. Det är nämligen precis det samarbetsregeringen önskar möta och som jag läser in i det förslag vi talade om i valrörelsen.

Är gymnasieskolan obligatorisk handlar det ju inte bara om kraven det ställer på den enskilda eleven utan också om vilka signaler det skickar samt vilka krav det faktiskt ställer på huvudmannen, alltså på kommunen. Det är precis det Annika Eclund beskriver – vilka krav ställer det, och vilken typ av insatser måste man sätta in för att eleverna ska klara gymnasiet? Då kan vi alltid diskutera och vrida och vända på vilket som kommer först. Kan det vara ett obligatorium som gör att man anstränger sig extra för att se till att eleverna lyckas? Det är absolut en diskussion jag tycker är värd att följa.

Jag vill upprepa min fråga till statsrådet; jag förstår att du inte riktigt hann svara på den i ditt förra inlägg. Vilka åtgärder i övrigt avser regeringen att vidta för att se till att unga får förutsättningar att lyckas etablera sig på arbetsmarknaden?

Anf. 130 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Fru talman! Jag vill börja med att konstatera att det på intet sätt råder en motsättning mellan det Tomas Tobé och Annika Eclund talar om och det Socialdemokraterna talar om. Alla satsningar på att vi ska få fler lärare, investera i elevhälsan och skapa diverse incitament för eleverna att gå kvar i skolan och fullfölja sin gymnasieutbildning omfamnar vi på alla sätt och vis.

Jag ska besvara Lena Hallengrens fråga om vad vi avser att göra i övrigt för att skapa incitament för eleverna att gå kvar i gymnasieskolan. Vi vill bland annat se över lagstiftningen som reglerar elevens rätt till särskilt stöd i skolan. Vi vill se över de nationella målen kring vad som kan göras för att vi ska minska avhoppet. Vi vill föra partssamtal om hur vi kan göra

så att elever på olika sätt inser varför det är relevant att ha en gymnasieutbildning och gärna förstärka kopplingen mot arbetsmarknaden och näringslivet. Vi vill även förstärka yrkesutbildningarna, där vi tyvärr ser att eleverna i många fall saknar tillräcklig motivation för att gå klart programmen – eller ens börja läsa dem.

Det råder alltså på intet sätt en motsättning mellan alla de incitamentförslag riksdagsledamöterna talar om och det vi talar om, utan den tanke ni presenterar kan såklart kopplas ihop med vår tanke om att se till att så många som möjligt går klart sin gymnasieutbildning.

Låt mig upprepa: Vi har på intet sätt bundit oss fast vid någon tanke om ett obligatorium. Vi socialdemokrater hade den tanken när vi gick in i valrörelsen, och nu är vi en regering och presenterar en regeringslinje som vi ska fullfölja. Det innebär att vi har en ambition om att så många som möjligt ska gå klart sin gymnasieutbildning, och vägen framåt ska utredas. I utredningen kommer det att framkomma vad reformen ska kosta. Likaså kommer vi att titta på vilka andra länder som har genomfört motsvarande modeller eller något liknande, för att besvara Tomas Tobés frågeställning.

Låt mig dock än en gång säga att det viktiga är att vi gemensamt tar ansvar för Sveriges utveckling och att vi inte ger upp ens om den där enda procenten som inte har gymnasieutbildning och som kommer att ha svårt att klara sig i livet. Vi ska i stället säga till dem: Även ni ska med. Vår devis om att alla ska med ska vi fullfölja inom många olika politiska områden, och så även inom skolans område.

Min motfråga är vad allianspartierna avser att göra för att motivera elever se till att alla unga fullföljer sin gymnasieutbildning och på så sätt får en nyckel in på arbetsmarknaden.

Anf. 131 TOMAS TOBÉ (M):

Fru talman! Statsrådet säger att alla ska med. Jag vet att mitt parti har uttryckt det som att alla behövs, och det går säkert att mötas någonstans där mitt emellan.

Det är väl en alldeles utmärkt idé att fokusera mycket på hur vi ska klara av att lyfta alla dem som inte får en fullgod gymnasieutbildning. Vi tror för vår del att det handlar väldigt mycket om det vi gör i grundskolan. Vi måste alltså få ned mycket av stödet mycket tidigare för att eleverna ska vara förberedda och också känna motivation. Det är nämligen i grunden vad den här frågan handlar om – hur säkerställer vi att eleverna får mer studiemotivation?

Jag ställer mig mycket tveksam till att detta skulle gå att lagstifta fram, utan jag tror att det handlar om andra insatser. Det är därför vi har ställt oss kritiska till ett obligatoriskt gymnasium. Jag tror också att det kan handla om andra reformer, vilket jag hoppas att gymnasieministern kan återkomma om. Det handlar om hur vi ska höja kvaliteten också på de olika gymnasieprogrammen och hur vi ska stärka den introduktion många elever som inte har tillräckligt mycket kunskaper med sig från grundskolan kommer till i dag.

Jag får ändå tacka statsrådet för vad jag upplever nästan verkar vara ett besked om att man i någon mening backar från vad jag har uppfattat som ett ganska tydligt förslag från regeringen, nämligen att man ville gå fram med ett förslag om ett obligatoriskt gymnasium. Det verkar inte alls låst

kring att man vill ha en skolplikt till 18 års ålder. Det är i så fall mycket välkommet, och jag ser fram emot att föra fortsatta samtal i den riktningen.

Prot. 2014/15:11
21 oktober

Svar på
interpellationer

Anf. 132 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Fru talman! Jag vill uttrycka ett tack till Tomas Tobé för debatten och för interpellationen.

Låt mig vara tydlig med att vi på intet sätt backar i frågan. Vi socialdemokrater var före valrörelsen tydliga med vad vårt parti avsåg. Nu har vi bildat en samarbetsregering tillsammans med Miljöpartiet och som regering avgett en deklARATION kring vad vi avser att göra när det gäller den här frågeställningen. Ett tydligt besked har varit att vi vill se till att alla unga ska få gymnasiekompetens för att få en nyckel in till arbetsmarknaden.

Vad vi nu söker, inte bara i den utredning vi ska presentera utan även framledes i egentligen all vår politik, är att vi gemensamt tar ansvar för Sveriges utveckling. Vi som partier kan sträcka ut en hand till varandra och berika de förslag riksdagen ändå ska hantera, så att vi kan se till att vi får en skolpolitik som hänger ihop och är gedigen. Det handlar om att ta ansvar för varenda unge där ute så att de får den kompetens och de kvalifikationer man behöver för att klara sig på den svenska arbetsmarknaden.

Jag tycker inte att vi ska luras. Vi ska inte låta barnen tro att man klarar sig på framtidens arbetsmarknad utan de kvalifikationer vi alla här vet efterfrågas. Vi kommer i stället att ta ansvar för dem, och vi kommer att söka samarbete och samverkan med riksdagspartierna. Det är vårt sätt att ta ansvar för Sverige – genom att prioritera både skolfrågorna och arbetsmarknadsfrågorna på det sättet.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 19 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2014/15:6 Minskat svartarbete i byggbranschen

2014/15:7 Informationsutbytesavtal med Hongkong SAR

2014/15:10 Förbättringar av husavdragets fakturamodell

Motioner

med anledning av prop. 2013/14:249 Associeringsavtal mellan Europeiska unionen, Europeiska atomenergigemenskapen och deras medlemsstater, å ena sidan, och Ukraina, å andra sidan

2014/15:50 av Julia Kronlid m.fl. (SD)

med anledning av prop. 2013/14:250 Associeringsavtal mellan Europeiska unionen, Europeiska atomenergigemenskapen och deras medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Moldavien, å andra sidan

2014/15:52 av Julia Kronlid m.fl. (SD)

Prot. 2014/15:11
21 oktober
-----

med anledning av prop. 2013/14:251 Associeringsavtal mellan Europeiska unionen, Europeiska atomenergigemenskapen och deras medlemsstater, å ena sidan, och Georgien, å andra sidan
2014/15:51 av Julia Kronlid m.fl. (SD)

med anledning av skr. 2013/14:255 Riksrevisionens rapporter under 2014 om regeringens och Försvarsmaktens genomförande av riksdagens beslut om försvaret
2014/15:49 av Roger Richtoff m.fl. (SD)

§ 20 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 16 oktober

2014/15:34 Nedläggning av Miljömålsberedningen

av *Johan Hultberg* (M)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2014/15:35 Bromma flygplats och Sundsvallsregionen

av *Lena Asplund* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2014/15:36 Bromma flygplats

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)

till statsminister Stefan Löfven (S)

2014/15:37 Bromma som regionernas flygplats

av *Hans Wallmark* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2014/15:38 Kärnkraftens säkerhetskrav

av *Jörgen Warborn* (M)

till statsrådet Ibrahim Baylan (S)

2014/15:39 Kommunalt veto

av *Jan Björklund* (FP)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2014/15:40 Obligatoriskt gymnasium

av *Jan Björklund* (FP)

till statsrådet Aida Hadzialic (S)

2014/15:41 Kompetensläget i den svenska skolan

av *Roger Haddad* (FP)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2014/15:42 Gymnasiaevhopp

av *Roger Haddad* (FP)

till statsrådet Aida Hadzialic (S)

den 17 oktober

2014/15:43 Handelsgödselskatt

av *Kristina Yngwe* (C)

till landsbygdsminister Sven-Erik Bucht (S)

2014/15:44 Erkännande av Palestina

av *Hans Wallmark* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:45 Jämställda pensioner vid skilsmässa

av *Maria Arnholm* (FP)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2014/15:46 Högre marginalskatters effekter på den svenska ekonomins konkurrenskraft

av *Aron Modig* (KD)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

den 19 oktober

2014/15:47 Allmän mönstringsplikt

av *Allan Widman* (FP)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2014/15:48 Erkännande av Palestina

av *Karin Enström* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:49 Kortsiktig lösning på personalfrågan

av *Mikael Oscarsson* (KD)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2014/15:50 Regeringens ambitioner för unga på arbetsmarknaden

av *Jenny Petersson* (M)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2014/15:51 Olaglig jakt på graffitimålare

av *Rossana Dinamarca* (V)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2014/15:52 Regeringens ambitioner för personer som fyllt 65 år

av *Jenny Petersson* (M)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

den 20 oktober

2014/15:53 Vattenfalls skadeståndskrav på Tyskland

av *Jonas Sjöstedt* (V)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2014/15:54 Licensjakt på varg

av *Daniel Bäckström* (C)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2014/15:55 Konsekvenser att höja skatten för äldre som jobbar

av *Erik Ullenhag* (FP)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2014/15:56 Bromma flygplats

av *Fredrik Malm* (FP)

till statsrådet Anna Johansson (S)

§ 21 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 16 oktober

2014/15:20 Skattebrottsenheternas framtid

av *Peter Persson* (S)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2014/15:21 Erkännande av folkmordet seyfo

av *Robert Hannah* (FP)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:22 Ett svenskt veterancentrum

av *Mikael Oscarsson* (KD)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

den 17 oktober

2014/15:23 Flygresor mellan Kalmar och Stockholm

av *Jan R Andersson* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

den 18 oktober

2014/15:24 Vikten av fortsatt möjlighet till skydds jakt

av *Magnus Oscarsson* (KD)

till landsbygdsminister Sven-Erik Bucht (S)

den 19 oktober

2014/15:25 Älgjaktspremiär lördag

av *Cecilia Widegren* (M)

till landsbygdsminister Sven-Erik Bucht (S)

2014/15:26 FN-insats för att bekämpa Isil

av *Robert Halef* (KD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2014/15:27 PFAS i Ronnebys dricksvatten

av *Magnus Manhammar* (S)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

den 20 oktober

2014/15:28 Beteendeförändringar på grund av höjda marginalskatter på arbete

av *Christer Nylander* (FP)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2014/15:29 Bromma flygplats

av *Per Åsling* (C)

till statsrådet Anna Johansson (S)

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till och med § 10
anf. 39 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 16.00,
av andre vice talmannen därefter till och med § 15 anf. 98 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

CLAES MÅRTENSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

§ 1 Anmälan om ny riksdagsledamot.....	1
§ 2 Avsägelse.....	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
§ 5 Anmälan om faktapromemoria	3
§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott.....	3
§ 7 Ärenden för bordläggning	4
§ 8 Svar på interpellation 2014/15:8 om EU:s klimat- och energimål till 2030	4
Anf. 1 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	4
Anf. 2 JENS HOLM (V)	5
Anf. 3 FREDRIK MALM (FP).....	6
Anf. 4 JOHAN HULTBERG (M).....	7
Anf. 5 LENA EK (C)	8
Anf. 6 MATILDA ERNKRANS (S).....	9
Anf. 7 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	10
Anf. 8 JENS HOLM (V)	11
Anf. 9 FREDRIK MALM (FP).....	12
Anf. 10 JOHAN HULTBERG (M).....	13
Anf. 11 LENA EK (C)	13
Anf. 12 MATILDA ERNKRANS (S).....	14
Anf. 13 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	14
Anf. 14 JENS HOLM (V)	15
Anf. 15 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	16
§ 9 Svar på interpellation 2014/15:20 om byggande av nytt kärnkraftverk i Pyhäjoki	17
Anf. 16 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	17
Anf. 17 BIRGER LAHTI (V)	18
Anf. 18 FREDRIK MALM (FP).....	18
Anf. 19 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	19
Anf. 20 BIRGER LAHTI (V)	20
Anf. 21 FREDRIK MALM (FP).....	21
Anf. 22 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	21
Anf. 23 BIRGER LAHTI (V)	22
§ 10 Svar på interpellation 2014/15:3 om landsbygden	22
Anf. 24 Landsbygdsminister SVEN-ERIK BUCHT (S).....	22
Anf. 25 HÅKAN SVENNELING (V)	23
Anf. 26 FREDRIK MALM (FP).....	24
Anf. 27 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	25
Anf. 28 ISAK FROM (S).....	26
Anf. 29 KRISTINA YNGWE (C).....	26
Anf. 30 BÖRJE VESTLUND (S).....	27
Anf. 31 Landsbygdsminister SVEN-ERIK BUCHT (S).....	28
Anf. 32 HÅKAN SVENNELING (V)	29
Anf. 33 FREDRIK MALM (FP).....	29
Anf. 34 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	30
Anf. 35 ISAK FROM (S).....	30

Anf. 36 KRISTINA YNGWE (C).....	30
Anf. 37 BÖRJE VESTLUND (S).....	31
Anf. 38 BIRGER LAHTI (V).....	31
Anf. 39 Landsbygdsminister SVEN-ERIK BUCHT (S)	32
Anf. 40 HÅKAN SVENNELING (V).....	33
Anf. 41 Landsbygdsminister SVEN-ERIK BUCHT (S)	34

§ 11 Svar på interpellationerna 2014/15:11 och 12 om

flygplatsernas betydelse för tillgänglighet, jobb och

tillväxt i Sverige..... 34

Anf. 42 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	34
Anf. 43 LARS HJÄLMERED (M).....	35
Anf. 44 MATHIAS SUNDIN (FP).....	36
Anf. 45 SUZANNE SVENSSON (S).....	37
Anf. 46 LARS TYSKLIND (FP).....	38
Anf. 47 FINN BENGTTSSON (M).....	39
Anf. 48 PETER PERSSON (S)	40
Anf. 49 GUSTAF HOFFSTEDT (M).....	40
Anf. 50 EDWARD RIEDL (M)	41
Anf. 51 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	42
Anf. 52 ROBERT HALEF (KD).....	42
Anf. 53 BORIANA ÅBERG (M).....	43
Anf. 54 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	44
Anf. 55 LARS HJÄLMERED (M).....	45
Anf. 56 MATHIAS SUNDIN (FP).....	46
(forts.).....	47

Ajournering..... 47

Återupptagna förhandlingar 47

§ 11 (forts.) Svar på interpellationerna 2014/15:11 och 12 om

flygplatsernas betydelse för tillgänglighet, jobb och

tillväxt i Sverige..... 47

Anf. 57 SUZANNE SVENSSON (S).....	47
Anf. 58 LARS TYSKLIND (FP).....	48
Anf. 59 FINN BENGTTSSON (M).....	48
Anf. 60 PETER PERSSON (S)	49
Anf. 61 GUSTAF HOFFSTEDT (M).....	49
Anf. 62 EDWARD RIEDL (M)	50
Anf. 63 ROBERT HALEF (KD).....	50
Anf. 64 BORIANA ÅBERG (M).....	50
Anf. 65 CHRISTER ENGELHARDT (S).....	51
Anf. 66 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	51
Anf. 67 LARS HJÄLMERED (M).....	52
Anf. 68 MATHIAS SUNDIN (FP).....	53
Anf. 69 CHRISTER ENGELHARDT (S).....	53
Anf. 70 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	54

§ 12 Svar på interpellation 2014/15:13 om utbildning av

hyresrätter 54

Anf. 71 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	54
Anf. 72 NOOSHI DADGOSTAR (V).....	55
Anf. 73 EWA THALÉN FINNÉ (M).....	56
Anf. 74 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	57

Anf. 75 NOOSHI DADGOSTAR (V)	57
Anf. 76 EWA THALÉN FINNÉ (M).....	58
Anf. 77 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	59
Anf. 78 NOOSHI DADGOSTAR (V)	60
Anf. 79 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	60
§ 13 Svar på interpellation 2014/15:2 om Sverige och den svenska utbyteshandeln.....	61
Anf. 80 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	61
Anf. 81 FINN BENGTTSSON (M).....	62
Anf. 82 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	63
Anf. 83 FINN BENGTTSSON (M).....	64
Anf. 84 BÖRJE VESTLUND (S).....	65
Anf. 85 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	66
Anf. 86 FINN BENGTTSSON (M).....	67
Anf. 87 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	68
§ 14 Svar på interpellation 2014/15:26 om klausulen om investeringsgaranti i frihandelsavtalen med Kanada och USA	68
Anf. 88 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	68
Anf. 89 AMINEH KAKABAVEH (V).....	70
Anf. 90 BÖRJE VESTLUND (S).....	70
Anf. 91 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	71
Anf. 92 AMINEH KAKABAVEH (V).....	72
Anf. 93 BÖRJE VESTLUND (S).....	73
Anf. 94 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	74
Anf. 95 AMINEH KAKABAVEH (V).....	74
Anf. 96 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	75
§ 15 Svar på interpellation 2014/15:19 om ett modernt presstödssystem.....	76
Anf. 97 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	76
Anf. 98 WIWI-ANNE JOHANSSON (V)	76
Anf. 99 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	77
Anf. 100 WIWI-ANNE JOHANSSON (V)	78
Anf. 101 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	79
Anf. 102 WIWI-ANNE JOHANSSON (V)	80
Anf. 103 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	80
§ 16 Svar på interpellation 2014/15:4 om bemanningen i skolan om vinstmöjligheter minimeras.....	81

Anf. 104 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	81
Anf. 105 FINN BENGTSSON (M).....	81
Anf. 106 HILLEVI LARSSON (S).....	82
Anf. 107 SOTIRIS DELIS (M).....	83
Anf. 108 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	84
Anf. 109 FINN BENGTSSON (M).....	85
Anf. 110 HILLEVI LARSSON (S).....	86
Anf. 111 SOTIRIS DELIS (M).....	87
Anf. 112 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	87
Anf. 113 FINN BENGTSSON (M).....	88
Anf. 114 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	89
§ 17 Svar på interpellation 2014/15:24 om politisk information i skolan.....	90
Anf. 115 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	90
Anf. 116 DANIEL RIAZAT (V).....	90
Anf. 117 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	91
Anf. 118 DANIEL RIAZAT (V).....	92
Anf. 119 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	93
Anf. 120 DANIEL RIAZAT (V).....	94
Anf. 121 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	95
§ 18 Svar på interpellation 2014/15:5 om obligatoriskt gymnasium.....	95
Anf. 122 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S).....	95
Anf. 123 TOMAS TOBÉ (M).....	96
Anf. 124 ANNIKA ECLUND (KD).....	97
Anf. 125 LENA HALLENGREN (S).....	98
Anf. 126 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S).....	98
Anf. 127 TOMAS TOBÉ (M).....	99
Anf. 128 ANNIKA ECLUND (KD).....	100
Anf. 129 LENA HALLENGREN (S).....	101
Anf. 130 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S).....	101
Anf. 131 TOMAS TOBÉ (M).....	102
Anf. 132 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S).....	103
§ 19 Bordläggning.....	103
§ 20 Anmälan om interpellationer.....	104
§ 21 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	106
§ 22 Kammaren åtskildes kl. 21.48.....	107